

**NÁRODNÁ DIAŇIČNÁ
SPOLOČNOSŤ, A.S.**

**ŘEDITELSTVÍ SILNIC A
DÁLNIC ČR**

NÁRODNÁ DIAŇIČNÁ SPOLOČNOSŤ

RYCHLOSTNÍ SILNICE R49/R6 HULÍN – PÚCHOV

STUDIE PROVEDITELNOSTI A ÚČELNOSTI

4.

KRAJINÁŘSKÉ VYHODNOCENÍ STAVEB V ČR

MANAGER PROJEKTU:
ZODPOVĚDNÝ PROJEKTANT::
ODBORNÝ KONSULTANT:

ING. M. SIROTEK
RNDr. D. NOVOTNÁ
ING. M. STRNAD

OBSAH

4.1. Textová část

- 4.1.1 Vymezení úkolu
- 4.1.2 Legislativní a metodický rámec
- 4.1.3 Vymezení střetů R49
- 4.1.4 Ostatní střety zájmů
- 4.1.4 Celkové vyhodnocení
- 4.1.5 Doporučení následných průzkumů
- 4.1.6 Závěr

4.2 Výkresy

- 4.2.2 Situace stavba 4901
- 4.2.3 Situace stavba 4902.1 a 4902.2
- 4.2.4 Situace stavba 4903
- 4.2.4 Situace stavba 4904
- 4.2.5 Situace stavba 4905

OBSAH

4. KRAJINÁŘSKÉ VYHODNOCENÍ STAVEB V ČR

4.1. TEXTOVÁ ČÁST

- 4.1.1. Vymezení úkolu
- 4.1.2. Legislativní a metodický rámec
- 4.1.3. Vymezení střetů R49
- 4.1.4. Celkové vyhodnocení
- 4.1.5. Doporučení následných průzkumů
- 4.1.6. Závěr

4.2. Výkresy

- 4.2.1. Celková situace
- 4.2.2. Situace stavba 4901
- 4.2.3. Situace stavba 4902.1 a 4902.2
- 4.2.4. Situace stavba 4903
- 4.2.5. Situace stavba 4904
- 4.2.6. Situace stavba 4905

4. KRAJINÁŘSKÉ VYHODNOCENÍ STAVEB V ČR

4.1. Textová část

4.1.1. VYMEZENÍ ÚKOLU

Úkolem předkládané části studie proveditelnosti a účelnosti (STPÚ) stavby „Rychlostní komunikace R 49 v úseku Hulín (D1) – Hulín – Vizovice – Horní Lideč – Střelná – Lúky – Púchov (Beluša)“ bylo identifikovat střety rychlostní komunikace R 49 (R6) s prvky ochrany přírody a příp. s dalšími složkami životního prostředí a tyto střety vyhodnotit. Součástí vymezení úkolu bylo v případě střetu zájmů navrhnout taková kompenzační opatření, která by podpořila ekologickou přijatelnost předmětného záměru, a doporučit nezbytné průzkumy předmětného území z hlediska ochrany sledovaných složek životního prostředí.

Hlavními podklady pro zpracování této části studie byly následující informační zdroje:

- Územní plán VÚC Zlínské aglomerace
- Rychlostní komunikace R49 – Změny územních plánů obcí Zádveřice-Raková, Vizovice, Lhotsko, posouzení koncepce – vyhodnocení vlivů na životní prostředí podle §10 a Přílohy č. 9 zákona č. 100/2001 Sb. (SEA)-RNDr. Zuzana Kadlecová, Zlín 2006
- Zpráva o stavu životního prostředí Zlínského kraje (2005)
- Generel dopravy Zlínského kraje
- Správa ochrany přírody ČR

A rovněž další prameny a zdroje citované v kapitole 4.1.6. V rámci této studie byly prověřovány možné střety zájmů z hlediska ochrany životního prostředí. Prověřovány byly zejména následující složky životního prostředí:

- Evropsky významné lokality a ptáčích oblasti (soustava Natura 2000)
- Územní systém ekologické stability (ÚSES)
- Zvláště chráněná území, přírodní parky, významné krajinné prvky, hodnotné ekosystémy (např. genofondové lokality)
- Flóra, fauna
- Krajina a krajinný ráz
- Povrchové a podzemní vody, pásma hygienické ochrany vodních a léčivých zdrojů
- Surovinové a přírodní zdroje (např. dobývací prostory, chráněná ložisková území)
- Kulturní a historické hodnoty území (např. kulturní a historické památky, archeologická naleziště)
- Vliv na obytná území

Porovnáním technického návrhu rychlostní komunikace R 49 s příslušnými údaji v citovaných pramenech a rekognoskací v terénu byly identifikovány střety zájmů, které jsou uvedeny v příslušných kapitolách.

Území posuzované předkládaným krajinářským hodnocením zahrnuje úseky stavby v České republice. Toto krajinářské hodnocení je souhrnným materiálem, který nenahrazuje biologická hodnocení dle § 67 a § 45i a posouzení vlivu na krajinný ráz ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů, ani posuzování vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb. podle legislativy platné v České republice.

Úseky stavby rychlostní komunikace R 49 na území České republiky

Úseky stavby rychlostní komunikace R 49 na území České republiky se nacházejí ve fázi zpracování oznámení záměru ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb. a příslušných příloh (“oznámení EIA”), je zpracována STPÚ.

- Stavba 4901 Hulín – Fryšták, km 0,887 – 16,900
- Stavba 4902 Fryšták– Lípa, přeložka silnice II/490, km 16,900- 32,500
- Stavba 4903 Lípa – Pozděchov, přeložka silnice I/57- km 32,500 – 45,000
- Stavba 4904 Pozděchov – Horní Lideč, km 45,000 – 54,100
- Stavba 4905 Horní Lideč – Střelná, km 54,100 – 59,640

Posouzení střetů stavby silnice ve vztahu k prvkům ochrany přírody a dalším potenciálním střetům je proto vztaženo k výše uvedenému stupni projektové připravenosti.

4.1.2. LEGISLATIVNÍ A METODICKÝ RÁMEC

Smyslem této stručné kapitoly je především porovnat právní rámec, ve kterém se pohybuje ochrana přírody a krajiny na území České i Slovenské republiky, protože dále zpracované krajinářské posouzení zasahuje na území obou států. Konstrukce a některé charakteristiky základních zákonných norem se přitom v obou státech významně liší.

Legislativa ČR v oblasti ochrany přírody a krajiny

Základní právní normou upravující činnost fyzických i právnických osob ve vztahu k přírodnímu prostředí a ochraně přírody a krajiny je zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a to především rozsáhlé novely zákona č. 218/2004. Tou byly do českého právního řádu zapracovány příslušné Směrnice EU, zejména Směrnice Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků a Směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (soustava Natura 2000). Tento zákon definuje základní typy velkoplošných i maloplošných zvláště chráněných území a principy obecné územní a druhové ochrany v ČR. Vymezuje pojmy jako je významný krajinný prvek – ze zákona nebo registrovaný na základě § 6, územní systém ekologické stability, kriticky ohrožený a ohrožený druh apod. Na rozdíl od slovenské legislativy je stanovení podmínek ochrany dáno volněji – vymezení zón ochrany u

velkoplošných ZCHÚ, bližší ochranné podmínky určované individuálně při vyhlášení konkrétního ZCHÚ a soustava výjimek, které z ochranných podmínek může udělit orgán

ochrany přírody odpovídající úrovni (obecní úřad, krajský úřad, ministerstvo životního prostředí, vláda ČR). Podrobnosti provádění tohoto zákona jsou dány vyhláškou MŽP č. 395/1992 Sb. Ve vztahu k investiční činnosti jsou patrně nejvýznamnější následující kompetence.

Tabulka 1: Některé kompetence orgánů ochrany přírody plynoucí ze zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, s přímou návazností na přípravu a realizaci investic.

Ustanovení zákona č.114/1992 Sb	Kompetence	Forma	Mimo NP,CHKO a jejich OP	NP, CHKO a jejich OP
§4 odst.2	Závazné stanovisko k zásahu do VKP ze zákona	R	OÚ obce s rozšířenou působností	Správy ZCHÚ
§4 odst. 2	Závazné stanovisko k zásahu do registrovaného VKP	R	pověřený OÚ	Správy ZCHÚ*
§5 odst. 3	Uložení zajištění či použití prostředků k zabránění nadměrnému úhynu rostlin nebo živočichů	R	OÚ obce s rozšířenou působností	Správy ZCHÚ
§8 odst. 1	Povolení ke kácení dřevin	R	OÚ	V NP správy, jinak OÚ, pokud si správa rozhodnutí nevyhradí
§8 odst. 2	Pozastavení, omezení nebo zákaz kácení	R	OÚ	V NP správy, jinak OÚ, pokud si správa rozhodnutí nevyhradí
§9 odst. 1	Uložení náhradní výsadby dřevin	R	OÚ	V NP správy, jinak OÚ, pokud si správa rozhodnutí nevyhradí
§ 12 odst. 2	Souhlas z hlediska krajinného rázu	R	OÚ obce s rozšířenou půs.	Správy ZCHÚ
§ 37 odst. 1 a 2	Souhlas k činnostem v ochranném pásmu	R	NPR a NPP – MŽP PR a PP – KÚ	NPR a NPP – MŽP, ostatní správy

Ustanovení zákona č.114/1992 Sb	Kompetence	Forma	Mimo NP,CHKO a jejich OP	NP, CHKO a jejich OP
§ 43	Povolování výjimek ze zákazů v ZCHÚ		Vláda	vláda
§ 44 odst. 1	Souhlas k rozhodnutí o umístění, povolení či změně užívání stavby, povolení k nakládání s vodami a k vodohosp. Dílům, povolení k některým činnostem či udělení souhlasu podle vod. Zákona v NP a CHKO	R	<i>Platí jen v NP a CHKO</i>	Správa NP či CHKO
§45b odst. 1	Udělování výjimek ze zákazu poškozování EVL zařazených do národního seznamu a sporných lokalit	R	MŽP	MŽP
§ 45i odst. 1	Stanovisko ke koncepcím a záměrům z hlediska vlivu na EVL a PO		KÚ	Správy ZCHÚ
§45i,odst.1 1	Stanovení kompenzačních opatření	R (kromě ÚPD)	KÚ	Správy ZCHÚ
§ 67 odst.1	Rozhodnutí o nezbytnosti biologického hodnocení	R	Orgán OP příslušný k povolení zásahu	Orgán OP příslušný k povolení zásahu
§ 67 odst.4	Rozhodnutí o rozsahu a nezbytnosti náhradních opatření	R	Orgán OP příslušný k povolení zásahu	Orgán OP příslušný k povolení zásahu
§80 odst. 2	Nařízení omezení nebo zastavení škodlivé činnosti	R	ČIŽP	ČIŽP

*na území velkoplošných ZCHÚ se VKP obvykle neregistrují

Vysvětlivky: R - rozhodnutí

Ačkoliv vymezení a hodnocení skladebných částí územního systému ekologické stability všech typů a úrovní je rovněž v kompetenci orgánů ochrany přírody, je úzce propojeno s některými ustanoveními zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon). Představuje tak velmi významný nástroj obecné územní ochrany přírody a krajiny (tedy těch území, která nemají vyšší zákonnou ochranu – ZCHÚ), protože je součástí závazné části územních plánů všech úrovní. Další možnou, ale v ČR jen omezeně využívanou možností, jak ovlivnit využití území, jsou komplexní pozemkové úpravy. Ty jsou však nástrojem specificky zemědělským a navíc mají přesná pravidla stanovující, kdy a kde jsou zahajovány (o jejich provedení musí požádat více než 50% obyvatel příslušného katastru apod.). Vedle podrobně citovaného zákona č. 114/1992

Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, je třeba uvést následující právní normy, související s daným tématem:

- *Zákon č. 17/1992 Sb.*, o životním prostředí, ve znění zákona č. 123/1998 Sb.
- *Zákon č. 50/1976 Sb.*, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), a na něj navazující
- *Zákon č. 437/2004 Sb.*, kterým se mění zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci) ve znění zákona č. 521/2002 Sb. a zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách.
- *Zákon č. 254/2001 Sb.*, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
- *Zákon č. 334/1992 Sb.*, České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu
- *Zákon č. 100/2001 Sb.*, o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 93/2004 Sb.

Vazby na územní plánování

Základním koncepčním dokumentem je zpracovaný Generel dopravy Zlínského kraje (2004). Výhledová silniční síť Zlínského kraje je jednoznačně založena na existenci silničních tahů mezinárodního a celostátního významu. Tyto silniční tahy společně se silničními tahy krajského významu tvoří základní komunikační síť, která převezme rozhodující dopravní výkon. Soustředěním dopravy do vymezených koridorů je sledováno udržení příp. snížení výhledových dopravních objemů na silničních tazích místního významu, což umožnilo objektivně posoudit sledované záměry obsažené v územně plánovacích dokumentech. Rozsah a postupné naplňování rozvoje výhledové silniční sítě lze s ohledem na stanovenou koncepci průběžně aktualizovat v rámci zpracovávání střednědobých plánů rozvoje dopravy obsahujících dopravní scénáře na období 3 – 5 let zpracovávané na základě hodnocení celkových přínosů a efektů realizovaných úprav a v závislosti na úrovni celkového demografického, ekonomického a dopravního rozvoje kraje.

Základní motivy se kromě stanovených priorit opírají o následující kritéria:

- Intenzita
- Dopravní obsluha
- Parametry
- Ekologie.

U jednotlivých staveb se může vyskytovat kombinace uvedených kritérií při různé míře jejich významu, přičemž nad uvedeným souborem kritérií je obecně preferováno dokončení rozestavěných staveb, případně zahájení realizace těch akcí, na něž již bylo vydáno územní rozhodnutí.

Rozvoj dopravní infrastruktury podmiňující ekonomický růst a kvalitu obsluhy území bezpodmínečně vyžaduje **prioritně vybudovat silniční tahy mezinárodního a celostátního významu**, které tvoří následující komunikace:

- Dálnice D1
- Navrhované silnice I. třídy - rychlostní
 - Hulín – Fryšták – Slušovice – Vizovice – Pozděchov – Horní Lideč – Slovensko (R 49)
 - Hulín – Otrokovice – Uherské Hradiště – Hodonín - Břeclav (R 55)

- Palačov – Valašské Meziříčí (R 35)
- Navrhované silnice I. třídy - ostatní
 - Valašské Meziříčí – Vsetín – Pozdřechov (I/57)
 - Otrokovice – Zlín – Zádveřice (přeložka I/49 – výhledově I/69)
 - Holubice – Uherské Hradiště – Uherský Brod – Slovensko (I/50)
 - Valašské Meziříčí – Rožnov p. R. – Horní Bečva – Slovensko (I/35)

V rámci silničních tahů krajského a místního významu pak generel považuje za prioritní záměr na rozšíření původní silnice I/49 v úseku Otrokovice – Malenovice.

Dále se doporučuje realizovat:

- Severní silniční tah Kroměříž – Hulín – Holešov – Bystřice pod Hostýnem – Valašské Meziříčí
- Jižní silniční tah Uherský Brod – Bojkovice – Slavičín – Brumov-Bylnice – Valašské Klobouky – Horní Lideč (alternativně úsek Uherský Brod – Slavičín sledovat v trase Uherský Brod – Biskupce – Luhačovice (obchvat) – Petrůvka – Slavičín)
- Severní napojení Uherského Hradiště a východní obchvat Kroměříže

Výhledová silniční síť může být doplněna o stavby odstraňující stávající kritická místa a úseky, které bude nutno v blízké budoucnosti realizovat s ohledem na dosažené intenzity dopravy a postupnou výstavbu silničních tahů mezinárodního a celostátního významu (např. řešení obchvatů a stoupacích pruhů na I/69).

Organizační opatření na silniční síti a opatření v oblasti řízení dopravy úzce souvisí s vlastní výstavbou a modernizací infrastruktury silniční dopravy a vhodně ji doplňují.

Dostavba a kompletace základní silniční sítě umožní:

- omezit průjezdnou dopravu na silnicích, kde je její přítomnost nežádoucí (Luhačovice, CHKO Beskydy, CHKO Bílé Karpaty)
- vybudovat záchytná parkoviště v blízkosti větších měst a městských aglomerací tak, aby byla zajištěna kvalitní přestupní vazba na prostředky hromadné přepravy osob (MHD, železniční doprava, příměstská autobusová doprava).
- realizovat postupné budování inteligentních dopravních systémů
 - nouzového volání,
 - včasného varování před náledím na mostních objektech,
 - sledování vývoje dopravních intenzit
 - elektronické platby mýtného (dle úvah MD ČR)
 - řízení dopravy pomocí informací na panelech a navigace pomocí proměnných dopravních značek

Navržená úprava zatřídění komunikací (dle zákona č. 13/97 Sb. v platném znění) je vyvolána jednak jejich funkčním rozdělením v rámci základní komunikační sítě (silniční tahy mezinárodní a celostátní a silniční tahy krajské), a jednak postupnou změnou jejich významu v souvislosti s realizací výhledové silniční sítě. Předpokládáme, že výstavbou dálnice, rychlostních silnic, nových úseků silnic, přeložek a obchvatů sídel, homogenizací silničních tahů, zavedením navrhovaných dopravních omezení a z toho následně vyvolanou změnou organizace dopravy na silniční síti Zlínského kraje poklesne, nebo vzroste, dopravní zatížení některých stávajících silnic resp. úseků a tím i jejich význam. Zatřídění silnic procházejících

přes hranici Zlínského kraje je však možné změnit až po jednání se sousedními kraji resp. se Slovenskou republikou.

Změna zatřídění ucelených úseků silnic je provedena:

- přeřazením silnic I. třídy resp. jejich úseků do kategorie silnic II. třídy (výjimečně do III. třídy)
- přeřazením silnic II. třídy resp. jejich úseků do kategorie silnic III. třídy
- přeřazením silnic III. třídy resp. jejich úseků do kategorie silnic II. třídy

Hlavním hlediskem při zpracování generelu bylo zajištění komplexnosti návrhu tím, že jsou v něm řešeny všechny základní druhy dopravy. Druhým znakem je jeho integrálnost se závaznými dokumenty měst a obcí, zejména s vyšší územně plánovací dokumentací, tj. ÚPN VÚC Zlínské aglomerace a ÚPN VÚC Beskydy.

4.1.3. Vymezení střetů rychlostní komunikace R 49 s prvky ochrany přírody

Evropsky významné lokality a ptačí oblasti (soustava Natura 2000)

Evropsky významné lokality (EVL) a mezinárodní ptačí území (IBA) jsou území vymezená a chráněná v rámci Evropské unie, a to ve smyslu Směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků a Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Souhrnně tvoří tato území soustavu Natura 2000. Příslušné směrnice byly implementovány do české legislativy, přesněji do zákona o ochraně přírody a krajiny rozsáhlou novelou zákona č. 218/2004 Sb. o ochraně přírody a krajiny, části čtvrté („zákon“).

Podle § 45a tohoto zákona byl vytvořen tzv. národní seznam, do kterého byly zařazeny ty lokality, které v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívají

- a) k udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany, nebo
- b) k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti.

Lokality zařazené do tohoto seznamu požívají předběžné ochrany ve smyslu §45b citovaného zákona, je tedy zakázáno jejich poškozování. Za poškozování se nepovažuje řádné hospodaření prováděné v souladu s platnými právními předpisy. Výjimku z tohoto zákazu může udělit orgán ochrany přírody pouze z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu.

Jakákoliv koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, **podléhá hodnocení** jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek (§45h zákona). Ten, kdo zamýšlí pořídit koncepci nebo uskutečnit záměr v uvedeném smyslu („předkladatel“) je povinen jejich návrh předložit orgánu ochrany přírody ke stanovisku, zda může mít samostatně nebo ve spojení s jinými významný vliv na EVL nebo IBA. *Územně plánovací dokumentace se předkládá v etapě zadání (§45i zákona).*

V rámci hodnocení vlivu stavby na území zařazené v soustavě NATURA 2000 je zákonnou povinností **variantní řešení** stavby tam, kde orgán ochrany přírody ve svém stanovisku takový vliv nevyhloučí. Zákonný požadavek vyplývá z § 45 i, zákona č. 114/1992 v platném znění a zákona č.100/2001 Sb. Pokud existuje vhodnější varianta, tzn. bez vlivu na soustavu NATURA 2000, nemůže být původní varianta schválena. V případě výrazně převažujícího veřejného zájmu a zároveň absence lepší varianty (bez negativního vlivu) je nutné k původní

navrhované variantě stanovit kompenzační opatření. *Kompenzační opatření stanoví rozhodnutím orgán ochrany přírody na základě dožádání orgánu příslušného ke schválení záměru.*

V zájmovém území a v jeho širším okolí se vyskytují následující evropsky významné lokality (EVL-Natura 2000) ve smyslu Směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Natura 2000) a ptačí oblasti (IBA) ve smyslu Směrnice Rady 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků:

Evropsky významné lokality

CZ0724089 Beskydy
CZ0724090 Bílé Karpaty
CZ0722199 Hrušová dolina
CZ0722205 Tratihušť
CZ0723435 Vlára-polesí
CZ0720033 Semetín
CZ0724121 Nad Jasenkou
CZ0710148 Přestavický les
CZ0710006 Dřevohostický les
CZ0723403 Uhliska
CZ0720192 Velká Vela
CZ0720190 Ondřejovsko
CZ0724428 Tesák
CZ0720185 Rusava-Hořansko

Ptačí oblasti

CZ0811022 Beskydy
CZ0721023 Horní Vsacko
CZ0721024 Hostýnské vrchy

V km 19,0 posuzované trasy R 49 se v oblasti MÚK Fryšták trasa komunikace přibližuje EVL Velká Vela a EVL Ondřejovsko, poněkud severněji leží jižní okraj ptačí oblasti Hostýnské vrchy, jejíž součástí je i EVL Tesák. Ve vzdálenosti asi 10 km jižně od tohoto MÚK leží EVL Uhliska. Při průchodu trasy Lyským průsmykem ke hranici se Slovenskou republikou se R 49 přibližuje EVL Hrušová dolina a přibližně stejně vzdálena je i hranice EVL Beskydy. Podstatně jižněji a severněji ležící EVL a ptačí oblasti budou patrně – pokud příslušný orgán ochrany přírody vliv stavby na EVL vůbec nevyloučí – ovlivněny jen nepřímo. *Vlastní posouzení vlivů stavby na evropsky významné lokality a ptačí oblasti však musí být v rámci zpracování dalších stupňů dokumentace provedeno samostatně osobou s příslušnou autorizací.*

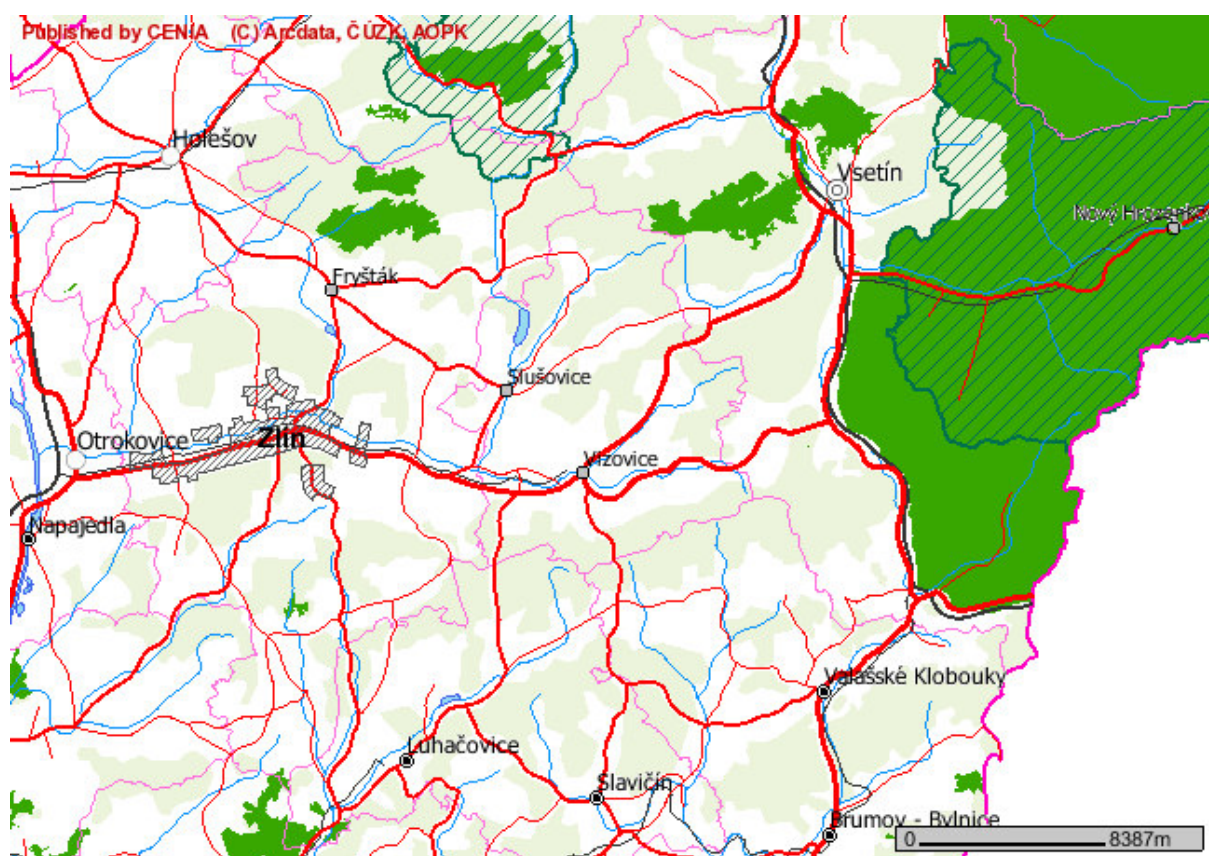
Základní charakteristiky lokalit soustavy Natura 2000 (EVL a IBA)

CZ0724089 Evropsky významná lokalita Beskydy

Evropsky významná lokalita Beskydy byla vyhlášena nařízením Vlády ČR č.132/2005 Sb. na ploše 120386,53 ha. Jedná se o rozsáhlé území rozkládající se na východě ČR, které je vymezeno státní hranicí se Slovenskou republikou na východě, na severu je ohraničeno masívem Velkého Javorníku u Frenštátu pod Radhoštěm a hranicí CHKO Beskydy. Její vymezení se prakticky kryje s již dříve existující CHKO Beskydy a totožné jsou i předměty ochrany.

Jedná se o převážně hornatou a lesnatou krajinu, zachovalý přírodní a krajinný celek v nejvyšších karpatských pohořích na území ČR. Specifický krajinný ráz utváří členitý terén, vodní toky, vegetační kryt a volně žijící živočichové, stejně jako rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu a charakter lidských sídel. Do současnosti je jádro Beskyd jen řídko osídleno s pasteveckým horským typem hospodaření.

Obr. 1: EVL a ptačí oblasti v širším okolí posuzované stavby

Legenda:

- evropsky významné lokality
- ptačí oblasti

Geologicky se jedná o flyšové pásmo Západních Karpat, paleogénního, případně křídového stáří. Horninově jsou Beskydy tvořeny převážně pískovci a jílovci, méně slepenci, prachovci, slínovci, slíny a jíly. Typickým fenoménem Beskyd jsou šterkonosné vodní toky (Morávka, Olše, Tyra, Lomná, apod.) a pseudokrasové jeskyně (beskydský pseudokras). V území převažují hnědé půdy kyselé a podzolové.

Lesní vegetaci tvoří především květnaté bučiny svazu *Dentario enneaphylli* - *Fagetum*, následované dubohabřinami svazu *Carici pilosae* - *Carpinetum*. Podstatně méně jsou zastoupeny acidofilní bučiny a údolní jasanovo-olšové luhy.

V případě travinobylinných společenstev dominují ovsíkové louky a poháňkové pastviny svazů *Lolio* - *Cynosuretum* a *Anthoxantho* - *Agrostietum*. Na vlhkých stanovištích se vyskytují pcháčové louky a tužebníková lada, v menší míře vegetace vlhkých narušovaných půd. Dále zde nalezneme širokolisté suché trávníky a to i s výskytem jalovce a orchidejí. Maloplošně se na území EVL Beskydy vyskytují podhorské smilkové trávníky, šterbinová vegetace skal, prameniště, slatiniště a mokřadní vegetace. Poměrně rozšířené jsou vysoké mezofilní a xerofilní křoviny.

Na prudkých svazích se maloplošně nacházejí suťové lesy. Objevují se na mezotrofních rankerech, často sycených svahovou vodou, i na jemně skeletnatých půdách na hranách svahů. Suťové lesy mohou přecházet v horské klenové bučiny. Mimo tyto porosty se lze převážně v nižších polohách setkat s náhradními porosty kapradinových niv s lýkovicem svazu *Daphno mezerei-Dryopteridetum filicis-maris* (převážně v polohách horských klenových bučin), ale i patrně primárními porosty této vegetace vázanými na strmé soliflukční svahy v zářezích potoků. Maloplošně jsou podél potoků vyvinuty liniové porosty devětsilových lemů. Roztroušeně a maloplošně se objevují pískovcové skalní výchozy. Bezlesé enklávy ve vrcholových partiích, tzv. polany, reprezentuje vegetace podhorských smilkových trávníků svazů *Anthoxantho-Agrostietum* a *Violion caninae*. Předmětem ochrany jsou následující přírodní stanoviště:

Kód stanoviště (druhu)	Charakteristika stanoviště	Rozloha v lokalitě
6230*	Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)	48,30 ha
6430	Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně	9,32 ha
6510	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (<i>Arrhenatherion</i> , <i>Brachypodio-Centaureion nemoralis</i>)	254,77 ha
7220*	Petrifikující prameny s tvorbou pěnovců (<i>Cratoneurion</i>)	0,02 ha
8310	Jeskyně přístupné veřejnosti	0,012 ha
9110	Bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i>	1712,56 ha
9130	Bučiny asociace <i>Asperulo-Fagetum</i>	1266,04 ha
9140	Středoevropské subalpínské bučiny s javorem (<i>Acer</i>) a šťovíkem horským (<i>Rumex arifolius</i>)	76,64 ha
9170	Dubohabřiny asociace <i>Galio-Carpinetum</i>	
9180*	Lesy svazu <i>Tilio-Acerion</i> na svazích, sutiích a v roklicích	75,18 ha
91E0*	Směšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	10,24 ha
9410	Acidofilní smrčiny (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)	281,02 ha

živočichové		
4014	Střevlík hrbolatý	
4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	
2001	Čolek karpatský	
1193	Kuňka žlutobřichá	
1086	Lesák rumělkový	
1032	Velevrub tupý	
1324	Netopýr velký	
1355	Vydra říční	
1352	Vlk obecný	
1361	Rys ostrovid	
1354	Medvěd hnědý	
Rostliny		
1386	Šikoušek zelený	
4109	Oměj tuhý moravský	

Obr. 2: Oměj tuhý moravský, druh chráněný v soustavě Natura 2000:

CZ0724090 Evropsky významná lokalita Bílé Karpaty

Evropsky významná lokalita je vymezena v části území stávající CHKO Bílé Karpaty a zasahuje do Jihomoravského i Zlínského kraje. Jedná se o střední část CHKO mezi obcemi Velká nad Veličkou na jihu a Starý Hrozenkov – Žitková na severu, o výměře 14 915,20 ha. Pro tuto část jsou charakteristické velké komplexy květnatých luk s rozptýlenými soliterními stromy, s mozaikou pastvin, pěnovecových prameništ, křovin a malých lesíků s vysokou diverzitou teplomilných i podhorských rostlinných společenstev v oblasti Moravských Kopanic. Typická je zde roztroušená zástavba. Vegetaci tvoří komplexy druhově bohatých luk zejména subxerofilních trávníků s orchidejemi, a zachovalých lesních porostů karpatských květnatých bučin. Na nejprudších stinných svazích a ve vrcholové části i na plošinách se ojediněle udržela vegetace suťového svazu Tilio-Acerion.

Dále se významně uplatňují karpatské a panonské dubohabřiny, údolní luhy zejména podél Veličky a křoviny – často druhově velmi pestré a sukcesně pokročilé směrem k teplomilným lesním společenstvům. Charakteristickou součástí jsou též pěnovecová prameniště. Na odlesněné části jsou vyvinuty mezofilní louky, pastviny a širokolisté suché trávníky. Jedná se o druhově bohaté bělokarpatské louky svazu Cirsio – Brachypodion pinnati s dominantním sveřepem vzpřímeným (*Bromus erectus*). Maloplošně se vyskytují i další typy vegetace, jako

jsou křoviny, mokřady a společenstva lemů. Tato evropsky významná lokalita je mezinárodně význačnou ukázkou tradiční kulturní krajiny a současně mimořádnou entomologickou a botanickou lokalitou.

Bližší charakteristika území je podána v kapitole III.1.2. Velkoplošná chráněná území s ohledem na to, že popisovaná EVL je součástí CHKO Bílé Karpaty. Následující tabulka pouze shrnuje stanoviště a druhy, jež jsou hlavním předmětem ochrany EVL.

Kód stanoviště (druhu)	Charakteristika stanoviště	Rozloha v lokalitě
3140	Tvrdé oligo-mezotrofní vody s benthickou vegetací parožnatek	0,0178 ha
6210	Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích (<i>Festuco-Brometalia</i>) *význačná naleziště vstavčovitých	1154,01 ha
6410	Bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách (<i>Molinion caeruleae</i>)	4,42 ha
6430	Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně	5,37 ha
6510	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (<i>Arrhenatherion</i> , <i>Brachypodio-Centaureion nemoralis</i>)	0,012 ha
7220	Petrifikující prameny s tvorbou pěnoveců (<i>Cratoneurion</i>)	0,8576 ha
9110	Bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i>	38,39 ha
9130	Bučiny asociace <i>Asperulo-Fagetum</i>	3341,23 ha
9170	Dubohabřiny asociace <i>Galio-Carpinetum</i>	
9170	Dubohabřiny asociace <i>Galio-Carpinetum</i>	
9180	Lesy svazu <i>Tilio-Acerion</i> na svzích, sutích a v roklích	111,05 ha
91E0	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	27,67 ha
91G0	Panonské dubohabřiny	38,025 ha
91I0	Eurosibiřské stepní doubravy	62,56 ha
živočichové		
1047	Bourovec trnkový	
1061	Modrásek bahenní	
1059	Modrásek očkovaný	
1060	Ohniváček černočárý	
1078	Přástevník kostivalový	
4014	Střevlík hrbolatý	
1016	Vrkoč bažinný	
1014	Vrkoč útlý	
4030	Žluťásek barvoměnný	
Rostliny		
4087	Srpice karbincolistá	
1902	Střevíčník pantoflíček	

Kromě popsané EVL CZ0724090 se v širším okolí posuzovaného území a současně v rámci CHKO Bílé Karpaty nacházejí ještě další tři navržené evropsky významné lokality. Nejblíže navržené trase R49 se nachází EVL Hrušová dolina, EVL Tratihušť a Vlára-polesí jsou vzdálenější. Jejich ovlivnění posuzovanou stavbou bude patrně jen nepřímé, pokud orgán ochrany přírody ve svém stanovisku tento vliv (především u obou vzdálenějších lokalit) zcela nevyloučí.

CZ0722199 EVL Hrušová dolina

Lokalita leží ve východní části Bílých Karpat, asi 2,5 km východně od kostela v Nedašově při hranici se Slovenskem, na severozápadních svazích hory Kaňúr (791 m n.m.) na území Zlínského kraje. Je součástí CHKO Bílé Karpaty a má celkovou rozlohu 98,30 ha.

Území EVL je asi ze tří čtvrtin odlesněno, zbytek tvoří dva větší lesní porosty. Hranice mezi jednotlivými formacemi je velmi neostrá a členitá, významně se zde uplatňuje přechodná křovinná formace. Travní porosty většinou představují mezofilní společenstva svazu *Arrhenatherion*, na vlhčích místech se vyvíjí vegetace svazu *Calthion*, ojediněle se vyskytují pastviny svazu *Cynosurion*. Místy jsou porosty degradované intenzivním zemědělským využíváním, takže je nelze přiřadit žádné fytoocenologické jednotce, nebo jsou naopak po ukončení zemědělské činnosti opuštěné a blíží se ruderalní vegetaci. Hojně jsou na lokalitě křoviny (svaz *Berberidion*), místy se vyskytují náletové porosty bříz, osik nebo smrků. Lesní vegetaci tvoří zejména karpatské květnaté bučiny asociace *Carici pilosae-Fagetum*, méně i acidofilní bučiny (*Luzulo-Fagetum*), místy jsou intenzivní smrkové monokultury.

Hlavním a jediným předmětem ochrany na této EVL je **stařinec dlouholistý moravský** (kód 4088), *Tephroseris longifolia ssp. moravica* z čeledi Asteraceae, poprvé popsán právě z Bílých Karpat v roce 1979. EVL Hrušová dolina je jednou ze tří lokalit této rostliny v České republice, na dvou dalších proběhla úspěšná repatriace druhu.

CZ0722205 EVL Tratihušť

Tato EVL se nachází na území Zlínského kraje a současně CHKO Bílé Karpaty a má celkovou rozlohu 47,78 ha. Leží ve východní části Bílých Karpat, přibližně 3,5 km jihovýchodně od Brumova na severozápadních svazích kopce Tratihušť (707 m n.m.). Z krajinářského hlediska představuje lokalita odlesněné území ve vrcholové části hřebene s rozptýlenými dřevinami a remízky, obklopené lesy.

Odlesněné části lokality jsou osídleny vegetací mezofilních luk blízkých svazu *Arrhenatherion* a pastvin svazu *Cynosurion*, křoviny je možné zčásti řadit do svazu *Berberidion*, zčásti se zde vyskytují obtížně zařaditelná mladá sukcesní stadia lesa. Lesní porosty jsou tvořeny karpatskými bučinami, méně i dubohabřinami (svazy *Fagion*, resp. *Carpinion*), podél potoků se vyskytují porosty olšin podsvazu *Alneion glutinoso-incanae*, v části lokality jde o intenzivní

smrkové monokultury. Podobně jako v předchozím případě je hlavním a jediným předmětem ochrany na této EVL **stařinec dlouholistý moravský** (kód 4088), *Tephroseris longifolia ssp. moravica*. Tento druh se vyskytuje zejména na okrajích luk a pastvin, v biotopech klasifikovaných jako mezofilní ovsíkové louky a poháňkové pastviny s tendencí k mezofilním bylinným lemům.

CZ0723435 EVL Vlára-polesí

Lokalitu tvoří lesní celek v severní části CHKO Bílé Karpaty v okolí Vlárského průsmyku. Nachází se ve Zlínském kraji a má celkovou výměru 1136,22 ha. Přibližně ji lze ohraničit kótou Javorník (783 m n.m.), obcí Svatý Štěpán, kótou Tratihušť (708 m n.m.), osadou Sidonie a státní hranicí ČR/SR.

Jde o rozsáhlý lesní komplex přirozených bučin v severní části Bílých Karpat, v němž jsou zachovány enklávy pralesovitěho charakteru. Právě tyto pralesovité porosty jsou biotopem mnoha hmyzích druhů, takže EVL Vlára-polesí je nejen příkladem zachovalých přirozených

lesních porostů, ale především významnou entomologickou lokalitou evropského významu. Hlavním předmětem ochrany jsou následující tři druhy bezobratlých:

- 1078 přástevník kostivalový
- 1087 tesařík alpský
- 4014 střevlík hrbolatý

Vedle těchto EVL, které jsou součástí chráněné krajinné oblasti, vyskytují se v širším okolí posuzované stavby ještě další evropsky významné lokality, které vesměs mají statut přírodní památky.

CZ070148 EVL Přestavlcký les

Lesní komplex nad obcí Přestavky, asi 4 km jihovýchodně od Přerova, zasahuje na území Olomouckého a Zlínského kraje a má celkovou rozlohu 210,11 ha. Jde o zachovalé porosty karpatských a polonských dubohabřin se zbytky mezofilních ovsíkových luk, obklopený kulturní krajinou. Tvoří ho soustava dvou hřbetů na severozápadním úpatí Holého kopce (360 m n.m.), které jsou odděleny levostranným bezejmenným přítokem Dobřického potoka. Území je tvořeno mozaikou dubohabřin, řídce též květněných bučin a jasanovo-olšových luhů. Na východním okraji se vyskytují zbytky polokulturoních mezofilních ovsíkových luk.

Velice kvalitní porosty karpatských dubohabřin subasociace *Carici pilosae-Carpinetum primuletosum elatioris* se nacházejí především v severozápadní části území. V jihovýchodní části komplexu se vyskytují polonské dubohabřiny, přičemž hranice mezi těmito dvěma typy dubohabřin je neostrá, častý je výskyt přechodných typů. V údolích vodních toků a v terénních sníženinách se vyskytují fragmenty jasanovo-olšových luhů s různým stupněm reprezentativnosti. Na několika lokaltách se vyskytují mladé porosty květnatých bučin asociace *Carici pilosae-Fagetum* (o jejich původnosti však některé odborné texty pochybují, mohly být event. vysazeny na místech karpatských dubohabřin). Z nelesních biotopů se zde vyskytují pouze mezofilní ovsíkové louky na východním okraji lesního komplexu. Louky jsou zčásti ruderalizované a jejich druhová diverzita je snižena. Území je současně **přírodní památkou**.

Stanoviště a druhy, které jsou hlavním předmětem ochrany na této EVL:

Kód stanoviště(druhu)	Charakteristika	Rozloha v lokalitě
6510	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (<i>Arrhenatherion</i> , <i>Brachypodio-Centaureion nemoralis</i>)	5,49 ha
9170	Dubohabřiny asociace <i>Galio-Carpinetum</i>	55,26 ha

CZ0710006 EVL Dřevohostický les

Lesní komplex mezi obcemi Dřevohostice, Radkova Lhota, Bezuchov a Hradčany leží na území Olomouckého kraje asi 7 km východně od Přerova a jeho celková rozloha je 309,91 ha. Jedná se o cenný fragment přírodě blízkých lesních porostů s enklávami zachovalých lučních společenstev v zemědělské krajině Přerovska. Území tvoří východní svah protáhlého hřebene s nejvyšším bodem Zajíček (309 m n.m.), který je rozčleněn údolími potoků.

V tomto přírodním komplexu převládají karpatské, v menší míře polonské dubohabřiny, na některých místech nalezneme květnaté bučiny a v nivách toků jasanovo-olšové luhy. Z

nelesních druhů se na jižním okraji přírodního komplexu zachovaly zbytky extenzivních sadů s podrostem mezofilních ovsíkových luk a v nivě Dolnoněmčického potoka také fragmenty druhově bohatých pcháčových luk. Charakteristika je obdobná jako EVL Přestavlečský les, také stanoviště a druhy, které jsou hlavním předmětem ochrany EVL jsou totožné:

Kód stanoviště(druhu)	Charakteristika	Rozloha v lokalitě
6510	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (<i>Arrhenatherion</i> , <i>Brachypodio-Centaureion nemoralis</i>)	5,49 ha
9170	Dubohabřiny asociace <i>Galio-Carpinetum</i>	55,26 ha

Krajinářsky (a často i pomologicky) hodnotné jsou malé sady na jihu popisovaného území s místně druhově bohatými zbytky mezofilních ovsíkových luk a mezí a s výskytem teplomilných rostlinných druhů. V těchto sadech lze objevit i krajové nebo staré a dnes již málo známé odrůdy ovocných stromů. Území je současně **přírodní památkou**.

CZ0720033 EVL Semetín

Převážně lesním komplexem tvořené území rozkládající se v jihovýchodní části Hostýnských vrchů západně od okraje města Vsetín na území Zlínského kraje. Na severu tvoří hranici hřeben Drastihlavy, na jihu je hranice vedena Lhotskými pasekami a západní hranici tvoří potok Štěpková, celková rozloha území je 1327,26 ha a je současně chráněno jako **přírodní památka**. V souboru lesní a náhradní polopřirozené vegetace dominují květnaté bučiny, které jsou v nižších polohách na východě střídány dubohabřinami. Bučiny tvoří rozsáhlé porosty, zejména na jižních svazích hřebene Drastihlavy a Ratibořského grúně a místy mají až pralesovitý charakter. Toky jsou zde doprovázeny vegetací jasanovo-olšových luhů a místy i devětsilovými lemy. V nelesní vegetaci převládají mezofilní ovsíkové louky. Lokálně se vyskytují velmi vzácné a zajímavé biotopy, jako jsou pěnovecová prameniště lesní i luční, slatiniště a přechodová rašeliniště, místy se vyskytují širokolisté suché trávníky. V tomto stanoviště pestrém území se nachází velký počet významných rostlinných druhů, ze živočichů zde nalezneme např. čápa černého (*Ciconia nigra*), krkavce velkého (*Corvus corax*) skorce vodního, mloka skvrnitého, skokana hnědého a ropuchu obecnou. V jeskyni v přiléhající přírodní památce Křížový vrch se vyskytuje vrápenec malý.

Stanoviště, která jsou hlavním předmětem ochrany v EVL:

Kód stanoviště(druhu)	Charakteristika	Rozloha v lokalitě
6210	Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnatých podloží (<i>Festuco-Brometalia</i>) * význačná stanoviště vstavačovitých	14,33 ha
6510	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (<i>Arrhenatherion</i> , <i>Brachypodio-Centaureion nemoralis</i>)	88,76 ha
7140	Přechodová rašeliniště a třasoviště	0,2456 ha
7220	Petrifikující prameny s tvorbou pěnoveců	0,0879 ha
8220	Chasmodytická (štěrbínová) vegetace silikátových skalnatých svahů	0,1549 ha
9130	Bučiny asociace <i>Asperulo-Fagetum</i>	661,78 ha
9170	Dubohabřiny asociace <i>Galio-Carpinetum</i>	

CZ0720192 EVL Velká Vela

Lesní komplex v jihozápadní části Hostýnských vrchů severně od obce Fryšták. Lokalita je přibližně ohraničena údolím Fryštáckého potoka a obcemi Vlčková, Fryšták a Ludkoveček. Leží na území Zlínského kraje a její celková rozloha je 770,68 ha. Je současně chráněna jako **přírodní památka**.

Na lokalitě převažují květnaté bučiny a v nepatrné míře se vyskytují i acidofilní bučiny. Pod hřebenem Hostýnských vrchů a nižších partiích údolí Ráztoky se vyskytují karpatské dubohabřiny. Podél vodotečí v údolích se ve zlomcích nacházejí údolní jasanovo-olšové luhy. Poměrně častá jsou lesní pěnovcová prameniště i lesní prameniště bez tvorby pěnovců. Protože tato EVL se nachází v blízkosti posuzované stavby, je souhrnná bližší charakteristika přírodní památky uvedena v kapitole III.1.3. *Maloplošná chráněná území*. Zde jsou pouze uvedena stanoviště, která jsou hlavním předmětem ochrany z hlediska navrhované EVL.

Kód stanoviště(druhu)	Charakteristika	Rozloha v lokalitě
7220	Petrifikující prameny s tvorbou pěnovců	0,226 ha
9130	Bučiny asociace Asperulo-Fagetum	275,21 ha
9170	Dubohabřiny asociace Galio - Carpinetum	
91E0	Směšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	5,45 ha

Obr.2: Charakter lučního pěnovcového prameniště – prioritní stanoviště soustavy Natura 2000

CZ0720190 EVL Ondřejovsko

V bezprostřední blízkosti EVL Velká Vela se nachází i další EVL a současně **přírodní památka** Ondřejovsko. Tvoří ji lesní celek v jihozápadní části Hostýnských vrchů, zhruba 8 km jiho-jihovýchodně od Bystřice pod Hostýnem, na svazích údolí potoka Ráztoka, jižně od

osady Ráztoka. Rozloha tohoto území, které se nachází ve Zlínském kraji, činí 298,08 ha. Jedná se o rozsáhlý komplex se zachovalými lesními společenstvy, z nichž nejvýznamnější jsou květnaté bučiny. Přítomnost vápnitých vrstev v podloží umožnila vznik četných lesních pěnovecových prameništ', která jsou prioritním stanovištěm soustavy NATURA 2000.

Protože i tato EVL se nachází v blízkosti posuzované stavby, je souhrnná bližší charakteristika přírodní památky uvedena v kapitole III.1.3. *Maloplošná chráněná území*. Zde jsou pouze uvedena stanoviště, která jsou hlavním předmětem ochrany z hlediska navrhované EVL.

Kód stanoviště(druhu)	Charakteristika	Rozloha v lokalitě
7220	Petrifikující prameny s tvorbou pěnoveců	0,2 ha
9130	Bučiny asociace Asperulo-Fagetum	179,97 ha

CZ0724428 EVL Tesák

Tuto EVL tvoří rozsáhlý komplex lesních porostů (celková výměra 1103,19 ha) v Hostýnsko-Vizovických vrších jižně od vrcholu Kelčského Javorníku, asi 6 km jihovýchodně od Bystřice pod Hostýnem. Území je přibližně ohraničeno tokem Bystřičky, Rychtářky, Rosošného potoka a bezejmenným pravostranným přítokem Bystřičky s vyústěním asi 1 km nad obcí Chvalčov. Převažujícími stanovišti zde jsou zalesněné, podmačené a vlhké lokality s prameništi a potoky přirozeného charakteru v zaříznutých údolích. Vegetace je tvořena bukovými a smíšenými lesními porosty a břehovými společenstvy podhorských potoků a bystrin. Významné jsou především v přírodním stavu dochované drobné toky, většinou bystrinného charakteru, zajímavý je výskyt pseudokrasových jevů. Hlavním předmětem ochrany na této EVL je stanoviště s kódovým označením 8310 – *jeskyně* přístupné veřejnosti. Území je dále významnou entomologickou lokalitou s výskytem dvou evropsky významných druhů – z brouků je to *střevlík hrboletý* (4041) a z obojživelníků i u nás kriticky ohrožený *čolek karpatský* (2001). Území je kromě toho chráněno jako **přírodní rezervace a přírodní památka**.

CZ0720185 EVL Rusava-Hořansko

Lokalita se nachází zhruba na severovýchodním okraji obce Rusava a má rozlohu 73,43 ha. Současně je chráněna jako přírodní památka. Základní charakter tohoto území udává mozaika lesní a nelesní vegetace. V nelesních společenstvech převládají mezofilní ovsíkové louky svazu Arrhenatherion, místy se vyskytují pohánkové pastviny svazu Cynosurion a podhorské a horské smilkové trávníky svazu Violion caninae. Lesní vegetace odděluje jednotlivé luční komplexy a dále je vyvinuta zejména v okolí říčky Rusavy. Lesní společenstva jsou zastoupena karpatskými dubohabřinami, které místy přecházejí v acidofilní doubravy a acidofilními bučinami. V aluvii Rusavy se vyvinuly údolní jasanovo-olšové luhy, které jsou na prudkých svazích vystřídány společenstvy suťových lesů. Maloplošně se vyskytují lesní a luční pěnovecová prameniště. Lokalita je současně **přírodní památkou**.

Na Rusavě-Hořansku je uchován tradiční vzhled kulturní krajiny – mozaika zachovalých a druhově bohatých společenstev luk a pastvin s lesními porosty. Velmi cenným a v Hostýnských vrších vzácným jevem je vznik lesních a lučních prameništ', na kterých dochází k tvorbě pěnovce. Zejména na luční pěnovecová prameniště jsou vázány ohrožené druhy ostřic (*Carex davaliana*, *Carex flava*) nebo vstavačů (*Dactylorhiza majalis*), suchopýru šírolistého (*Eriophorum latifolium*) a bařičky bahenní (*Triglochin palustris*). V pestrém a druhově

bohatém území se vyskytuje řada stanovišť, která jsou předmětem ochrany v rámci soustavy NATURA 2000.

Kód stanoviště(druhu)	Charakteristika	Rozloha v lokalitě
6230	Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)	2,58 ha
6510	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (<i>Arrhenatherion</i> , <i>Brachypodio-Centaureion nemoralis</i>)	20,70 ha
7220	Petrifikující prameny s tvorbou pěnovců (<i>Cratoneurion</i>)	0,0914 ha
9110	Bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i>	13,54 ha
9170	Dubohabřiny asociace <i>Galio-Carpinetum</i>	
91E0	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>).	6,19 ha

CZ0723403 EVL Uhliska

Lokalita se nachází ve Vizovických vrších jižně od Zlína, na svazích nad Černým potokem asi 1,4 km od obce Březůvky, a její rozloha činí 50,67 ha. Je tvořena členitou vrchovinou složenou především z flyšových pískovců a jílovců zlínských vrstev, s erozně denudačním reliéfem hřbetů a údolí. Tento reliéf je svažité, tvořený západně a východně orientovanými svahy údolí Černého potoka. Převažující společenstva jsou tvořena trávníky a křovinami bez význačných charakteristik, hlavním a jediným předmětem ochrany jsou dva evropsky chráněné druhy modrásků a to modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*, 1061) a modrásek očkovaný (*Maculinea teleius*, 1059). Lokalita Uhliska je současně **přírodní památkou** s totožným předmětem ochrany (oba druhy modrásků).

CZ0724121 EVL Nad Jasenkou

Lokalita se nachází v západní části Vsetínských vrchů asi 3 km severně od města Vsetín, mezi obcemi Horní Jasénka, Jablůnka a Růžďka, a její celková výměra je 738,58 ha. Představuje rozsáhlý soubor společenstev lesů, luk, pastvin, suchých trávníků a pramenišť. Jedná se o velmi kvalitní společenstva, bohatá na vzácné a ohrožené druhy rostlin a živočichů. Nejvíce zastoupenou lesní vegetací jsou květnaté bučiny svazu *Dentario enneaphylli-Fagetum*, následované dubohabřinami svazu *Carici pilosae-Carpinetum*. Na vlhkých stanovištích se vyskytují pcháčové louky a tužebníková lada, v menší míře vegetace vlhkých narušovaných půd. Dále zde nalezneme širokolisté suché trávníky a to i s výskytem vstavačovitých. V menší míře se na lokalitě vyskytují podhorské smilkové trávníky, prameniště a mokřadní vegetace. Poměrně rozšířené jsou naopak vysoké mezofilní a xerofilní křoviny. Zoologicky se jedná o významnou lokalitu výskytu dřibného plže vrkoče útlého (*Vertigo angustior*). Ten je také jedním z hlavních předmětů ochrany této EVL:

Kód stanoviště(druhu)	Charakteristika	Rozloha v lokalitě
5130	Formace jalovce obecného (<i>Juniperus communis</i>) na vřesovištích nebo vápnitých trávnících	0,3315 ha
6210	Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích (<i>Festuco-Brometalia</i>)* význačná naleziště vstavačovitých	13,50 ha
6510	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (<i>Arrhenatherion</i> , <i>Brachypodio-Centaureion nemoralis</i>)	230,04 ha
7220	Petrifikující prameny s tvorbou pěnovců	0,1667 ha

9130	Bučiny asociace Asperulo-Fagetum	144,26 ha
9170	Dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum	
Živočichové		
1014	Vrkoč útlý	

Evropsky významné lokality v podstatě bodového rozsahu, určené k ochraně letních kolonií, popř. zimovišť netopýrů (např. CZ0723754 - kostelní půda a věž v obci Pozdřechov nebo CZ0723758 kostelní půda a věž v obci Slušovice) nebudou pro svou rozlohu, umístění v budovách a specializovanost posuzovanou stavbou dotčeny a v podrobném přehledu je neuvádíme.

Druhou částí soustavy NATURA 2000 jsou **ptačí oblasti (IBA)**. Takto se ve smyslu §45e a násl. zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ve znění zák. č. 218/2004 Sb. označují a vymezují území nejvhodnější pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací těch druhů ptáků vyskytujících se na území České republiky a stanovených právními předpisy Evropských společenství (zde je míněna Směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků), které stanoví vláda nařízením. **Cílem vyhlášení ptačí oblasti je zajistit přežití těchto druhů ptáků a možnost jejich rozmnožování v areálu rozšíření.** Vyhlášující orgán (vláda) bere v úvahu požadavky těchto druhů na ochranu, přičemž může stanovit činnosti, ke kterým je třeba souhlas orgánů ochrany přírody. Zohledňují se současně i hospodářské požadavky a další nároky na využití daného území (rekreace, sport, rozvojové záměry dotčených obcí podle ÚPD a pod.). Narozdíl od evropsky významných lokalit, které mají vesměs statut území **navržených** a předběžně chráněných před poškozování a ničením, bylo vymezení ptačích oblastí s dotčenými obcemi již projednáno a oblasti byly příslušnými nařízeními vlády **vyhlášeny**.

V území přímo dotčeném posuzovanou stavbou rychlostní komunikace R49 se nenachází žádná vyhlášená ptačí oblast. V širším okolí byly vyhlášeny celkem tři ptačí oblasti, a to Beskydy, Horní Vsacko a Hostýnské vrchy. Nejblíže území dotčenému posuzovaným záměrem se nachází ptačí oblast Hostýnské vrchy, i tam však lze předpokládat pouze nepřímý vliv navrhované stavby, pokud orgán ochrany přírody tento vliv svým stanoviskem zcela nevyloučí.

CZ0811022 Ptačí oblast Beskydy

Ptačí oblast Beskydy byla vyhlášena nařízením Vlády ČR č.687/2004 Sb. na ploše 41702,0373 ha.

Území se nachází mezi obcemi Rožnov pod Radhoštěm, Dolní Bečva, Hostašovice, Morávka, Komorní Lhotka a Dolní Lomná. Ptačí oblast Beskydy pokrývá zhruba jednu třetinu severní části plochy CHKO Beskdy. Území měří na délku 51 km a na šířku 1,5-17 km. Pro podrobnější charakteristiku území je možné využít údajů z kapitoly III.1.2. *Velkoplošná chráněná území.*

Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace těchto druhů ptáků - čáp černý (*Ciconia nigra*), jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*), tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), puštík bělavý (*Strix uralensis*), žluna šedá (*Picus canus*), datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*), datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*) a lejsek malý (*Ficedula parva*) a jejich biotop (§1 Nařízení Vlády ČR). Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro druhy ptáků, pro které je oblast vyhlášena, v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro

zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany. Všech deset druhů přílohy I Směrnice o ochraně volně žijících ptáků, pro které byla ptačí oblast vyhlášena, jsou lesní druhy, z nichž některé vyžadují zachování pralesovitého charakteru porostů.

CZ0721023 Ptačí oblast Horní Vsacko

Ptačí oblast Horní Vsacko byla vyhlášena nařízením Vlády ČR č.687/2004 Sb. na ploše 27001,03 ha. Její území se čístečně překrývá se střední částí EVL Beskydy a zahrnuje k.ú. Halenkov, Hovězí, Huslenky, Hutisko, Solanec pod Soláněm, Janová, Karolinka, Leskovec, Lužná u Vsetína, Malá Bystřice, Nový Hrozenkov, Pulčín, Růžďka, Ústí u Vsetína, Valašská Bystřice, Valašská Polanka, Valašská Senice, Malé Karlovice, Velké Karlovice, Vsetín a Zděchov.

Ptačí oblast je porostlá z větší části lesem, zbytek tvoří louky a pastviny. Původní pralesovité porosty představují nepatrný zlomek celkové rozlohy lesů, převážnou část hospodářských lesů tvoří smrkové monokultury. Hospodaření v minulosti napomohlo zachování i vytváření velmi rozmanité rozptýlené zeleně, která zde tvoří remízky, lemové pásy, roztroušené drobné lesíky, aleje nebo břehové porosty jako doprovod vodních toků, které často mívají přirozený nebo přírodě blízký charakter. Velká rozmanitost biotopů poskytuje prostor pro život mnoha ptačích druhů. Na loukách a pastvinách jsou to chřástal polní (*Crex crex*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*), ťuhýk obecný (*Lanius collurio*), pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*) krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) a strnad luční (*Miliaria calandra*). Z druhů obývajících lesní porosty je nejvýznamnější strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*) nebo datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*). Značný význam mají početné a stabilní populace lejska malého (*Ficedula parva*), lejska bělokrkého (*Ficedula albicollis*), rehka zahradního (*Phoenicurus ochruros*), holuba doupňáka (*Columba oenas*) žluny šedé (*Picus canus*), datla černého (*Dryocopus martius*), jeřábka lesního (*Bonasia bonasia*) a čápa černého (*Ciconia nigra*).

Ptačí oblast byla vyhlášena pro ochranu následujících druhů:

- chřástal polní
- čáp černý
- datlík tříprstý
- jeřábek lesní
- lejssek malý
- strakapoud bělohřbetý
- ťuhýk obecný

CZ0721024 Ptačí oblast Hostýnské vrchy

Tato ptačí oblast byla vyhlášena nařízením vlády na celkové ploše 5176,95 ha a zahrnuje k.ú. Držková, Hošťálková, Chvalčov, Chvalčova Lhota, Loukov u Bystřice p. Hostýnem, Příkazy u Osíčka, Podhradní Lhota, Rajnochovice, Rusava a Slavkov p. Hostýnem. Ze všech tří ptačích oblastí se v posuzovaném území nejvíce přibližuje projektované trase rychlostní komunikace R 49, není jí však přímo dotčena.

Nejsevernější z hřebenů, jimiž je tvořena, je masiv Kelčského Javorníku, který je nejvyšším bodem Hostýnských vrchů (865 m n.m.). Lesy zaujímají přes 85% plochy a patří jednoznačně k nejvýznamnějším společenstvům v oblasti. Zbytek připadá na louky, pastviny, vodní toky a sídla. Lesní porosty jsou asi ze 60% jehličnaté s převahou smrkových monokultur, které nahradily při intenzivním lesním hospodaření původní bukové a jedlobukové porosty. Ty se však v oblasti ve zbytcích zachovaly, a patří nyní k nejvýznamnějším biotopům strakapouda

bělohřbetého (*Dendrocopos leucotos*) v Hostýnských vrších. Dále se zde vyskytuje žluna šedá (*Picus canus*), a datel černý (*Drycopus martius*). V horských lesích s převahou buků hnízdí poměrně početná populace lejska malého (*Ficedula parva*), lejska černohlavého (*Ficedula hypoleuca*) a ve starých porostech holub doupňák (*Columba oenas*), čáp černý (*Ciconia nigra*) a krkavec velký (*Corvus corax*).

Ptačí oblast byla vyhlášena pro ochranu dvou druhů, v ČR řazených mezi silně ohrožené a chráněných podle příslušné směrnice Evropské Rady: **lejska malého a strakapouda bělohřbetého**.

Velkoplošná zvláště chráněná území (ZCHÚ)

Zvláště chráněná území dle zák. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jsou území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná. Jedná se o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. Mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří **národní parky a chráněné krajinné oblasti**.

Plánovaná trasa rychlostní komunikace R 49 nezasahuje přímo do žádného výše uvedeného velkoplošného zvláště chráněného území, v oblasti Lyského průsmyku, přibližně v úseku Lačnov – Valašské Příkazy směrem na MÚK Horní Lideč a hraniční přechod se Slovenskou republikou však prochází v těsné blízkosti hranic jak CHKO Beskydy, tak CHKO Bílé Karpaty. Vliv posuzované stavby na přiléhající okrajové části obou uvedených velkoplošných zvláště chráněných území bude proto nepřímý, ale nikoliv zanedbatelný. Základní charakteristiky obou CHKO jsou uvedeny níže.

Chráněná krajinná oblast Beskydy.

Vyhlášení: výnosem ministerstva kultury č.j. 5373/1973 ze dne 5. března 1973. Rozloha činí 1160 km², takže je tato CHKO největší chráněnou krajinnou oblastí v České republice. Zasahuje na území Zlínského i Moravskoslezského kraje.

Důvod vyhlášení: CHKO Beskydy se rozkládá v členité hornatině Vnějších Západních Karpat, zaujímá téměř celé území Moravskoslezských Beskyd, podstatnou část Vsetínských vrchů a moravskou část Javorníků, tvořících hranici se Slovenskem. Zde na ni bezprostředně navazuje tzv. Javornická část CHKO Kysuce (viz část 2 této studie). Důvodem vyhlášení byly zejména původní pralesovité lesní porosty s výskytem vzácných karpatských rostlinných i živočišných druhů, druhově pestrá luční společenstva, unikátní povrchové i podzemní pseudokrasové jevy a rovněž mimořádná estetická hodnota a pestrost ojedinělého typu krajiny, vzniklého historickým soužitím člověka s jeho prostředím.

Význam přírodních hodnot soustředěných v CHKO Beskydy se odrazil i ve vyhlášení 44 maloplošných ZCHÚ, v navržení větší části území CHKO jako evropsky významné lokality a územním překrytím části CHKO s mezinárodně významnou ptačí oblastí (IBA) – viz kapitola III.1.1.

Geologicky je celé území CHKO Beskydy součástí flyšového pásma Západních Karpat, které patří do soustavy geologicky mladých pásemných pohoří, vznikajících koncem druhohor a ve třetihorách z usazenin moře Thethys. Z hlediska složení a tektonické skladby se jedná o pásmo, které se vyznačuje mnohonásobným rytmickým střídáním jílovců, prachovců, pískovců a slepenců. Tektonická stavba karpatského flyše je výsledkem horotvorných pohybů druhé fáze alpského vrásnění. Vrásněné hmoty flyšových usazenin vytvořily velké příkrovy,

kteřé byly sunuty přes sebe, převážně severním směrem. Po dokončení příkrovové stavby se uplatňovaly především pohyby podél zlomů. K výzdvihovým pohybům dochází i ve čtvrtohorách.

Hlavní masiv Beskyd se všemi nejvyššími vrcholy je budován z charakteristických zelenavých glaukonitických, velmi odolných pískovců godulských vrstev (lomý v Řece nebo Trojanovicích), jejichž vrstvy jsou až 2 000 m mocné. Příkré čelo těchto vrstev tvoří nápadné severní svahy, prudce se zvedající z podbeskydských pahorkatin. Jižní část CHKO Beskydy je budována souvrstvími příkrovu magurského, a to jeho dílčí jednotkou račanskou. Lavicové pískovce a slepence nejstarších vrstev soláňských jsou mocné kolem 1000 m a je jimi budován hřbet Vsetínských vrchů. Střídajícími se vrstvami odolných jílovců a glaukonitických pískovců nejmladších zlínských vrstev o mocnosti 1700 – 2400 m je budován hřbet Javorníků.

Geomorfologické členění je v důsledku značné rozlohy území poměrně složité. Celé území je součástí Vnějších Západních Karpat, které se na našem území člení na celky: Moravskoslezské Beskydy, Hostýnsko-Vsetínskou hornatinu, Javorníky, Rožnovskou brázdu, Jablunkovskou brázdu a Podbeskydskou pahorkatinu. Nejvyšším bodem je vrchol Lysé hory (1324 m n.m.), nejnižším hladina Rožnovské Bečvy (350 m n.m.)

Jádrem severní poloviny CHKO jsou Moravskoslezské Beskydy. Maximálních výšek dosahují v nepatrné vzdálenosti od strmého svahu v předním pásmu, lidově zvaném Přední hory. Pásmo Předních hor bylo proraženo hlubokými, na tektonických poruchách založenými průlomovými údolními k severu tekoucích řek, které je rozčlenily na izolované masivy. Údolím Ostravice jsou rozděleny na Radhošťskou a Lysohorskou hornatinu, jen malá část jižně od zdrojnic Ostravice, říček Černé a Bílé, náleží hornatině Klokočovské, rozkládající se převážně již na Slovensku.

Obr. 3: CHKO Beskydy

Na východě jsou Moravskoslezské Beskydy lemovány zvlněnou pahorkatinou Jablunkovské brázdy. Na severu je obklopuje sníženina Podbeskydských pahorkatin, jmenovitě Třinecké a Frenštátské brázdy. Od jižněji se táhnoucí hornatiny Vsetínských vrchů jsou Moravskoslezské Beskydy odděleny úvalem Rožnovské brázdy. Charakteristickými vrcholy Vsetínských vrchů jsou Cáb (842 m n.m.), Tanečnice (912 m n.m.), Soláň (861 m n.m.) a nejvyšším vrcholem je Vysoká (1024 m n.m.).

Jižní hranice CHKO a současně i České republiky vůči Slovensku běží po hřebeni Javorníků, který je od souběžného hřebene Vsetínských vrchů oddělen sníženinou horního toku Vsetínské Bečvy.

Na území CHKO Beskydy jsou již řadu let prováděny výzkumy geomorfologického vzniku a vývoje podzemních forem, jež nesouvisí s klasickými krasovými procesy. Při vrásnění Beskyd byla celá soustava uložených pískovců horotvornými pohyby různě deformována a lámána soustavami různě se křížících puklin a trhlin. Takto až na povrch narušené lavice pískovců byly vystaveny intenzivnímu mrazovému zvětrávání a gravitačnímu posunu hornin v pleistocénu. Rozrušené bloky pískovců na ukloněných vrstvách a ledovcových čočkách, které vlivem mrazu a zalednění vznikaly v puklinách, sjížděly při střídání ledových a meziledových dob do údolí. Sesuvem odtržených vrstev po poddajných vrstvách jílovce a ledu vznikaly systémy puklinových chodeb i větší dutiny. Pukliny pak byly postupně překrývány dalšími nasunutými lavicemi a odtrženými bloky pískovců a povrch byl zarovnan spraší. Mnohé z podzemních dutin proto nemají vyústění na povrch. I v současné době jsou jeskyně ve stadiu pohybu a vnitřních změn. Stékající voda uvolňuje hlínu a narušuje hlavně jalovcové vrstvy. Způsobuje tak sunutí a spád velkých kamenných bloků. **Beskydský pseudokras patří v kategorii pískovců k největším na světě**, na území CHKO je dosud registrováno 28 významnějších pseudokrasových jeskyní. Nejrozsáhlejší je přitom jeskyně Cyrilka na Poustevnách, s délkou 370 m. Jiná, Kněhyňská jeskyně je nejhlubší jeskyní v celých flyšových Karpatech (57,5 m). Známé jsou rovněž Ondrákovy díry, které se nacházejí na hřebenu Lukšince. Jeskyně dosahuje hloubky 34,5 m a je tvořena rozsáhlým bludištěm vertikálních puklin a menších dómů. Délka chodeb je 217 metrů.

V celé oblasti Moravskoslezských Beskyd jsou dnes pseudokrasové jeskyně nejvýznamnějšími zimovišti u nás přísně chráněných netopýrů. Jeskyně mají pro zimní spánek těchto savců ideální podmínky – stabilní relativní vlhkost 95 – 100% a teplotu v rozmezí 5 – 7°C. Díky ochraně jsou také minimálně rušeni člověkem. Bylo zde zjištěno celkem 9 druhů netopýrů, některé kolonie tvoří až 100 jedinců.

Další nedílnou složkou ekosystémů je **půda**. Její struktura a složení je výsledkem působení pěti hlavních činitelů – matečné horniny, organismů, podnebí, reliéfu a času. V CHKO Beskydy v horských oblastech zhruba od výšky 700 m n.m. převažují půdy hlinitopísčité až písčitohlinité. V nižších polohách, tedy na převážné části plochy CHKO nacházíme půdy převážně jílovitohlinité. Pouze v jižní části Vsetínského okresu a na několika lokalitách v severním podhůří beskyd převažují půdy hlinité.

Obdobná je situace i z hlediska rozmístění půdních typů. Z převážné většiny jsou v oblasti vyvinuty hnědozemě a podzoly, na místech s vysokou hladinou podzemní vody pak půdy glejové, velmi zřídka půdy rašeliništní. Podzoly se vyznačují vyluhováním a přesunem živin z podpovrchového horizontu do nejspodnější vrstvy půdy. Znamená to tedy že pod vrstvou humusu je vrstva vyluhovaná a ve spodině horizont bohatý živinami. **Podzoly** se vyskytují jednak v oblastech podhorských jako podzoly ilimerické a glejové, jednak v oblastech horských jako podzoly humusové a humusoželezité. Vznik těchto půd, spojený s vyluhováním, je podmíněn vysokými srážkami a zvláštním typem chemismu. **Hnědozemě** jsou převážně lesními půdami. Pokrývají značnou část oblasti na území původních smíšených lesů. Jde převážně o středně hluboké půdy, u nichž se pod vrstvou pokryvného humusu

vytváří různě mocná huminózní vrstva bohatá živinami. Jde o půdy středně lehké, s příznivým vlhkostním i vzdušným režimem. Vlivem zamokření (podzemní, podpovrchová voda) vznikají půdy **glejové**, místy až rašeliništní. Na povrchu je vrstva mokrého až rašelinného humusu, pod ní šedá huminózní vrstva. Spodní glejové vrstvy jsou zbarveny zeleně až modravě. Tyto půdy se tvoří hlavně podél vodních toků, případně ve vhodných terénních depresích.

Podnebí Beskyd ovlivňuje jejich poloha v centrální části Evropy. Střetávají se zde vlivy oceánického a kontinentálního klimatu. Oceánické vzdušné masy přináší počasí s mírnou zimou, chladnějším létem, velkou oblačností a velkým množstvím srážek. Kontinentální vzduch je charakteristický denními i ročními výkyvy teplot, menším množstvím oblačnosti i srážek. Velký vliv na konkrétní klima má i členitost reliéfu. Oblast beskyd podle klimatického členění České republiky patří do kategorie oblastí chladných. Pouze malá oblast v jižní části Valašska náleží do kategorie mírně teplé oblasti. Nejnižší hodnoty teplot má Lysá hora, průměrně 2,6°C, nejnižší položené oblasti mají teplotní průměr okolo 7 °C. Nejchladnějším měsícem je leden a nejteplejším červenec.

Lysá hora, jako nejvyšší vrchol Beskyd, má nejen nejnižší teplotní průměry, ale také nejvyšší průměry srážkové. Se 1390,8 mm/rok patří ke srážkově nejbohatším lokalitám na území ČR. Nejvíce srážek spadne v červnu až srpnu, nejméně v únoru a březnu. Průměrná délka souvislé sněhové pokrývky na hřebenech je 150 – 180 dní v roce a Beskydy patří k oblastem s nejbohatší sněhovou pokrývkou v rámci ČR.

Vítr má vliv především na oblačnost, srážky a teplotu, projevuje se však i přímo na vegetaci, např. vznikem tzv. vlajkových stromů v exponovaných polohách. Ve volné atmosféře převládá západní směr větru, v přízemních vrstvách je ovlivňován morfologií terénu, převážně členěním horských pásem. V severní části území proto převládá směr větrů sever-jih, na Valašsku východ-západ. Délka slunečního svitu v oblasti beskyt je v průměru 1600 hodin za rok.

Říční síť a její utváření je dalším charakteristickým prvkem tohoto území. Zdejší typ divočiných šterkonosných toků, na který jsou vázány mizející druhy rostlin a živočichů je ojedinělý v rámci celé České republiky. Celá oblast se překrývá s **chráněnou oblastí přirozené akumulace vod** (CHOPAV) a patří mezi vydatné a kvalitní zásobárny pitné vody v ČR. Přibližně středem území probíhá ve směru východ-západ **hlavní evropské rozvodí**. Toky severně od linie *Veřovické vrchy-Radhošť-Čertův mlýn-Martiňák-Bumbálka-Velký Polom-Jablunkovský průsmyk* náleží do povodí řeky Odry a tedy úmoří Baltského moře, zatímco toky jižně od uvedené linie patří již do povodí Dunaje (úmoří Černého moře). K pravým přítokům řeky Odry patří např. Jičínka, Lubina, Ostravice a Olše. Ostravice vzniká v Zadních horách soutokem Bílé a Černé Ostravice, jejími přítoky jsou až po Frýdlant nad Ostravicí prudké a krátké potoky. Největším přítokem ostravice je Morávka, která odvodňuje oblast mezi masivem Lysé hory a hraničním hřebenem a hřebenem Ropice. Severovýchodní svahy Moravskoslezských Beskyd odvodňuje několik větších přítoků Olše, např. Lomná, Tyrka, Kopytná a Stonávka.

Jižní svahy Radhošťské hornatiny a jižněji položené hřbety Vsetínských vrchů a Javorníků patří již do úmoří Černého moře. Celá oblast je odvodňována Bečvou, která vzniká soutokem Rožnovské a Vsetínské Bečvy již mimo území CHKO Beskydy. Vsetínská Bečva je delší a jejím největším přítokem je Senice. Kratší Rožnovská Bečva protéká Rožnovskou brázdou a odděluje Vsetínské vrchy od Moravskoslezských Beskyd.

V Beskydách se vyskytují lokality minerálních, převážně sirovodíkových pramenů, které jsou málo významné a nevyužívané buď vůbec, nebo jen místně. V území se nychází několik vodních nádrží. Menší, např. Horní Bečva a bystřička, sloužily původně jako akumulární,

dnes jsou využívány především jako rekreační plochy. Vodárenskými nádržemi jsou Morávka, Šance a Stanovice.

Flora - charakteristika biotopů CHKO Beskydy.

Bučiny a jedlobučiny představují nejrozšířenější typ přirozeného lesa v Beskydách. Jedlobukové lesy, které kdysi pokrývaly téměř celé území, byly zčásti nahrazeny nepůvodními smrkovými porosty. V oblasti Beskyd můžeme rozlišit dva základní typy bučin: v jižní části (oblast Javorníků a Vsetínských vrchů) převažují květnaté bučiny s kyšelnicí žlaznatou a kyčelnicí devítilistou. V podrostu lze najít mařinku vonnou nebo samorostlík klasnatý. V severních oblastech Beskyd (Moravskoslezské Beskydy) jsou na živinami choděm geologickém podkladu vyvinuty kyselé bučiny se třtinou rákosovitou a výrazným aspektem kapradin, popř. rozsáhlých porostů brusnice borůvky.

Horské smrčiny jsou tvořeny rozvolněnými porosty horských smrků a jeřábu ptačího a jsou dobře přizpůsobeny podmínkám vrcholových poloh v nadmořské výšce nad 1220 metrů. Zbytky těchto původních jeřábových smrčin najdeme pouze na Lysé hoře a v nejvyšších partiích Smrku a Kněhyně. Rozvolněný porost umožňuje vývoj bohatého bylinného patra, kde převažuje třtina rákosovitá *Calamagrostis arundinacea* a kapradina papratka horská. Na světlínách se nachází hořec tolitový a další alpské druhy, jako je sedmikvítek evropský, kamzičník rakouský, čípek objímavý, kýchavice Lobelova, violka dvoukvětá. Z chráněných druhů jsou nejvýraznější oměj pestrý, pryskyřník platanolistý, nebo plavuně vranec jedlový a plavuň pučivá.

Rašelinné a podmačené smrčiny se vyvíjejí na výjimečně zamokřených půdách ve vyšších polohách Beskyd. Nejnižší patro tvoří mohutné a druhově bohaté porosty mechů a rašeliníků, z cévnatých rostlin byl nalezen suchopýr pochvatý, sedmikvítek evropský, hojné jsou přeslička bahenní nebo violka bahenní.

Suťové lesy nalezneme na špatně přístupných strmých a kamenitých svazích s výchozy skal. V suťovém lese roste často více druhů stromů, především javor klen, jasan ztepilý, lípa velkolistá nebo buk lesní (*Fagus sylvatica*). Doprovázejí je statné druhy bylin, jako měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*) nebo udatna lesní. Ve veřovických vrších roste zvláště chráněný druh kapradiny, typický pro suť – jelení jazyk.

Horské olšiny jsou v Beskydách zastoupeny malými plochami na březích bystřin v horských polohách, především v severní části území. Ve stromovém patře dominuje olše šedá (*Alnus incana*), v bylinném patře nalezneme horské druhy jako kýchavice bílá (*Veratrum album*), oměj pestrý, kamzičník rakouský nebo pryskyřník platanolistý. Většina původních druhově bohatých porostů horských olšin byla nenávratně zničena vysazováním smrkových monokultur a narušením vodního režimu území.

Podhorské a horské pastviny tvoří krátkostébelné trávníky na málo úživných půdách – typickým druhem těchto chudých pastvin je smilka tuhá (*Nardus stricta*) s drátovitě tuhými listy a kompaktními trsy. Zatímco dříve byly pastviny v Beskydách převažujícím typem bezlesé vegetace, dnes jsou zachovány jen ve zbytcích. Spolu s mizením tohoto způsobu hospodaření však mizí i druhy, které svůj životní cyklus přizpůsobily pastvě. Jde vesměs o zvláště chráněné druhy jako hořeček, kociánek dvoudomý, a ze vstavačů semeníček zelený nebo prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*). Jedinečným jevem beskydských pastvin jsou roztroušené keře jalovce obecného (*Juniperus communis*), velmi výrazného prvku dotvářejícího zdejší krajinu.

Louky a pastviny jsou v Beskydách podporovány především podporou šetrného kosení a pasení. Tyto květnaté louky mají vysokou druhovou diverzitu a péče o ně umožňuje výskyt mnoha zvláště chráněných druhů, především vstavačů – rostou zde vstavač mužský, prstnatec Fuchsův, ale i velmi vzácný vstavač bezový, pětiprstka žežulník nebo hlavinka horská. Na kosených mokřadech je doprovází prstnatec májový.

Luční a lesní pěnovcová prameniště. Některé pramenné vývěry v Beskydách jsou mimořádně bohaté na obsah vápníku ve vodě, což umožňuje vznik nápadné formy uhličitanu vápenatého – pěnovce. Pěnovcová prameniště však mají i charakteristickou flóru složenou z vápnomilných druhů jako jsou suchopýr pochvatý, vstavač krušík bahenní nebo drobná skřípinka smáčkutá. Pěnovcová prameniště mívají velmi bohaté mechové patro (např. hruborožec proměnlivý).

Pro beskydskou **faunu** je velmi významná návaznost horstev Beskyd na západoslovenská pohoria, a dále skutečnost, že se jedná o téměř souvisle zalesněný horský celek s celou škálou vegetačních stupňů a lesních typů.

V původních porostech vysokohorských poloh bylo v minulosti zaznamenáno velké množství glaciálních reliktních a endemických druhů mezi zástupci **bezobratlých**. K endemitům patří poddruhy a druhy, jejichž původ a areál rozšíření leží v Karpatech, glaciální relikty představují především druhyboreomontánní a boreoalpinní. Tyto druhy jsou vázány především na svrchní vrstvu půdy. Další významné biotopy představují horské potoky a prameniště, popř. rašeliniště. Tato skupina živočichů je však mimořádně citlivá ke změnám prostředí způsobeným lidskou činností. Kritický ústup mnoha cenných druhů byl zaznamenán zejména u **měkkýšů**, z nichž většinou dobře prosperují populace nenáročných horských plžů (*Discus rudatus*, *Semilimax kotulae*, *Eucobresia nivalis* nebo typická modranka karpatská *Bielzia coerulans*). Relativně hojná je i praménka *Bythinella austriaca*, na lokalitě Čertův mlýn přežívá populace závornatky *Vestia renojevic moravica*, která zde má nejvýchodnější hranici rozšíření. Na Lysé hoře se díky původním dřevinám zachovalo význačné společenstvo dendrofilních vřetenatek *Cochlodina orthostoma* a *Bulgarica cana*.

Méně citlivé k nepříznivým změnám a tedy druhově bohatší jsou skupiny sekáčů, pavouků a brouků. Pozoruhodný je např. výskyt sekáče *Ischyropsalis manicuta*, který žije v zastíněných roklích zachovaných horských smrčín, v podobných lokalitách lze nalézt i pavouky pokoutníka horského a zemního (*Coelotes terrestris* a *C. artropos*). Typickými obyvateli svrchní vrstvy půdy jsou také střevlíci. Nejvzácnějším z této skupiny brouků je studenomilný vysokohorský druh *Pterostichus negligens*, obývající v Beskydách kamenité sutě. Z mrchožroutů žije v horských polohách na březích vod glaciální reliktní *Pterolomma foerstroemi*, nejhojnějším druhem je však hrobařík malý (*Nicrophorus vespilloides*).

Na čisté vody beskydských horských potoků je vázán strumičník zlatooký (*Osmylus fulvicephalus*), podobně jako číhalka *Atherix marginata* nebo ploštice hlouběnka skrytá (*Aphelocheorus aestivali*). Prosychající vrchlové smrčiny jsou vhodným útočištěm donedávna vzácného tesaříka *Acanthocinus griseus*. Smrky, zejména jejich horní partie, pak vyhledává také bezkřídlá kobylka *Barbitites constrictus*. V rozpadajících se jedlích jedlobukových pralesních rezervací se dosud běžně vyvíjí roháček mandelinkový (*Ceruchus chrysomelinus*), na horských pasekách a podél potoků nalezneme některé druhy kovaříků – kovaříka zeleného a horského *Ctenicera viridis*, *C. cuprea*, popř. i *Hypnoidus riparius*.

Tyto biotopy vyhledávají z motýlů zejména horští okáči – okáč černohnědý (*Erebia ligea*) a okáč rudopásý (*Erebia euryale*). Zato batolce duhového (*Apatura iris*) lze v současnosti v Beskydách spatřit jen vzácně, většinou na lesních cestách. Teplomilné druhy nemají v CHKO Beskydy dostatek vhodných biotopů, většina teplomilných druhů byla zaznamenána ze Vsetínských vrchů z okolí Huslenek, kde se nacházejí jalovcové stráně s jižní expozicí, využívané většinou pro pastvu. K nejvzácnějším zde popsaným druhům patří zelenáček *Adscita notata* a vřetenuška *Zygaena brizae*. Žije zde i cvrček polní (*Gryllus campestris*) a na většině území vyhynulý kriticky ohrožený druh modrásek černoskvřnný (*Maculinea arion*), z ploštic výrazně teplomilná zaoblenka černá (*Coptosoma scutellatum*).

Druhovou rozmanitost a početnost **obratlovců** odedávna ovlivňuje činnost člověka (lov, hospodaření a další činnosti v krajině). K nejohroženějším obratlovcům patří ti, kteří jsou vázáni na vodní ekosystémy, protože jsou silně specializovaní na prostředí, které bylo člověkem zároveň nejvýrazněji ovlivněno. V důsledku úpravy vodních toků z Beskyd zcela vymizela mihule potoční (*Lampetra planeri*), v současnosti se zde vyskytuje 35 druhů ryb, mezi nimiž jsou nejhojnější pstruh potoční, lipan podhorní a vranka pruhoploutvá. Na vodní prostředí jsou vázány i jiné živočišné druhy – skorec vodní, ledňáček říční. Ojediněle se vyskytuje vydra říční, jejíž populace navazuje na slovenskou a polskou.

Pro obojživelníky se staly útočištěm i uměle vytvořené nádrže se stojatou vodou. Významným druhem je pro Beskydy čolek karpatský a nejčastěji se vyskytuje čolek horský. Na celém území Beskyd se vyskytují rozváž skokan hnědý, kuňka žlutobřichá, ropucha obecná a zelená. Pro zachování současných populací plazů, především užovky obojkové, ještěrky živorodá a slepýše křehkého i méně hojné zmije obecné je podstatná ochrana jejich přirozených biotopů (výslunné stráně s roztroušenými keři a skalkami).

Ptáci jsou zastoupeni velkým množstvím druhů a poměrně početnými populacemi. Skupinou důležitou z hlediska ochrany přírody jsou dravci a sovy – vzácností je výskyt puštíka bělavého. K nejvzácnějším ptákům Beskyd náleží tetřev hlušec, který se zde v minulosti hojně vyskytoval, v důsledku intenzivního lesního hospodářství však téměř vymizel (beskydská populace je tvořena jen několika kusy).

V minulých obdobích byly v beskydách zcela vyhubeny naše velké šelmy. Díky tomu, že území je součástí Západních Karpat, došlo se zvýšením četnosti populací na Slovensku i k obnovení jejich výskytu u nás. Rys ostrovid znovu osídlil Moravskoslezské Beskydy, Vsetínské vrchy a Javorníky, jeho stálá populace čítá asi 15-20 jedinců. Od roku 1973 je každoročně pozorován pohyb medvěda hnědého a několikrát i jeho přezimování. V roce 2000 sse na území CHKO pohybovalo 4 – 5 medvědů. Od roku 1994 žijí v severovýchodní části Beskyd trvale vlci a téměř každoročně vyvádějí mláďata. Záznamy z roku 2000 uvádějí 3-4 dospělé jedince na moravskoslezském pomezí, což představuje celkový stav vlčí populace v České republice.

Charakteristika současného zemědělského a lesnického hospodaření v CHKO Beskydy.

Převážná část území CHKO Beskydy se nachází v pícninářské výrobní oblasti. Z toho jednoznačně vyplývá i zaměření rostlinné i živočišné výroby. V území hospodaří jak zemědělská družstava tak zemědělská obchodní družstva, společnosti s ručením omezeným a registrovaní soukromí farmáři. V současné době je naprostá převaha soukromých zemědělců ve vsetínské části CHKO s výměrou 1 – 10 ha, ve frýdecko-místecké části je převaha rolníků s výměrou do 1 ha. Výměry 10-50 ha nebo větší obhospodařované soukromými farmáři jsou v celé CHKO jen ojedinělé. V posledních letech byl v souvislosti s dotační zemědělskou politikou zaznamenán silný nárůst převodů orné půdy do kultury louka a pastvina ze strany vlastníků pozemků. Omezení intenzity zemědělství přineslo úbytek orné půdy v horské a podhorské oblasti. U nepřístupných a málo výnosných pozemků v kultuře louka a pastvina navíc dochází ke zvyšování tlaku na jejich postupné zalesnění. Tyto trendy jsou pro tradiční pastevní hospodaření charakteristické pro beskydskou krajinu spíše negativní. Nejzávažnější pokles přitom zaznamenal chov ovcí, který byl po roce 1990 silně poznamenán nízkou výkupní cenou masa a nezájmem o výkup vlny místních plemen, která je pro textilní zpracování náročnější. Klesající trend tohoto tradičního druhu hospodaření se však před několika lety zastavil jak vlivem změny dotační politiky ministerstva zemědělství, tak proto, že chov ovcí se ukázal jako ideální způsob údržby svažitých a velmi členitých pozemků, které tvoří charakteristický krajinný ráz beskydské krajiny. Ministerstvo životního prostředí a Správa CHKO proto chov ovcí v co největší míře podporuje jak metodicky tak finančně.

V nižších, půdně i klimaticky příznivějších polohách Frýdecko-Místecka jsou pěstovány především obilniny, na menších plochách i olejniny (ozimá řepka) a brambory, ve vyšších, produkčně horších polohách jsou to především píce.

Lesnictví. Vývoj lesů byl určen klimatickými a půdními poměry, ovlivněn kolonizací, rozvojem průmyslu, strukturou vlastnických vztahů a v poslední etapě i plánovitým lesním hospodařením. Zdejší lesy zůstaly po dlouhá staletí nedotčeny, nebo byly těžbou zasaženy jen při okrajích. Teprve **valašská kolonizace v 16. -17. století** a přesun obyvatel z údolí na svahy hor znamenal využívání vyšších poloh. Pastav ovcí porbíhala zpočátku v přirozeně řídkých pralesovitých porostech anebo v porostních světlínách. Časem tak vznikaly souvislé pastevní lesy a odlesněné hřebeny, ve kterých došlo ke změně porostní struktury a ústupu některých druhů dřevin a rostlin. Další velkoplošné intenzivní zásahy do lesů přinesl na přelomu **18. a 19. století nástup průmyslové výroby**. Zvýšená poptávka po dřevě se projevila v zavádění řízeného lesního hospodářství s orientací na zakládání rychle rostoucích smrkových monokultur. Památkou na historický způsob dopravy dříví jsou vodní klauzy, umělé vodní nádrže na horských tocích, které se používaly pro posílení vydatnosti toku při plavení dříví. Po **útlumu salašnictví** v 70. letech 19. století a později změnou struktury zemědělství vůbec došlo v několika etapách k rozsáhlému zalesňování zpustlých pastvin.

Nejrozšířenějším vegetačním stupněm je **jedlobukový**, který tvoří více než 60% lesních porostů. Následující **smrkobukový** nepřesahuje 6% výměry CHKO a pouze na nejvyšší polohy Moravskoslezských Beskyd jsou omezeny stupně **bukosmrkový a smrkový**. Smrkový stupeň je omezen pouze na několik hektarů vrcholového pásma Lysé hory, Smrku a Kněhyně (nad 1200 m nad mořem). Naopak na nejnižší polohy je vázán dubobukový stupeň, zabírající 3% plochy lesů, který se stoupající nadmořskou výškou přechází v bukový (10% výměry). Původní druhové složení a strukturu stromového patra v různých fázích vývoje přirozeného lesa lze studovat v nejvýznamnějších „pralesních“ maloplošných ZCHÚ Beskyd – národních přírodních rezervací Mionší, Salajka a Razula.

Kromě uvedených lokalit se dochovaly malé fragmenty původních porostů pralesovitého charakteru, jejichž věk se pohybuje mezi 160 – 250 lety. Ještě asi před 40 lety pokrývaly rozsáhlejší plochy v Moravskoslezských Beskydách – úbočí Lysé hory, Smrku, Malchitu nebo Travného. V souvislosti s poškozením exhalacemi a následnou těžbou a také s nástupem méně šetrných forem hospodaření byly i tyto lesy dopravně zpřístupněny a velkoplošně přeměněny na smrkové monokultury.

V jižní části CHKO (Vsetínské vrchy, Javorníky), kde jsou „kolonizační vlivy“ zřetelnější, jsou významné smíšené jedlobukové porosty v 1. nebo 23. generaci po pralesích. Zajímavým typem druhotně vzniklých lesů v bývalých pastevních oblastech jsou porosty **jedlové a smrkojedlové**. Jedná se pravděpodobně o degradační stadia jedlových bučin vzniklá přirozeným zmlazením jedle při nahodilém přerušení lesní pastvy. Valašská krajina je dotvářena mozaikou drobných lesíků s bukem, habrem, lípou, javorem a třešní, případně čistými březinami, které vznikaly z pařezových výmladků a přirozeným náletem po získávání palivového a stavebního dříví místními obyvateli.

Současný podíl jednotlivých dřevin je značně odlišný od přirozeného stavu, ve kterém by převládal buk, doprovázený jedlí. Nejrozšířenější dřevinou zůstává smrk ztepilý (72%), následuje buk lesní se 17% a jedle bělokora (3%). Z dendrologického hlediska je zajímavý výskyt břízy tmavé, jejíž rozšíření bylo zaznamenáno pouze na severní Moravě, a kdysi hojný tis červený, který se v přírodě zachoval pouze v několika málo exemplářích.

Následující tabulka shrnuje strukturu využití půdy v CHKO Beskydy:

Tabulka č. 2: Struktura využití půdy v CHKO Beskydy

Půdní fond celkem			%	ha
	Zemědělská půda		21,5	25 728
		Orná půda	4,7	5 660
		Trvalé travní porosty	15,6	18 694
		Sady a zahrady	1,2	1 374
	Lesní půda		71,0	85 235
	Vodní plochy		1,0	1 150
	Zastavěné plochy		0,7	846
	Ostatní plochy		5,5	6 547
	Neevidováno		0,3	

Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty

Vyhlášení: Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty byla zřízena výnosem Ministerstva kultury ČSR č.j. 17.644/80 ze dne 3. listopadu 1980. Celková výměra činí 715 km², moravská část na území Zlínského kraje (okresy Hodonín, Uherské Hradiště a Zlín) má plochu 575 km².

Důvod vyhlášení: Jedná se o bilaterální CHKO, kdy česká část má délku 70 km, orientaci severovýchod-jihozápad a leží v nadmořské výšce 175 – 970 m. Bílé Karpaty představují mimořádnou oblast mezi českými velkoplošnými ZCHÚ především proto, že jsou nejvyšším pohořím jihozápadního okraje vlastního karpatského horského systému. Celá oblast, ale zejména její jižní část, byla po mnoho staletí kultivována člověkem. Vzniklo tak unikátní spojení přirozené a člověkem využívané krajiny v mimořádně harmonický celek vysoké přírodovědné, krajinářské i kulturní hodnoty. Ze všech uvedených důvodů byly Bílé Karpaty nejen vyhlášeny Chráněnou krajinnou oblastí, ale v rámci programu organizace UNESCO „Člověk a biosféra“ (MAB) byly dne 15.4.1996 zařazeny rovněž mezi evropské **biosférické rezervace**. Svým charakterem mohou Bílé Karpaty sloužit jako modelové území pro společnou existenci zájmů ochrany přírody a hospodářských aktivit člověka, respektujících ekologickou únosnost území a jeho přírodní podmínky.

CHKO Bílé Karpaty náleží **geologicky** Západním Karpatům, které jsou součástí střeoevropských alpid. Jejich geologická stavba je výsledkem horotvorných pohybů v druhohorách a třetihorách. Téměř celé území CHKO patří do západního úseku flyšového pásma Karpat, zastoupeného skupinou magurskou. Magurský flyš je budován intenzivně zvrásněnými mořskými sedimenty křídý a starších třetihor s dominancí flyšové facie – z litologického hlediska jde o mnohonásobné střídání jílovců, prachovců, pískovců a slepenců ve vrstvách silných zpravidla od několika cm až do několika metrů. Flyšové sedimenty dosahují mocností až přes 1000 m. Z magurské flyšové skupiny je na území CHKO nejvíce zastoupená bělokarpatsko-moravská jednotka, v severovýchodní části sem zasahuje jednotka bystrická a v části severní pak jednotka račanská. Všechny paleogenní a neogenní horniny jsou překryty málo mocnými usazeninami kvartérními (svahové hlíny, sutě, fluvialní sedimenty apod.) V okolí Bojkovic, Bánova, Komně, Nežrníc a Starého Hrozenkova došlo v neocénu k intruzi pravých i ložních žil neovulkanitů z trachyandezitů a čedičů do vrstev

sedimentů magurské flyšové skupiny. Na tyto intruze jsou v lomu Bučník vázány významné mineralogické výskyty (popsáno 51 nerostných druhů).

Geomorfologicky patří Bílé Karpaty k makrotypu horské erozně-denudační krajiny mírného pásma s nejvyšším bodem Velkou Javořinou (970 m n.m.). Základním znakem tohoto krajinného makrotypu je členitost povrchu s velmi kolísavou amplitudou reliéfu, sklonitostních poměrů v území a nadmořských výšek. Celkově dominují vypuklé tvary nad vhloubenými. Dalším výrazným znakem, vyplývajícím z jejich polohy, je zpravidla bystřinný charakter toků se značným spádem a převahou erozních procesů nad akumulační činností. Reliéf je tvořen převážně plochými, širokými na nepříliš dlouhými hřebety, které jsou rozčleněny či od sebe odděleny 80 – 150 m hlubokými, otevřenými údolími bez strmých svahů. Různá odolnost flyšových hornin se promítá do celkového reliéfu terénu. Geomorfologicky se výrazněji uplatňují pouze odolnější pískovce, které budují nejvyšší horské partie, např. Velká Javořina a Velký Lopeník. V místech s méně odolnými horninami jsou převážně mírné, dlouhé svahy a oblé, měkce modelované hřebety. Charakteristickým a velmi častým jevem v místech měkčích (jílovcových) hornin jsou sesuvy. V lesních porostech

občas způsobují značné škody, zvláště tam, kde pěstební postupy neberou ohled na toto riziko. Mechanizací málo dostupná území sesuvů mimo les tvoří často ostrůvky přirozených biotopů, neovlivněných zemědělskou produkcí. CHKO Bílé Karpaty leží ve třech orografických celcích: Bílé Karpaty, Dolnomoravský úval a Vizovická vrchovina. Dolnomoravský úval zasahuje do CHKO jižně od města Strážnice a Vizovická vrchovina je součástí CHKO jihovýchodně od města Luhačovice.

Obr. 4: CHKO Bílé Karpaty

Pro území flyše jsou příznačné celkově nepříznivé **hydrogeologické** podmínky a velmi omezený výskyt podzemních vod, které jsou vázány pouze na místní mocnější polohy

pískovců. Vertikální komunikace vod končí na vrstvách pelitů, proto se vytvářejí pouze drobné hydrogeologické jednotky, odpovídající jednotlivým lavicím pískovců. Proto prameny ve flyšových oblastech jsou rozptýlené a většinou méně vydatné. Relativně vydatnější zdroje podzemní vody jsou pouze v kvartérních fluvialních sedimentech podél některých vodních toků (Olšava, Velička, Radějovka, Vlára).

Na území CHKO jsou významné zdroje minerálních vod, z nichž nejdůležitější a nejznámější je luhačovická zřídelná struktura. Vývěry minerálních vod jsou vázány především na nezednický zlom v linii Březová - Suchá Loz - Nezdenice - Luhačovice - Biskupice. V Luhačovicích je 10 zřídél studené alkalické kyselky a jeden pramen sirovodíkové vody. Další zřídla kyselek jsou např. v Březové a v Záhorovicích. Zdroje sirovodíkové vody jsou např. v Brumově, Javorníku, Kopytné, Petrově, Pradlisku apod.

Na území CHKO nejsou významnější přírodní vodní nádrže ani vybudované údolní nádrže jsou jen místního významu.

Území CHKO Bílé Karpaty náleží k úmoří Černého moře a největší jeho část patří k povodí řeky Moravy, a to jejích levostranných přítoků Olšavy, Okluky, Svodnice, Veličky a Radějovky. Menší severovýchodní část CHKO přísluší do povodí Váhu. Severovýchodní část CHKO náleží k hornímu povodí Olšavy ($P\ 112,2\ km^2$, $L\ 13,8\ km$ a $Q_a\ 0,66\ m^3 \cdot s^{-1}$). V povodí jsou vodárenské nádrže Bojkovice a nádrž na Ludkovickém potoce, a na Luhačovickém potoce nad lázněmi je další vodní nádrž, převážně rekreačního určení. Střední část Bílých Karpat patří k horním povodím Veličky ($P\ 66,6\ km^2$, $L\ 12,3\ km$ a $Q_a\ 0,47\ m^3 \cdot s^{-1}$), část Bílých Karpat při hranicích se Slovenskou republikou odvodňuje řeka Vlára se svými přítoky do Váhu. Rozvodnice těchto povodí jde z větší části po hlavním hřebenu, výjimku tvoří tok Vlárý se svými přítoky, které prořizly zpětnou erozí hlavní hřeben a odvádějí vody z původního povodí Moravy do povodí řeky Váh.

Klimatická rajonizace vyčleňuje na území CHKO všechny tři klimatické oblasti a několik podoblastí (zejména MT 10 a MT 9). Převážná část území je začleněna do mírně teplé oblasti s krátkým mírně suchým létem (průměrná teplota v červenci $16-18^\circ C$, počet letních dnů 30-40), mírným jarem (průměrná teplota v dubnu $6-7^\circ C$) a mírným podzimem (průměrná teplota v říjnu $6-7^\circ C$). Zima je normálně dlouhá, mírně chladná, se sněhovou pokrývkou spíše kratší /60-100 dnů, průměrná teplota v lednu -3 až $-4^\circ C$, v níže položených místech -2 až $-3^\circ C$). Jako průměrná roční teplota se uvádí $8,1^\circ C$ a průměrný roční úhrn srážek je 752 mm.

Hlucká pahorkatina a údolí Veličky leží v teplé klimatické oblasti. Základním znakem této oblasti je průměrná červencová teplota vzduchu $18-20^\circ C$, průměrná lednová teplota -2 až $-3^\circ C$, počet letních dnů 50-70, počet mrazových dnů menší než 110 a průměrný roční srážkový úhrn 500 – 700 mm. Mírně teplá klimatická oblast je zastoupena středními polohami Bílých Karpat s průměrnou červencovou teplotou vzduchu $16-18^\circ C$, průměrnou lednovou teplotou -2 až $-5^\circ C$, 20-50 letními a 110-140 mrazovými dny a průměrným ročním srážkovým úhrnem 600 – 800 mm.

Vrcholové partie Bílých Karpat kolem Velké Javořiny a Koprníku s nadmořskou výškou nad 800 m zařazujeme do chladné klimatické oblasti, charakterizované průměrnou červencovou teplotou vzduchu $15-16^\circ C$, průměrnou lednovou teplotou vzduchu -3 až $-4^\circ C$, počtem ledních dnů 10-30 a počtem mrazových dnů 140 – 160, průměrným ročním srážkovým úhrnem 850 – 1000 mm.

Roční úhrny globálního záření se pohybují kolem $3900-4000\ MJ \cdot m^{-2}$. Jeho měsíční úhrny jsou značně rozdílné v závislosti na nadmořské výšce. S jejím vzrůstem se totiž obecně zvyšuje průměrná oblačnost, která hodnoty radiace snižuje.

Z hlediska ročního chodu atmosférických srážek se vyskytuje hlavní srážkové maximum v létě, převážně v červenci, a minimum v zimě. Druhotné maximum atmosférických srážek přichází v říjnu. Proměnlivost srážkových úhrnů mezi jednotlivými roky je však značná. Nejvyšší měsíční úhrny srážek dosáhly na srážkoměrné stanici v Bojkovicích 216 mm.

V podzimních měsících, především v řínu a listopadu, často nevypadnou žádné atmosférické srážky. V průměru spadne 57 – 64% všech atmosférických srážek v teplém období roku. Sněhová pokrývka se v průměru vyskytuje v nadmořských výškách nad 300 m od poslední listopadové dekády a trvá do první dekády března, resp. do poloviny dubna.

Vrcholky Bílých Karpat jsou charakterizovány v ročním průměru převládajícím severovýchodním prouděním, jehož četnost se zvyšuje v letním období. V podhůří Bílých Karpat se výrazně zesiluje jižní složka proudění vzduchu. Horský masiv Bílých Karpat ovlivňuje rychlost a směr větru v závislosti na celkovém rozložení tlaku za různých povětrnostních situací. Směry větru v jednotlivých lokalitách jsou určovány orografickými poměry bližšího i širšího okolí. Při jihovýchodním, případně jižním proudění se na jihovýchodní Moravě může projevit sestupná složka proudění, která podmiňuje fénové efekty, a to v důsledku nestejnomyšerného prohřívání členitého povrchu. Toto proudění způsobuje silnou eolickou erozi, ale i jisté zdravotní potíže obyvatel. Na moravské straně se tyto vzduchové hmoty jeví jako suché, teplé padavé větry.

Půdní pokryv menších okrsků tvoří jižně od Dolního Němčí, Bánova a Bojkovic *pararendzina* typická a kambizemní, místy i ve spojení s kambizemí typickou, vzniklé na svahovinách hornin z karbonátových flyšových břidlic, místy se slabými projevy oglejení. Na spraši, překrývající kyselé terasové štěrky a štěrkopísky i svahoviny hornin z karbonátových flyšových břidlic, hlavně v oblasti Strážnice – Sudoměřice – Radějov se vyvinula *černoze* typická, lokálně v asociacích s černozemí hnědozemí.

V jihovýchodní části CHKO se na svahovinách hornin z karbonátových flyšových břidlic vytvořila i *černoze černicová* (v celcích s černicí pelickou), se slabými projevy zasolení. Na rozsáhlou nivu řeky Moravy, především východně až jihovýchodně od Strážnice, Velké nad Veličkou a Suchova navazuje černice typická (v asociacích s doplňující černicí pelickou) a černice glejová na karbonátových nivních uloženinách. Jihovýchodně od Strážnice přecházejí černozemní půdy do souvislých celků *hnědozemě* typické na spraši.

Skupinu *kambizemí* (hnědých půd), které vznikly na svahovinách karbonátových flyšových břidlic téměř na celém území CHKO zde reprezentuje kambziem typická (rovněž i v asociacích s kambizemí pseudoglejovou). Jako varieta kyselá a silně kyselá se nachází v dolních i horních partiích Velké Javořiny a Lopeníku, lokálně pak též kolem hranic se Slovenskou republikou. Severně od Štítné nad Vláří se vyvinula i kambizem pseudoglejová, varieta kyselá. V menších celcích jižně od Strání, při hranici se Slovenskou republikou a jižně od Bánova i Bojkovic se na polygenetických hlínách s eolickou a štěrkovou příměsí vytvořil *pseudoglej* typický (primární). Pouze malou rozlohou zasahuje do CHKO *glej* typický na bezkarbonátových nivních uloženinách, který je lokalizován podél menších vodních toků v okolí Vlachovi. Zrnatostně různorodé karbonátové nivní uloženy a svahoniny kolem četných vodotečí v jihozápadní a střední části území (Velička, Nivnička, Olšava, Komňa apod.) pokrývá *fluvizem* typická. Fluvizem glejová tvoří pokryv bezkarbonátových nivních uloženin kolem Vlárky, Brumovky, Bylničky, tj. převážně v severní a severovýchodní části Bílých Karpat.

Flora – charakteristika biotopů CHKO Bílé Karpaty.

Narozdíl od obdobných flyšových partií Karpat na území ČR jsou Bílé Karpaty cenné nejen díky absolutnímu počtu druhů (vysoká biodiverzita), ale zejména pro jejich skladbu. Teplomilné prvky sem pronikají jednak z Dolnomoravského úvalu, jednak ze Slovenska okrajem Malých Karpat a Pováží. Na území moravské části Bílých Karpat zasahují čtyři fytogeografické okresy a to Dolnomoravský úval, Bílé Karpaty stepní, Bílé Karpaty lesní a Javorníky. Do oblasti termofytika náleží Dolnomoravský úval a Bílé Karpaty stepní, ostatní

okresy, zabírající větší část CHKO náležejí do mezofytika. Severního okraje se dále dotýká jednotka nazvaná Zlínské vrchy.

Fytogeografický okres Bílé Karpaty stepní se CHKO dotýká okrajově v podhůří mezi Bojkovicemi a Sudoměřicemi. Jeho charakteristickým rysem je krajina z větší části odlesněná, v bezlesí dnes převládá zemědělská půda. Pokud jsou zachovány lesy, najdeme zde mozaiku karpatských dubohabřin (*Carici pilosae-Carpinetum*) a méně zastoupených dubohabřin panonských (*Primulo veri – Carpinetum*). Nejvýznamnějším typem lesní vegetace jsou však teplomilné doubravy s dubem pýřitým (svaz *Quercion pubescenti-petraea*). Velmi vzácné jsou šípákové doubravy (*Corno-Quercetum*), jejichž fragment dnes najdeme jen v PP Žerotín, rozšířenější jsou doubravy mochnové (*Potentillo albae-Quercetum*). Na odlesněných plochách jsou charakteristické zejména druhově velmi bohaté teplomilné travní porosty svazu *Cirsio-Brachypodion pinnati*.

Fytogeografický okres Bílé Karpaty lesní zabírá většinu území CHKO. V jeho nižších polohách převažují karpatské dubohabřiny (*Carici pilosae-Carpinetum*), místy s vtroušeným bukem. Výše na ně navazují bučiny, zejména s ostřicí chlupatou (*Carici pilosae-Fagetum*), jen v nejvyšších polohách (např. na Velké Javořině) i bučiny s kyčelnicí devítilistou (*Dentario enneaphylli-Fagetum*), suťové lesy (zejména *Lunario-Aceretum*) a ojediněle i acidofilní bučiny (*Luzulo-Fagetum*). V bezlesí vyšších poloh, které je se zalesněnými partiemi v rovnováze, se kromě poněkud ochuzenějších typů teplomilných travních porostů objevuje i vegetace přepásaných luk svazu *Cynosurion* a řídce i svazu *Violion caninae*.

Hřeben Královce u Valašských Klobouků je přiřazen k *fytoogeografickému okresu Javorníky*, a důvodem je především přirozený výskyt jedle bělokoré (*Abies alba*), která jinde v CHKO Bílé Karpaty není původní. Území mezi Luhačovicemi a Valašskými Klobouky se navíc dotýká nepříliš vyhraněný *fytoogeografický okres Zlínské vrchy* s podobnou skladbou vegetace jako okres Bílé Karpaty lesní, avšak s větším podílem bezlesí a vegetací druhově mnohem chudší.

V nejteplejší jižní části CHKO rostou na prudších svazích s jižní expozicí ostrůvky *teplomilných doubrav*, jsou však dosti vzácné, protože právě tato část CHKO byla nejdříve odlesněna a místy byly přirozené porosty nahrazeny kulturami jehličnanů. Ve stromovém patru se objevuje dub letní (*Quercus robur*), dub zimní (*Quercus petraea*), jeřáb břek (*Sorbus torminalis*) vzácně i dub pýřitý (*Quercus pubescens*). Pro bohaté keřové patro je charakteristická kalina tušalaj (*Viburnum lantana*), brslen bradavičnatý (*Euonymus verrucosus*) a dřín obecný (*Cornus mas*). V bylinném patře nalezneme kamejku modronachovou (*Lithospermum purpureocaeruleum*), hrachor černý (*Lathyrus niger*) nebo strdivku zbarvenou (*Melittis melissophyllum*). V nižších částech CHKO jsou nejrozšířenějším vegetačním typem karpatské dubohabřiny, kde se ve stromovém patru objevuje dub letní, habr obecný (*Carpinus betulus*) a lípa malolistá (*Tilia cordata*). V keřovém patru se vedle dřínu obecného vzácněji nachází klokoč zpeřený (*Staphylea pinnata*). Bylinné patro bývá bohaté – kromě běžných hájových druhů zde rostou např. ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), česnek medvědí (*Allium ursinum*) nebo áron karpatský (*Arum alpinum*), lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*). Z orchidejí provází dubohabřiny zejména vstavač bledý (*Orchis pallens*), hlístník hnízdák (*Neottia nidus-avis*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*).

Ve vyšších polohách Bílých Karpat jsou vyvinuty bučiny, a to nejčastěji bučiny s ostřicí chlupatou (*Carici pilosae-Fagetum*) se zimolezem černým (*Lonicera nigra*), lýkovcem jedovatým (*Daphne mezereum*) a samorostlíkem klasnatým (*Actaea spicata*). Ještě o něco výše se dochovaly i humózní květnaté bučiny (*Dentario enneaphylli-Fagetum*) s dymnivkou

dutou (*Corydalis cava*), sněženkou podsnežníkem (*Galanthus nivalis*) a bohatým zastoupením kapradin. Pouze omezeně, na lokálně odvápněných místech, se objevují i acidofilní bučiny (*Luzulo-Fagetum*) s bikou chlupatou (*Luzula pilosa*), bikou bělavou (*Luzula luzuloides*) a porosty borůvky černé (*Vaccinium myrtillus*). Do nejvýhodnější části v okolí Valašských Klobouk zasahují z oblasti Javorníků i bučiny s příměsí jedle bělokoré, která jinde v Bílých Karpatech není původní. Pro bučiny jsou charakteristické okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*) okrotice dlouholistá a červená (*C. longifolia*, *C. rubra*), krušík drobnolistý a krušík modrofialový (*Epipactis microphylla*, *E. purpurata*), vzácně i korálce trojklanná (*Corallorhiza trifida*). Pouze na prudké svahy v nejvyšších polohách (např. na Velké Javořině) jsou vázány suťové lesy. Ve stromovém patru je charakteristický javor klen (*Acer pseudoplatanus*) a jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), v podrostu je výrazným druhem měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*) a mléčivec alpský (*Cicerbita alpina*).

Nejcharakterističtějším nelesním typem vegetace Bílých Karpat jsou **květnaté orchidejové louky**, které patří k druhově nejbohatším typům lučních porostů ve střední Evropě. Fytocenologicky patří k teplomilným travním porostům svazu *Cirsio-Brachypodium pinnati*, v jejich druhové skladbě převládá světep vzpřímený (*Bromus erectus*), válečka prapořitá (*Brachypodium pinnatum*), kostřava žlábkatá (*Festuca rupicola*) a ostřice horská (*Carex montana*). K typickým průvodcům zde patří mochna bílá (*Potentilla alba*), kozinec dánský (*Astragalus danicus*) nebo pcháč panonský (*Cirsium panonicum*). V této vegetaci najdeme druhově i početně největší zastoupení vstavačovitých rostlin v rámci České republiky. Na vlhčích místech přecházejí tyto porosty v bezkolencové louky svazu *Molinion*, pro něž je typická přítomnost srpice barvířské (*Serratula tinctoria*), tužebníku obecného (*Filipendula vulgaris*) a omanu vrboлистého (*Inula salicifolia*).

Na teplomilné louky často navazují lemová společenstva, často rozptýlená v květnatých loukách, především kolem soliterních stromů. Nejčastějším typem lemů je vegetace svazu *Trifolion medii*, v němž se vedle jetele prostředního (*Trifolium medium*) vyskytuje černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*) a řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*). Drobné ostrůvky dřevin na loukách obvykle mívají v podrostu hájové druhy, např. hvězdnatec zubatý (*Hacquetia epipactis*). Ve vyšších polohách a ve východní části CHKO vznikly na přepásaných loukách na mělkých kyselějších půdách krátkostébelné, druhově chudší porosty svazu *Cynosurion*. Z ohrožených a vzácných druhů zde roste např. vstavač obecný (*Orchis morio*), vemeníček zelený (*Coeloglossum viride*), prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*) a hořeček žlutavý (*Gentianella lutescens*).

Charakteristickou součástí luk a pastvin jsou velmi často také prameniště a luční mokřady. Jejich vegetace se liší podle dynamiky vodního režimu i podle chemismu vody. Kolem potoků to bývá nejčastěji vegetace svazu *Calthion* s hojným pcháčem potočním (*Cirsium rivulare*), které při zániku kosení přecházejí v porosty asociace *Junco inflexi* – *Menthetum longifoliae* se sítinou sivou a mátou dlouholistou, místy ve vysokobylinné porosty s dominujícím tužebníkem jilmovým (*Filipendula ulmaria*). Na místech s organogenními substráty lze najít fragmenty vegetace svazu *Caricion davallianae*, případně *Cratoneurion commutati*, nápadné výskytem suchopýrů (*Eriophorum* sp.) a vzácné ostřice Davallové (*Carex davalliana*). Z významnějších druhů se v těchto typech vegetace nacházejí některé druhy vstavačovitých, běžným druhem je krušík bahenní (*Epipactis palustris*). V okolí pramenišť se vzácně vyskytuje i kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*). V tůňkách na prameništích jsou časté porosty parožnatek (*Chara* sp.)

Zvláštností Bílých Karpat jsou **plevelová společenstva**. Záhumenky a soukromá pole, obdělávaná malou mechanizací, a nepoškozená nadměrným používáním pesticidů a umělých hnojiv, jsou refugiem řady plevelných druhů, které byly v minulosti plošně rozšířeny a do současnosti prakticky téměř vymizely. Do této skupiny patří ojedinělé teplomilné plevely,

jako štěničník paprskující (*Bifora radians*), hrachor pačočkový (*Lathyrus aphaca*), prorostlík okrouhlolistý (*Bupleurum rotundifolium*) nebo svízel trojrohý (*Galium tricornutum*). Populace dříve četného hlaváčku plamenného (*Adonis flammea*) se má za zaniklou. Význačným rysem zdejší krajiny je prolínání zahrad, políček a starých sadů s lukami. Ve starých sadech dosud často najedme zanikající krajové a staré odrůdy ovocných dřevin, kromě toho jejich podrost, často charakteru jednosečných nehnojených luk je vhodným biotopem pro vstavačovité (např. vzácný tořič čmelákový *Ophrys holosericea*). Ovocné stromy navíc hostí několik druhů vzácných lišejníků, např. terčovka *Parmelia glabra* zde má jedinou lokalitu v ČR.

V Bílých Karpatech se vyskytuje řada druhů, které v České republice jinde nenajdeme – pro příklad jmenujme vedle řady vstavačovitých plevnatec lesostepní (*Danthonia alpina*), mochnu malokvětou (*Potentilla micrantha*), hrachor panonský (*Lathyrus pannonicus*), razilku smrdutou (*Aposeris foetida*) nebo čestec (rozrazil) latnatý *Pseudolysimachion spurium*, jehož jediná další lokalita na Chomutovsku zanikla.

Na území CHKO Bílé Karpaty bylo zjištěno celkem 103 chráněných druhů cévnatých rostlin, z toho 27 v kategorii kriticky ohrožených, 37 silně ohrožených a 39 v kategorii ohrožených druhů.

Fauna. Na rozmanitost rostlinného krytu navazuje v Bílých Karpatech velmi pestrá paleta živočišných druhů. V raném postglaciálu sem pronikly stepní a později lesostepní elementy z jihovýchodního směru, jak původu orientálního, tak pontomediterránního a eurosibiřského. Pronikání fauny ze západní Evropy pravděpodobně zabrzдила vysoká horstva s rozsáhlými ledovci (Alpy) i relativně vysoká horská pásma, která přehrazují úzkou dunajskou cestu, a pohoří na jižních a jihozápadních hranicích České republiky. Karpatské a panonské prvky sem pronikají i v současnosti.

Květnaté louky Bílých Karpat mají velice bohatou faunu a představují důležité útočiště pro několik desítek vzácných a **ohrožených druhů hmyzu**. Tyto biotopy obývají např. kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*), sklípkánek černý (*Atypus piceus*), vzácní sekáči *Zacheus crista* a *Egaenus convexus*, krasec uherský (*Anthaxia hungarica*). Z motýlů je zde typický žluťásek barvoměnný (*Colias myrmidone*), perleťovec dvouřadý (*Brenthis hecate*), modrásek hořcový a černoskvřnný (*Maculinea alcon*, *M. arion*), okáč jílkový (*Lopinga achine*) a různé druhy můr, píďalek a j. Solitérní staré duby ve větších lučních komplexech podmiňují hojný výskyt roháče obecného (*Lucanus cervus*) a jiných vzácných brouků, jejichž vývoj je vázán na dřevo. Poprvé v ČR zde bylo pozorováno hnízdění výřečka malého (*Otus scops*). Pastviny, mokřady na sesuvech, vrstevnatá prameniště a potoční nivy v loukách, lemy kolem solitérních stromů a v okrajích lesa jsou rovněž vhodným biotopem pro různé druhy bezobratlých a také obratlovců, např. ještěrky živorodé (*Zootoca vivipara*) a vzácně i zmije obecné (*Vipera berus*). Pestrá mozaika biotopů v těchto polohách je vhodná i pro jinak nepříliš obvyklé soužití obojživelníků s různými nároky na prostředí. Vedle sebe zde žijí ropucha obecná (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), a skokan hnědý (*Rana temporaria*).

Na **lesostepních stanovištích** se často objevují ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) a užovka hladká (*Coronella austriaca*). Z ptáků zde žijí dosud početné populace křepelky obecné (*Coturnix coturnix*) a chřástala polního (*Crex crex*). Na loukách v jižní části Bílých Karpat hnízdí linduška lesní (*Anthus pratensis*), strnad luční (*Miliaria calandra*), bramborníček hnědý a černohlavý (*Saxicola rubetra*, *S. torquata*), nebo skřivan polní. Charakteristickými savci jižní části pohoří jsou ježek východní (*Erinaceus concolor*) a bělozubka bělobřichá (*Crocivura leucodon*). Z dravců je zde relativně hojný včelojed lesní (*Pernis apivorus*).

V **lesích vyšších poloh** žije mnoho bezobratlých živočichů, typických pro karpatské lesy, jako jsou měkýši modranka karpatská (*Bielzia coerulans*), vlhlovka karpatská (*Monachoides vicina*) nebo skalnice lepá (*Faustina faustina*). Dále velké množství druhů střevlíkovitých a

tesařík alpský (*Rosalia alpina*). Z charakteristických ptačích druhů zde hnízdí holub doupňák (*Columba oenas*), strakapoud velký (*Dendrocopos maior*) a strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*), datel černý (*Dryocopus martius*), jesáb lesní (*Accipiter gentilis*) a káně lesní (*Buteo buteo*). Hojnými pěvci jsou zde žluva hajní (*Oriolus oriolus*), lejsek šedý a bělokrký (*Muscicarpa striata*, *Ficedula albicollis*). Ve starších porostech hnízdí čáp černý (*Ciconia nigra*) a v poslední době se šíří krkavec velký (*Corvus corax*). Na lesních cestách nalézáme kuňku žlutobřichou (*Bombina variegata*), v lesích a u potoků je hojný mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) a charakteristickým plazem prakticky celé oblasti je slepýš křehký (*Anguis fragilis*). Z drobných savců si zaslouží pozornost zvláště výskyt rejška horského (*Sorex alpinus*). V severovýchodní části pohoří se vzácně vyskytuje kočka divoká (*Felis silvestris*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*), ze Slovenska vzácně migrují jedinci medvěda hnědého, kteří však v oblasti nezimují ani nevyvádějí mladé.

V okolí lidských sídel v jižní části území žijí motýli pestrokřídlec podražcový (*Zerynthia polyxena*) a martináč hrušňový (*Saturnia pyri*). Pro údolí Moravských Kopanic je charakteristický výskyt užovky stromové (*Elaphe longissima*). Roztroušené samoty a hospodářská stavení jsou hnízdišti dosud početných populací vlaštovky obecné (*Hirundo rustica*) a jiříčky obecné (*Delichon urbica*). V kostelních věžích a jiných starých budovách přebývají letní kolonie vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*), vedle něj zde vyšak bylo zjištěno ještě dalších pět druhů netopýrů (netopýr ušatý, n. velký, n. dlouhouchý, n. večerní a n. hvízdavý). V blízkosti lidských obydlí se často zdržuje plch velký (*Glis glis*) a v poněkud širším okruhu kolem samot i tchoř tmavý (*Mustela putorius*).

Krajinný ráz střední a severní části Bílých Karpat je dotvářen poměrně řídkým osídlením pasekářského nebo kopaničářského typu, nepřítomností velkých průmyslových podniků a aglomerací a zachovalou architekturou celých obcí (Lopeník, Vyškovec, Žitková). Pro západní část CHKO jsou charakteristické velmi rozsáhlé komplexy květnatých luk s rozptýlenými soliterními stromy. Střední část CHKO v širším okolí Starého Hrozenkova se nazývá Moravské Kopanice. Její současný vzhled vznikl terpve velmi pozdní valašskou kolonizací v 17. a 18. století a vyznačuje se roztroušenou zástavbou, střídáním zalesněných a bezlesých ploch s mozaikou sušších míst, mokřadů, drobných lesíků, křovin a nevelkých políček. Severovýchodní část pohoří v okolí Valašských Klobouk a Brumova patří již k Valašsku. Krajina zde více připomíná Javorníky, které na Bílé Karpaty bezprostředně navazují.

Rozmanité způsoby hospodaření, různorodý historický vývoj a v neposlední řadě odlehlost od průmyslových center umožnily zachovat neobvykle vysokou biodiverzitu na mnoha typech stanovišť, od teplomilných šípákových doubrav po pralesovité horské bučiny, od teplomilných stepních porostů k podhorským přepásaným loukám a nejrůznějším typům drobných lesních i lučních prameništ a mokřadů. Bílé Karpaty jsou územím s vysokou biodiverzitou a tedy velkou přírodovědnou i krajinářskou hodnotou, a to i v mezinárodním kontextu (např. Území s nejvyšší druhovou diverzitou a početností populací vstavačovitých ve střední Evropě).

Maloplošná zvláště chráněná území a památné stromy

Ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 218/2004 Sb. jsou jako maloplošná chráněná území označovány zejména: národní přírodní rezervace (NPR), národní přírodní památky (NPP), přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP), a to včetně jejich ochranných pásem. Specifické postavení v předmětném druhu ochrany zaujímají památné stromy. V katastrálních územích dotčených uvažovanou stavbou rychlostní komunikace R 49 se vedle památných stromů nacházejí pouze maloplošná ZCHÚ

v kategorii „přírodní památka“, přičemž žádná z těchto lokalit nebude stavbou přímo narušena. Zčásti se však nacházejí v těsné blízkosti posuzované stavby (od kontaktu s hranicí ZCHÚ do vzdálenosti asi 1 km) a lze očekávat jejich nepřímé ovlivnění. Jejich základní charakteristiky jsou podány níže (v závorce za názvem uveden kód lokality, pod kterým je vedena v Ústředním seznamu ochrany přírody).

PP Ondřejovsko (1429)

Vyhlášena: 1987, výměra činí 4,28 ha, k.ú. Vlčková

Předmět ochrany: zachování původní druhové skladby v lesních typech lipové javořiny a klenové bučiny s jedlí v Hostýnských vrších.

PP Ondřejovsko tvoří zalesněný skalnatý hřbet se svahy exponovanými na jih a na sever, v odlehle části Hostýnských vrchů nedaleko jiné PP Bzová, asi 3 km severozápadně od obce Vlčková.

Geologický podklad tvoří hrubozrnné pískovce až polymiktní slepence lukovských vrstev (paleocén) svrchního solánského souvrství račanské jednotky magurského příkrovu ve flyšovém pásmu Západních Karpat. Tyto horniny vystupují ve vrcholových partiích na povrch jako skalnatý hřbet s mrazovým srubem. Půdní povrch je kamenitý až balvanitý se sutěmi, půdním typem ve vyšších partiích jsou rankery, v nižších polohách kambium.

Převládající dřevinou stromového patra je buk lesní, hojně je zastoupen javor klen, nalezneme zde jilm horský drsný (*Ulmus glabra*, ssp. *scabra*), habr obecný (*Carpinus betulus*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), ojediněle osiku obecnou (*Populus tremula*). Typologicky se jedná o lipovou javořinu, klenovou bučinu s jedlí a bohatou bučinu s jedlí, ačkoliv vlastní jedle bělokorá (*Abies alba*) je na ústupu. Místy však lze nalézt mladé jedince jedle z přirozené obnovy. Protože vyšší partie PP jsou dostatečně prosvětleny, je zde vyvinuto bohaté bylinné patro s druhovým složením charakteristickým pro bučiny. Z ohrožených druhů rostlin se zde nachází lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*), místy sněženka předjarní (*Galanthus nivalis*).

Hřeben Ondřejovska a jeho širší okolí je významným hnízdištěm a refugiem řady druhů ptactva. Z ohrožených druhů zde hnízdí např. ořešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*) a včelojed lesní (*Pernis apivorus*), v posledních letech rovněž krkavec velký (*Corvus corax*). Nepravidelně bývá zjištěno i hnízdění výra velkého (*Bubo bubo*). Čáp černý (*Ciconia nigra*) se v lokalitě pravidelně zdržuje, jeho zahnízdění však dosud nebylo zaznamenáno. Bohatá je také entomofauna Ondřejovska, vyskytuje se tu např. několik druhů střevlíků (*Carabus*), řazených v ČR mezi ohrožené až kriticky ohrožené druhy.

PP Ondřejovsko je jednou ze zastávek naučné stezky, která vychází z Lukova a spojuje i další přírodní památky, nacházející se v této části Hostýnských vrchů – PP Bezedník, Bzová a Vela.

PP Bezedník (1422)

Vyhlášena: Nařízením Okresního úřadu Zlín v roce 1991, výměra 1,68 ha, k.ú. Lukov

Předmět ochrany: populace četných druhů obojživelníků, z nichž většina je kriticky ohrožena nebo ohrožena a v této lokalitě nachází příznivé podmínky pro rozmnožování. Pozoruhodný je výskyt tří druhů čolků a všech tří našich druhů „hnědých“ skokanů na jedné lokalitě.

Vyskytují se zde mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), čolek obecný i horský (*Triturus vulgaris*, *T. alpestris*), kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*), ropucha obecná a zelená (*Bufo bufo*, *B. viridis*) rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan hnědý, skokan ostronosý i skokan štíhlý (*Rana temporaria*, *R. arvalis* a *R. dalmatina*).

Tuto přírodní památku tvoří rybník téhož jména a jeho bezprostřední okolí. Kromě rybníka je součástí PP i krátký úsek potoka nad a pod rybníkem, včetně smíšeného lesního porostu v nivě potoka. PP Bezedník se nachází v Hostýnských vrších, asi 1 km severozápadně od obce Lukov. Kromě vyjmenovaných obojživelníků, kteří jsou hlavním předmětem ochrany, bylo na této lokalitě zjištěno 42 druhů vodních brouků a z vodních ploštic byla nalezena vzácnější jehlanka válcovitá (*Ranatra linearis*). V potoce pod rybníkem se vyskytuje vitální populace raka říčního *Astacus astacus*. Lokalita je zajímavá i botanicky, protože les kolem potoka je silně podmáčený, s drobnými mokřady a tůňkami. Vegetaci tvoří druhy charakteristické pro smíšené lesy pahorkatin, v mokřadních biotopech se nacházejí druhy jako blatouch bahenní (*Caltha palustris*), mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*) na sušších místech prvosenka vyšší (*Primula elatior*) nebo bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*). Území je cenné i z hlediska krajinářského a vede jím naučná stezka.

Obr. 5: PP Bezedník

PP Vela (1432)

Vyhlášena: 1987, výměra činí 8,29 ha, k.ú. Lukov

Předmět ochrany: segmenty původních přirozených porostů bučin v Hostýnských vrších

PP Vela se nachází na vrcholu a jižním svahu kopce Vela (526 m n.m.) v Hostýnských vrších, asi 2 km severozápadně od obce Lukov. Ve vrcholové části kopce vystupují na povrch skalní výchozy, které jsou součástí jednoho dlouhého a jednoho kratšího souvislého skalního hřebetu. Oba jsou tvořeny středně ukloněnými lavicemi hrubozrnných pískovců přecházejících až do drobozrnných polymiktních slepenců lukovských vrstev (paleocén) soláňského souvrství z račanské jednotky magurského příkrovu ve flyšovém pásmu Západních Karpat.

Z botanického hlediska je lokalita průměrná, podrost zachovaných, přitopeně se obnovujících bučin je chudý, ze zajímavějších druhů zde najdeme např. biku bělavou (*Luzula luzuloides*) nebo kyčelnici devítilistou (*Dentaria enneaphyllos*), na vlhčích zastíněných místech pak osladič obecný (*Polypodium vulgare*).

Území a jeho širší okolí je však významné z ornitologického hlediska jako hnízdiště a refugium řady druhů, a to i ohrožených nebo kriticky ohrožených. Byl zde zjištěn výskyt jestřába lesního (*Accipiter gentilis*) a krkavce velkého (*Corvus corax*), z dalších dravců káně lesní (*Buteo buteo*) a poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), dále datla černého (*Dryocopus martilus*), strakapoud velký (*Dendrocopos maior*), šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*), holub doupňák (*Columba oenas*), lejsek malý (*Ficedula parva*), sýkora uhelníček (*Parus ater*). Pozorován byl i kriticky ohrožený jeřábek lesní (*Tetrastes bonasia*).

PP Bzová (1423)

Vyhlášena: 1987, výměra 2,64 ha, k.ú. Vlčková

Předmět ochrany: zachování původní druhové skladby dřevin a podrostu v lesním typu lipové javořiny (*Tilieta-Aceratum*) a jedlové bučiny (*Abieto-Fagetum*) pralesovitého charakteru na magurském flyši.

Les v nadmořské výšce asi 620 m n.m. je tvořen silnou bukovou kmenovinou o stáří 160 let s příměsí javoru klenu, na jižním svahu navíc s jilmem. V území byla dříve hojnější jedle, v současné době je její výskyt ojedinělý. Po celé ploše se vyskytují četné pahýly, deformované nebo již odumřelé stromy a vývraty, takže území má výrazně pralesovitý charakter. Na několika místech bukový porost přirozeně zmlazuje, zvláště v západní části lokality. Napříč, přibližně středem plochy, se táhne balvanitý vrcholový hřeben. Křovinné patro je jen slabě vyvinuté, roztroušeně se v něm vyskytuje lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*) a běžnější druhy karpatské květeny, jako je kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*) svízel vonný (*Galium odoratum*) nebo vrbina hajní (*Lysimachia nemorum*). Z hlediska zoologického nebyla v nedávné minulosti lokalita systematicky zkoumána.

PP Králky (1428)

Vyhlášena: Nařízením Okresního úřadu Zlín 1991, výměra 2,53 ha, k.ú. Lukov

Předmět ochrany: skalní útvary, tvořené pískovcovými a slepencovými paleogenními lavicemi. Ty jsou tvořeny hrubozrnným arkózovým pískovcem přecházejícím v drobový

pískovec s malým zastoupením jílovité složky v základní hmotě. V pískovcích mají největší zastoupení zrna křemene, po kterých následují živce.. Ojedinelé balvany v polohách až balvanovitého slepence mají až 55 cm v průměru, což je počátek přechodu do balvanového (popř. až blokového) slepence tzv. divokého flyše. Z povrchu sla jsou často tvrdá křemenná zrna a valouny více či méně vyorodovány z okolního měkkého materiálu, čímž způsobují jejich nápadnou povrchovou drsnost. Největší ze všech skalních útvarů Králek má při dolním okraji délku okolo 38 m a maximální výška činí 10 m. V horní partii slepencových skal se nachází malá rozsedinová jeskyně.

PP Králky leží na vrcholu hřbetu nedaleko zříceniny hradu Lukov. Území není botanicky nijak zvlášť cenné, skalní útvary jsou obvykle bez vegetace a v jejich bezprostředním okolí je smíšený les. Na stinných místech rostou kapradiny, jako osladič obecný (*Polypodium vulgare*) nebo slezinník červený (*Asplenium trichomanes*). Ani zoologicky není lokalita ničím pozoruhodná, kromě geologického mají skalní útvary v blízkosti rekonstruovaného hradu Lukova především estetickou a krajinářskou hodnotu.

Obr. 6: Přírodní památka Jalovcová louka

PP Jalovcová louka (1427)

Vyhlášena: 1986, výměra 2,83 ha, k.ú. Trnava

Předmět ochrany: lokalita na jihovýchodním svahu vrchu Skalky (476 m n.m.) s bohatým výskytem jalovce obecného (*Juniperus communis*). Porostů této dřeviny v posledních desetiletích velmi ubylo. Lokalita je jedním z posledních souvislých zbytků z bohatých porostů kolem Zlína.

Kromě jalovce jsou ve stromovém a křovinném patru zastoupeny borovice lesní, smrk obecný, bříza bělokorá apod. Kromě výskytu původního porostu jalovce obecného je lokalita cenná i jako zbytek původní pastvinné vegetace v místech někdejší extenzivní pastvy. Florostická skladba odpovídá typu vegetace suchých pastvin. Z bylinných druhů zde nalezneme např. šalvěj přeslenitou (*Salvia verticillata*), hegelovec chlumní (*Amoria montana*), dětel ladní i zlatý (*Chrysaspis campestris* i *C.aurea*), jehlici trnitou (*Ononis spinosa*) nebo chrpínu luční (*Jacea pratensis*). Ze vzácnějších druhů zasluhujících zvýšenou pozornost zde roste vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*) a zvonek klubkatý (*Campanula glomerata*).

PP Pod Drdolem (564)

Vyhlášena: 1972, rozšířeno 1994, výměra činí 0,25 ha, k.ú. Želechovice nad Dřevnicí

Předmět ochrany: bohatá populace silně ohroženého druhu vstavače bledého (*Orchis pallens*)

Přírodní památku tvoří úzký pás louky a lesa v délce asi 125 m, orientovaný ve směru východ – západ. Nachází se po pravé straně cesty na vrch Drdol (540 m n.m.) ve Vizovických vrších, asi 4 km jihovýchodně od centra obce Želechovice nad Dřevnicí. Silně ohrožený druh vstavč bledý se na zlínsku vyskytuje jen na několika lokalitách a PP Pod Drdolem je jeho nejbohatším stanovištěm, kde ze z původní nevelké lokality v posledních letech rozšířil jak do části obhospodařované louky na severní straně lokality, tak i do přilehlého okraje lesa na straně jižní.

Z dalších zvláště chráněných druhů rostlin zde ojediněle roste vstavač mužský znamenavý (*Orchis mascula* ssp. *signifera*) a nalezen byl i vemeníček zelený (*Coeloglossum viride*), řazený mezi kriticky ohrožené druhy. V lesní části území se hojně vyskytuje ohrožený druh lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*) a lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*). Floristická skladba v lesní části území je charakterizována druhy světlých listnatých lesů blízkých karpatské dubohabřině, v nichž se uplatňuje především **jarní aspekt**. Dřeviny jsou zastoupeny dubem zimním (*Quercus petraea*) a bukem lesním (*Fagus sylvatica*), dále se vyskytuje lípa srdčitá (*Tilia cordata*), javor babyka (*Acer campestre*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*) nebo třešeň ptačí (*Cerasus avium*). V bylinném patře najdeme i některé zvláště chráněné nebo méně obvyklé druhy jako kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), svízel vonný (*Galium odoratum*), orsej jarní (*Ficaria verna*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), vraní oko čtyřlisté (*Paris quadrifolia*) nebo áron východní (*Arum cylindraceum*).

Území je refugiem četných druhů hmyzu, zejména motýlů. Byli zde pozorováni např. babočka bílé C (*Polygonia c-album*), babočka bodláková (*Vanessa cardui*), perleťovec stříbropásek (*Argynnis paphia*), ohniváček celíkový (*Heodes virgaureae*), okáč pýrový (*Pararage aegeria*) nebo vzácnější ostruháček jilmový (*Satyrion w-album*).

PP Prlov (2046)

Vyhlášena: nařízením č. 20/1999 Okresního úřadu Vsetín ze dne 20. května 1999. Celková výměra činí 3,48 ha, včetně ochranného pásma pak 4,1 ha, k.ú. Prlov.

Předmět ochrany: květnaté louky s výskytem ohrožených a kriticky ohrožených druhů květeny, zejména vstavačů vemeníčku zeleného a prstnatce Fuchsova, dále modřence chocholatého. Předmětem ochrany je i přilehlý listnatý lesík s další vstavačovou loučkou (vstavač bledý a vstavač mužský).

PP Prlov tvoří tři navzájem izolované lokality poněkud odlišného charakteru. Pro lokalitu I je charakteristický výskyt vstavačů, zejména prstnatce Fuchsova (*Dactylorhiza fuchsii subsp. fuchsii*), prstnatec májový (*Dactylorhiza maialis*), bradáček vejčitý (*Listera ovata*) a vzácný vemeníček zelený (*Coeloglossum viride*). Na lokalitě II je to listnatý les s přirozenou druhovou skladbou (habr, dub, babyka, buk), kde se na výslunné lesní loučce nacházejí vstavač bledý (*Orchis palens*), vstavač mužský znamenáný (*Orchis mascula ssp. signifera*). Na lokalitě III se nacházejí teplomilná společenstva s modřencem chocholatým (*Leopoldia comosa*) a šalvějí přeslenitou (*Salvia verticillata*). Ze vstavačů zde roste prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*) a vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*).

Ze živočišných druhů se na lokalitě nachází velké množství druhů hmyzu, zejména motýlů (perletovci, okáči), vhodné podmínky jsou zde i pro život plazů jako je ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) a slepýš křehký (*Anguis fragilis*). Ze zajímavých druhů ptáků zde hnízdí např. budníček menší *Phylloscopus collybita*, linduška lesní (*Anthus trivialis*) nebo ůhýk obecný (*Lanius collurio*).

PP Rybník Neratov (2034)

Vyhlášena: 1999, výměra 1,90 ha, k.ú. Prlov

Předmět ochrany: významná mokřadní společenstva s bohatým výskytem ohrožených druhů.

Rybník se nachází v údolí v nivě potoka Trubiska, v nadmořské výšce 425 m, v místní části obce Neratov, k.ú. Prlov. Geologické podloží tvoří vápnité jílovce a glaukonitické pískovce vsetínských vrstev (eocén), zlínského souvrství račanské jednotky magurského flyše.

Břehy rybníka jsou lemovány olší šedou (*Alnus incana*), na mělčinách v přítokové části jsou porosty orobince širolistého (*Typha latifolia*). Ze vzácnějších druhů rostlin se v rybníku nachází lakušník vodní (*Ranunculus aquatilis*) a bohatá populace nenápadného stolítku klasnatého (*Myriophyllum spicatum*), který roste zcela ponořen pod hladinou. Na jižním okraji rybníka byl nalezen prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*) a v okolí růže převislá (*Rosa pendulina*).

Ze živočišných druhů zde byly podrobně zkoumány především vážky, jichž bylo na lokalitě zaznamenáno 15 druhů, např. šídlatka páskovaná (*Lestes sponsa*), šídélko páskované (*Coenagrion puella*), šídélko kroužkované *Enallagma cyathigerum* a druhy rodu *Sympetrum*. Z vodních měkkýšů byl zjištěn např. ostníček žebrovitý (*Gyraulus crista*) a v potoku nad rybníkem se vyskytuje rak říční (*Astacus fluviatilis*). Rybník je také významným místem pro rozmnožování obojživelníků, velmi početné jsou zde populace skokana hnědého a ropuchy obecné. Dále se vyskytují čolek velký, horský i obecný, z plazů užovka obojková (*Natrix natrix*). Hnízdí zde některé druhy kachen a rybník je rovněž lovištěm ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), čápa černého (*Ciconia nigra*) a volavky popelavé. Byli zde rovněž pozorováni migrující jedinci vydry říční (*Lutra lutra*).

V ochranném pásmu se nachází zbytek selské habřiny a jehličnatý les se smrkem ztepilým (*Picea abies*) a jedlí bělokorou (*Abies alba*). Rybník slouží k intenzivnímu odchovu násady lososovitých ryb, především lipana podhorního.

PP Smolina (776)

Vyhlášena: 1982, celková výměra 4,94 ha, na potoce Smolinka v k.ú. Smolina

Předmět ochrany: vlhká louka s výskytem silně ohroženého druhu šafránu bělokvětého (*Crocus albiflorus*), jedno z posledních nalezišť, které nebylo v nedávné minulosti zničeno rozoráním luk a intenzivní pastvou popř. melioračními pracemi někdejšího JZD.

Vlhká kulturní louka na pravém břehu potoka Smolinky je nejbohatší lokalitou silně ohroženého druhu šafránu bělokvětého (*Crocus albiflorus*) na Zlínsku. Šafrán se vyskytuje nejhojněji v obloucích meandrujícího potoka, kde spolu s ním na jaře rozkvétá např. prvosenka vyšší (*Primula elatior*), orsej jarní (*Ficaria verna*), sasanka hajní a pryskyřníkovitá (*Anemonoides nemorosa*, *A. ranunculoides*), v podrostu na březích je zastoupen hvězdnatec čemeřicovitý (*Hacquetia epipactis*) a další. Šafrán bělokvětý se na této lokalitě vyskytuje i mimo zvláště chráněné území Smolina, jak v nivě potoka Smolinky, tak i na přilehlých sušších stráních, kde se střídají listnaté lesíky s opuštěnými pastvinami a ovocnými stromy. Nejbohatší populace šafránu bělokvětého se nachází v nedaleké PP Lačnov a na několika lokalitách v okolí, např. PP Sucháčkovy paseky. Území je významné i z krajinářského hlediska, protože přirozený tok potoka s četnými meandry v údolní nivě, kvalitními břehovými porosty a přilehlými loukami má nezaměnitelný charakter.

PP Lačnov (206)

Vyhlášena: 1948, výměra činí 0,23 ha, k.ú. Lačnov

Předmět ochrany: květnatá louka s bohatým výskytem silně ohroženého druhu šafránu bělokvětého (*Crocus albiflorus*)

Přírodní památku Lačnov tvoří květnatá ovsíková louka na okraji zástavby v obci Lačnov, která je nejbohatší lokalitou výskytu šafránu bělokvětého v ČR. Ačkoliv je šafrán pro Lačnov z floristického hlediska vůdčím druhem, není zde původní. Byl patrně zavlečen z alpské oblasti už v průběhu napoleonských válek s krmivem pro koně (seno), protože se velmi snadno množí semeny, která se k nám dostala právě se senem z alpských luk. Ze zoologického hlediska není tato úzce specializovaná PP ničím pozoruhodná.

PP Sucháčkovy paseky (2035)

Vyhlášena: 1999, výměra činí 0,69 ha, včetně ochranného pásma 1,38 ha. K.ú. Lačnov

Předmět ochrany: květnatá louka s bohatým výskytem ohroženého druhu šafránu bělokvětého (*Crocus albiflorus*)

Květnatá louka jihovýchodně od obce Lačnov je jednou z nejbohatších lokalit v ČR, pokud jde o výskyt tohoto druhu. Kromě něj se na vlhkých místech na lokalitě vyskytuje prstnatec májový nebo krvavec toten. V okolí byl zjištěn výskyt ohroženého druhu bramborníčka černohlavého, jinak je PP specializovaná na ochranu šafránu a druhové složení rostlin a živočichů není na malé ploše příliš pestré.

PP Hrádek (2027)

Vyhlášena: nařízením č. 16/2002 ze dne 16.9. 2002 Okresního úřadu v Uherském Hradišti. Výměra činí 0,96 ha, nachází se v k.ú. Bánov.

Předmět ochrany: největší charakteristický projev třetihorní vulkanické činnosti v oblasti.

PP Hrádek představuje opuštěný andezitový lom v obci Bánov. Opuštěný lom, v současné době periodicky fungující jako nepovolená skládka, je zahlouben do mírného návrší, které vystupuje asi 80 m nad okolní terén. Na zbytcích lomové stěny lze pozorovat balvanitou vulkanickou brekci, která původně pravděpodobně vyplňovala sopouch. Převážně je tvořena 30 – 40 cm velkými, ostrohrannými úlomky nazelenale šedého, amfibolického bazaltického andezitu. Přítomny jsou i úlomky porcelanitů a tmavě šedých jílovců.

Na některých místech zarůstá lom náletovými dřevinami a popínavými rostlinami, roste zde např. růže šípková (*Rosa canina*), hloh (*Crataegus sp.*), bylin se vyskytuje např. mateřídouška, rozchodníky, divizny.

V lokalitě nebyl dosud proveden podrobný zoologický průzkum, ale byl zjištěn výskyt ohroženého druhu motýla otakárka fenyklového (*Papilio machaon*) a otakárka ovocného (*Iphiclides podalirius*).

Obr. 7: Přírodní památka Čertovy skály

PP Čertovy skály (64)

Vyhlášena: 1966, výměra činí 0,15 ha, k.ú. Lidečko

Předmět ochrany: skalní výchoz tvořený blokem odolnějších pískovců magurského flyše vypreparovaný erozně denudační činností vody, výrazný krajinářsky cenný prvek.

PP Čertovy skály tvoří výrazný skalní hřeben na úpatí jihozápadního svahu kóty Kopce (699 m n.m.), na levém údolním svahu říčky Senice. Skály se nalézají na severním okraji obce

Lidečko, asi 100 m od státní hranice a 150 m od železniční trati Vsetín – Horní Lideč. Strukturně denudační svisla ukloněná pískovcová lavice je vysoká 6 – 25 m a široká 2,5 až 3 m. Množství subhorizontálních i svoslých puklin člení lavici do mohutných, stupňovitě uspořádaných kvádrů. Povrch pískovcových stěn pokrývají výrazné pseudoškrapy, voštiny, skalní výklenky a dutiny typu tafoni. Tvarovou pestrost doplňují drobné rozsědliny a skalní věž typu palice v jihozápadní části hradby. Lokalita dokumentuje strmé uložení paleogenních křemitých pískovců luhačovických vrstev (eocén) antiklinálního pásma zlínského souvrství dílčí račanské jednotky magurského flyše. Geomorfologicky se jedná o skalní hradbu z odolnějších třetihorních pískovců. Hřeben Čertových skal je zvýrazněn hlavně čtyřmi markantně vystupujícími vrcholky. Jsou to Hladká, Čertova stěna, Plochá a nahoře na konci masivu nejvýše položená Kolébka. Půdy v okolí skal jsou mělké, silně písčité, a tvoří je litozemě, rankery typické a kambické.

Samotný skalní blok je téměř bez vegetace, ve skalních štěrbinách a na římsách skalních bloků ojediněle roste borovice lesní, bříza bělokorá, jalovec obecný, bez červený, borůvka černá a vzácnější drobná kapradina sleziník severní (*Asplenium septentrionale*). Na okrajích skal rostou druhy travnatých lad – jestřábník zední, třezalka tečkovaná, tomka vonná a černohlávek obecný. Sutě pod skalami osidlují především kapradiny – papratka samice, kaprad' samec a hasivka orličí. Plochy pod skalami byly v minulosti využívány pro extenzivní pastvu, nyní většinou leží ladem a v důsledku sekundární sukcese zarůstají náletovými dřevinami.

Skalní hradba je atraktivní a dobře přístupná pro turisty, je rovněž intenzivně využívána horolezci jako cvičné skály. Za skalní hradbou také prochází značená turistická stezka a dochází k nelegálnímu táboření. V důsledku těchto aktivit jsou na PP patrné výrazné známky postupující eroze.

Na vrcholu Kopce (Zámčisko) nad skalami bylo pravěké sídliště lidu lužické kultury z 1. tisíciletí př. n.l. Ke skalám se váže řada lidových pověstí.

PP Kopce (2039)

Vyhlášena: 1999, celková výměra 0,75 ha, ochranné pásmo je tvořeno pásem širokým 50 m podél celého obvodu přírodní památky, celková rozloha ochranného pásma je 3,0 ha, k.ú. Lidečko.

Předmět ochrany: mohutný skalní sesuv pískovců s rozsedinovými jeskyněmi, regionálně významné zimoviště netopýrů především kriticky ohroženého druhu vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*).

PP se nachází v Komonecké hornatině na okraji Vizovických vrchů, asi 1 km severně od obce Lidečko. Podloží tvoří středně až hrubě zrnité glaukonitické pískovce luhačovických vrstev (střední-svrchní eocén) račanské jednotky magurského flyše. Území je postiženo mohutným skalním sesuvem a hlubinným gravitačním ploužením. Kerný sesuv na lokalitě Kopce má celkovou rozlohu asi 4 ha a jeho vznik kromě vhodných úložných poměrů flyše velmi úzce souvisí s hlubokým zaříznutím říčky Senice v průlomové soutěsce Komenské. Relativní převýšení mezi jeskyněmi a tokem Senice činí 225 m na vzdálenost 450 m. Založení kerného sesuvu se předpokládá v pleistocénu (datování vzniku průlomové soutěsky dosud nebylo provedeno), **gravitační pohyby však pokračují i v současnosti**. Dokladem je mohutný skalní sesuv na východním úbočí. Intenzita těchto pohybů je poměrně vysoká a je ovlivňována množstvím srážek a vlastnostmi vegetačního krytu na lokalitě.

V lokalitě se nachází velké množství pseudokrasových jevů. Čtyři nejvýraznější pukliny se projevují morfologicky výraznými protaženým sníženinami, jež se místy rozevírají až na šířku 5 m. Na nejvýše položené pukliny jsou vázány rozsedlinové pseudokrasové jeskyně. První soustavné speleologické průzkumy proběhly v roce 1994 a do dnešní doby je dokumentováno 12 rozsedlinových a suťových jeskyní. Dále se zde nacházejí 3 pseudokrasové závrtky, řada terénních valů, otevřených rozsedlin, skalních výchozů a suťové pole. Největší z jeskyní se nazývá Naděje (Překvapení), je rozsedlinová a dlouhá 101,5 m. Její dvě patra jsou propojena 6 m hlubokou propástkou. Jeskyně má tři vchody a je významným zimovištěm netopýrů.

Území přírodní památky je z větší části porostlé hospodářským lesem se smrkem ztepilým a bukem. Druhové složení křovinného a bylinného patra je sice pestré, jsou zde však zastoupeny převážně běžné druhy, charakteristické pro obdobná stanoviště. Zajímavé jsou vitální porosty jedle bělokoré (*Abies alba*).

Ze zoologického hlediska je lokalita významná především jako zimoviště netopýrů, především kriticky ohroženého vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*). Nachází se zde druhá největší zimující populace na severní Moravě (uvádí se 70-80 kusů). Dále byli zjištěni zimující netopýr Brandtův (*Myotis brandti*), netopýr brvitý (*Myotis emarginatus*), netopýr ušatý (*Plecotus auritus*), netopýr velký (*Myotis myotis*) a netopýr vousatý (*Myotis mystacinus*). V létě je možné zastihnout jedince druhu netopýr večerní (*Eptesicus serotinus*), netopýr velkoduchý (*Myotis bechsteinii*) a netopýr vodní (*Myotis daubentonii*).

Památné stromy

- Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*), u kostela ve Fryštáku. Obvod kmene 460 cm, výška 24 m, stáří asi 300 let.
- Lípa srdčitá (*Tilia cordata*), jeřáb břek (*Sorbus torminalis*), skupina pěti stromů, u kostela ve Štíplě. Obvod kmene lípy 300 až 320 cm, jeřáb 200 cm, výška lip i jeřábu je 10 – 12 m, stáří asi 100 let.
- Hrušeň obecná (*Pyrus communis*), polní trať Nadměstí, k. ú. Vizovice. Obvod kmene 322 cm, výška 8 m, stáří asi 300 let.
- Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), Vizovice – ulice Růžová. Obvod kmene 444 cm, Výška 12 m, stáří asi 300 let.
- Lípa velkolistá a srdčitá (*Tilia platyphyllos*, *T. cordata*), skupina deseti stromů, u Vizovického Šenku, k. ú. Vizovice. Obvody kmenů 120 až 430 cm, lípy byly radikálně omlazeny, stáří do 200 let.
- Dub letní (*Quercus robur*) na okraji souvislé zástavby Horní Lidče. Obvod kmene 705 cm, výška stromu 12 m, stáří asi 400 let
- Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), jižní část obce Horní Lideč na okraji intravilánu. Původně dvojkmene, obvod kmene 410 cm, výška 19 m, stáří asi 150 let.
- Javor babyka (*Acer campestre*), východně od obce Lačnov uprostřed polí. Obvod kmene 375 cm, výška 10 m, stáří asi 200 let
- Buk lesní (*Fagus sylvatica*), tzv. Židkův buk roste na vrcholu bezejmenné kóty jihozápadně od obce Lužná, v místě zvaném Vráblovy paseky. Zdaleka viditelný solitér, obvod kmene 400 cm, výška 15 m, stáří asi 200 let.
- Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), na okraji silnice v intravilánu obce Študlov. Obvod kmene 590 cm, výška 21 m, stáří asi 250 let.

Územní ochrana – skladebné prvky ÚSES, přírodní parky a významné krajinné prvky.

Do oblasti obecné (územní a druhové) ochrany přírody náleží několik samostatných kategorií, sloužících specifickým potřebám.

Územní systém ekologické stability (ÚSES) krajiny tvoří základní síť dochovaných přírodních nebo přírodě blízkých (zde není původnost ekosystému nezbytnou podmínkou) stanovišť v krajině. Výběr stanovišť spolu s jejich vhodným propojením tvoří kostru ekologické stability krajiny a přispívá k udržení, popřípadě podpoření biologické rozmanitosti a stability ekosystémů a tím krajiny jako celku. Skladebné části ÚSES – biokoridory, biocentra, interakční prvky – stanovuje zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 218/2004 Sb. ve třech úrovních: nadregionální, regionální a lokální. Jejich konkrétní vymezení, posuzování, schvalování a případné změny se řídí vedle citovaného zákona také vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb. a příslušnou schválenou metodikou. Jako součást územního plánování jsou územní systémy ekologické stability zakotveny i v zákonech a vyhláškách upravujících pořizování územně plánovací dokumentace a jsou součástí **závazné části** všech stupňů této dokumentace.

Přírodní parky jsou nástrojem obecné územní ochrany přírody a krajiny, a jejich zřízením se sleduje především ochrana krajiny s výrazně soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami **mimo chráněná území**. Zřizovat přírodní parky mohou nařízením kraje (§77a odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.), přičemž jednak vymezí území s takovými výraznými estetickými a přírodovědnými hodnotami, jednak stanoví určitá omezení ve využívání tohoto území tak, aby bylo zabráněno ničení, poškození nebo rušení tohoto stavu území. Omezení mohou spočívat zejména ve stanovení konkrétních regulativů výstavby a ve vymezení konkrétních činností, které jsou na území přírodního parku vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Tato omezení by měla vycházet z cíle a poslání přírodního parku, tj. měla by směřovat k ochraně estetických a přírodních hodnot **krajinného rázu**. Proto mají přírodní parky základní legislativní východisko v §12, odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny (ochrana krajinného rázu a přírodní park).

Významné krajinné prvky jsou definovány ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Mezi VKP, vyjmenované citovaným zákonem v §3 odst.1b, patří lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Kromě toho mohou být VKP i jiné části krajiny, zejména mokřady, stepní trávníky, remízky, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, přirozené i umělé skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků. Ty pak orgán státní správy v ochraně přírody může s ohledem na jejich ekologickou a krajinotvornou funkci zaregistrovat v souladu s § 6 zákona.

V posuzovaném území se nacházejí všechny tři vyjmenované kategorie těchto prvků obecné územní ochrany, z nichž některé mohou být stavbou přímo dotčeny.

Skladebné části ÚSES

A. skladebné části ÚSES nadregionální úrovně

Území, kterým je vedena posuzovaná stavba, leží v oblasti s velkým množstvím zahovaných přírodních, nebo přírodě blízkých biotopů, na něž jsou vázány specifické ekosystémy, a které vytvářejí charakteristický ráz této podhorské až horské oblasti. Přírodovědná hodnota území se odráží i ve skutečnosti, že je zde vymezeno celkem pět biokoridorů nadregionální úrovně, a to

NRBk K 152 Kostecké polesí – Hluboček s osou mezofilní hájovou

NRBk Buchlovské lesy – Spálený mlýn s osou mezofilní bučinnou

NRBk Spálený – Makyta s osou mezofilní bučinnou

NRBk Makyta – Javorina s osou mezofilní bučinnou

NRBk K 148 Kelčský Javorník s osou mezofilní bučinnou.

Základními spojovacími uzly těchto skladebných částí ÚSES nejvyšší úrovně jsou nadregionální biocentra

NRBc 100 – Spálený

NRBc 101 – Kelčský Javorník

NRBc 102 – Makyta

Vedle těchto základních spojovacích bodů jsou do uvedených nadregionálních biokoridorů vložena biocentra regionální úrovně, a to pro

NRBk Kostecké polesí – Hluboček: RBc 124 Lipina

1824 Lukoveček

1825 Hřeben

1827 Baláš

NRBk Buchlovské lesy – Spálený mlýn: RBc 97 Pod Lavickým kopcem

99 Zlínský les

100 Oskerušný les

101 Lapač

102 Prusinky

NRBk Spálený – Makyta: RBc 93 Hradisko

98 Suchý vrch

116 U Kotka

1972 Světluška

NRBk Makyta – Javorina: RBc 91 Radošín

92 Planá hůra

1974 Čubův kopec

NRBk K 148 Kelčský Javorník je v zájmové oblasti bez vložených biocenter.

B. Skladebné části ÚSES regionální úrovně

RBk 1582 Hrabůvka – Na Horách

s vloženým regionálním biocentrem 121 Hrabůvka a 1826 Na Horách

RBK 1580 Na skále - Lipina

S vloženými biocentry 123 Na skále
124 Lipina
1581 Hrabůvka – Na skále

RBk 1588 Vršek – U Osílků

S vloženými biocentry 109 Vršek a 122 U Osílků

RBk 1593 Zlínský les – Lůžkovice, který propojuje nadregionální biokoridor Kostelecké polesí – Hluboček s NRBk Buchlovské lesy-Spálený mlýn, přičemž jsou v něm vymezena dvě vložená regionální biocentra – 99 Zlínský les a 110 Lůžkovice

RBk 1591 Velá propojuje NRBk Kostelecké polesí – Hluboček s NRBk Kelčský Javorník a je v něm vymezeno regionální biocentrum 112 – Solisko

RBk Kelčský Javorník – Velká Příčnica

s vloženými RBc 147 Velká Příčnica
148 Chladná

RBk 1572 Cáb – Bystřička

S vloženými RBc 181 Bystřička
345 Cáb
1967 Březina

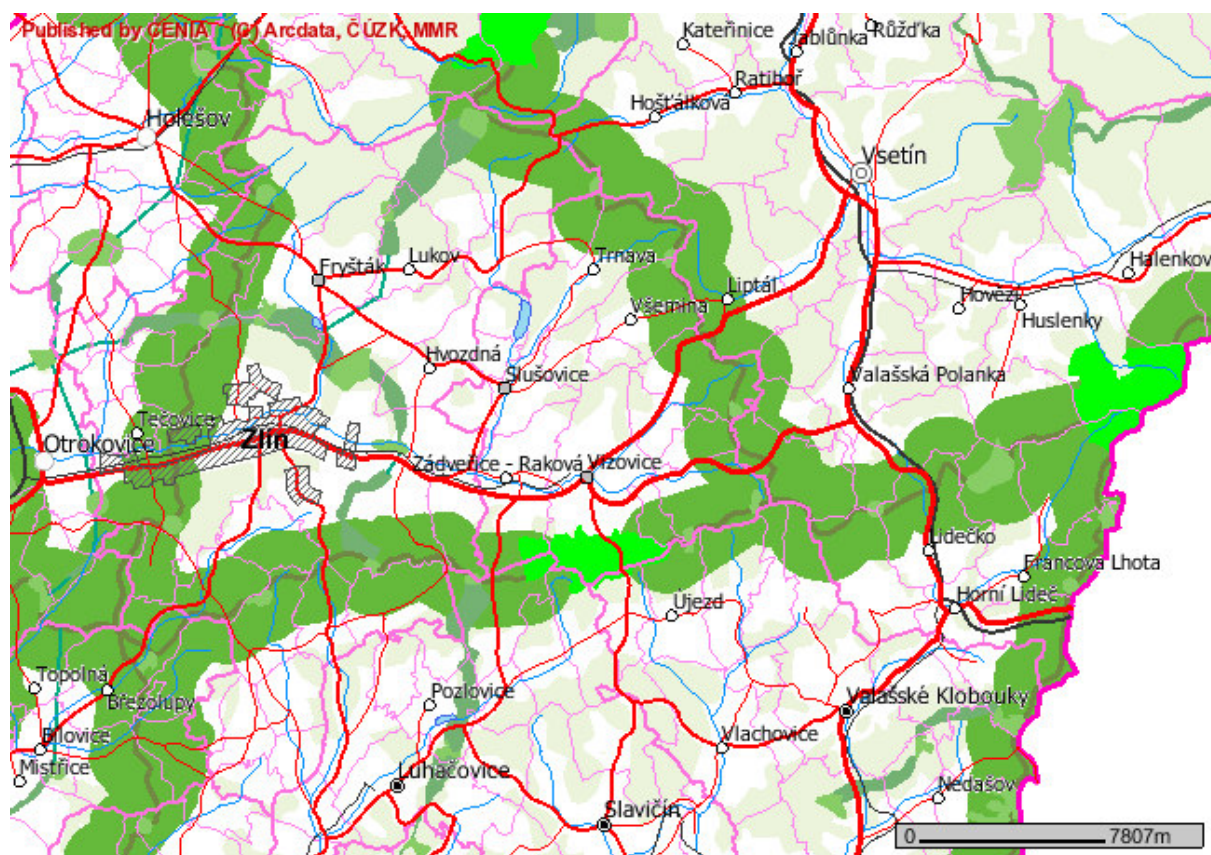
RBk 1573 Leští – Radkov- Cáb je v posuzovaném úseku bez vložených biocenter.

Přímé střety stavby s těmito vyjmenovanými skladebnými částmi ÚSES:

- Mezi obcemi Fryšták a Lukov protíná uvažovaná stavba kolmo *interakční prvek* propojující RBk 1591 Velá s RBk 1588 Vršek – U Osílků. V místě křížení je tento interakční prvek velmi omezeně funkční
- Území, v němž se spojují nadregionální biokoridory *Buchlovské lesy – Spálený mlýn, Spálený mlýn – Makýta a Kelčský Javorník* překonává rychlostní komunikace několika tunely (Bratřejov I a II, Pozděchov a Lačnov I a II)
- Nadregionální biokoridor *Makýta – Javorina*, vedoucí po hranici se Slovenskou republikou (ochranné pásmo je na slovenské straně součástí obdobného systému územní ochrany) protíná uvažovaná trasa R 49 v blízkosti *RBc 1974 Čubův kopec* a nadregionálního biocentra 102 *Makýta*.

Kromě těchto vyjmenovaných skladebných částí ÚSES jsou v území vymezena **lokální biocentra** a jsou zde přítomny **významné krajinné prvky**, a to jak registrované ve smyslu § 6, tak přímo vyjmenované v zákoně č. 114/1992 Sb. Jedná se především o vodní toky a jejich nivu s mokřadními biotopy, navazující doprovodnou zeleň a rozptýlenou krajinnou zeleň, jako jsou drobné remízy a úžlabiny. Tyto lokality, významné pro zachování základních biologických funkcí krajiny, jsou zahrnuty rovněž v kapitole III.1.6., kde jsou s ohledem na svůj význam podrobněji popsány. Následující obrázek shrnuje prostorové souvislosti vymezených skladebných částí ÚSES nadregionální a regionální úrovně v posuzovaném území.

Obr. 8: Skladebné části ÚSES nadregionální a regionální úrovně

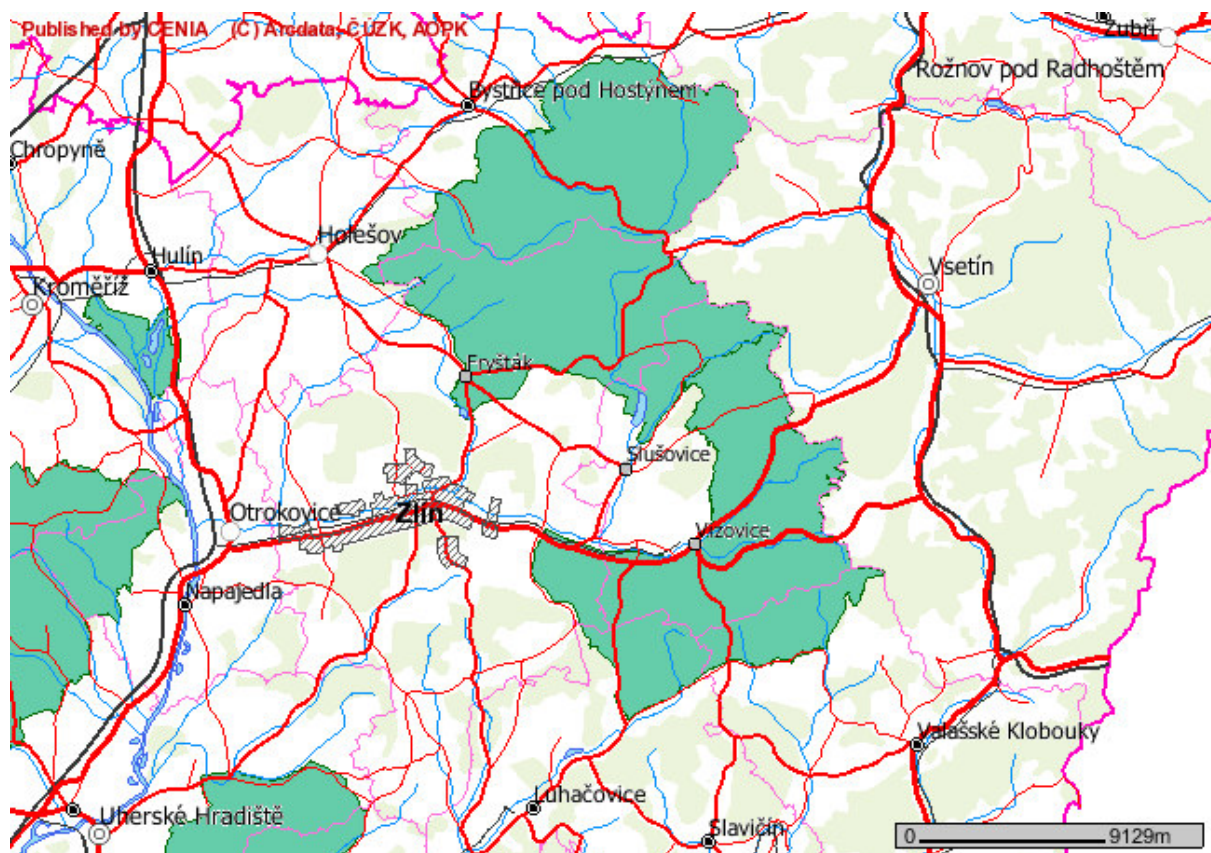
Legenda:

- osa nadregionálního biokoridoru
- osa regionálního biokoridoru
- nadregionální biocentrum
- regionální biocentrum
- ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru

Přírodní parky.

Skutečnost, že v zájmovém území jsou soustředěny značné přírodní hodnoty ve spojení s dlouhodobým hospodařením člověka v krajině se odráží i v tom, že jsou zde vyhlášeny celkem čtyři přírodní parky, určené ve smyslu § 12 zákona o ochraně přírody a krajiny k ochraně krajinného rázu, tedy nejen přírodovědných, ale i estetických a kulturně-historických kvalit území. *Dva z těchto přírodních parků budou stavbou R 49 dotčeny přímo (prochází po jejich území), a to Hostýnské vrchy a Vizovické vrchy.* Nepřímý vliv nelze vyloučit u přírodního parku Želechovické paseky, který leží na správním území statutárního města Zlína a přímo sousedí s Vizovickými vrchy, a u přírodního parku Záhlinické rybníky, situovaného v těsné blízkosti posuzované stavby jižně od Hulína. Nepřímý vliv je nutné zvážit i u přírodního parku Chříby, jehož nejvýchodnější část zasahuje do území mezi Hulínem a Otrokovicemi.

Obr. 9: Lokalizace přírodních parků v posuzovaném území

- území přírodních parků

Přírodní park Hostýnské vrchy.

Vyhlášení: Přírodní park Hostýnské vrchy byl vyhlášen 29.6. 1989 vyhláškou ONV Kroměříž jako oblast klidu Hostýnské vrchy a přehlášen nařízením OkÚ Kroměříž č. 3/95 ze dne 21.4. 1995 o zřízení přírodního parku Hostýnské vrchy. Rozloha: 98 km².

Hostýnské vrchy patří k flyšovému pásmu vnějších Západních Karpat. Jádrem Hostýnských vrchů je Holý kopec, odkud vybíhají větve Javornická (přes Tesák a Čerňavu ke Kelčskému Javorníku), Hostýnská (přes Skalný na Hostýn), Ondřejovská (směrem na Rusavu) a Jurikovská (přes Bludný a Ččetkov).

Fauna je zastoupena běžnými středoevropskými druhy, ovšem najdeme zde většinu druhů obojživelníků, z významnějších zástupců avifauny zde byl zastižen jeřábek lesní, čáp černý, holub doupňák, sluka lesní.

Z fytogeografického hlediska je území značně pestré. Lesy patří převážně do bukového a jedlobukového stupně a tvoří nejceněnější složku krajiny Hostýnských vrchů. Nejhodnotnější části původních porostů, mající převážně charakter pralesů a suťových lesů mají vyšší stupeň ochrany – je zde sedm lesních maloplošných zvláště chráněných území. Na pastvinách a prameništích se vyskytují četné lokality výskytu ohrožených druhů rostlin, převážně vstavačů.

Pro **krajinný ráz** je typické velké zatoupení lesů a pastvin a charakteristická historická zástavba obcí valašského typu (např. lidové stavby na Rusavě). Oblast je bohatá na kulturní památky od nejstarších dob (zbytky keltského oppida na Hostýně), přes zříceniny středověkých hradů Šaumburk a Obřany až po technické zajímavosti jako je klauza – nádrž na plavení dříví. Mimořádně významným prvkem je Sv. Hostýn s množstvím církevních památek, který patří mezi nejvýznamnější mariánská poutní místa v České republice.

Přírodní park Vizovické vrchy

Přírodní park Vizovické vrchy je charakterizován souvisle zalesněnou hornatinou, typickým osídlením a hospodařením na svazích a údolích a je významný z pohledu krajinářského, přírodovědného i rekreačního. Lesní porosty tvoří místy smrkové monokultury, menší část tvoří dochované selské lesíky s břízou, osikou, habrem a dalšími listnatými dřevinami. Ze vzácnějších bylin zde nalezneme např. černohlávek dřípátý nebo hořec brvitý. Převládajícím a současně přírodnímu stavu nejbližším typem vegetace jsou dubohabrové háje. Pro nižší polohy je charakteristický **krajinný ráz** pasekářského osídlení. Střídají se zde drobné sady, pole, květnaté louky a pastviny. Volnou krajinu dotvářejí zemědělské usedlosti. Významný podíl na celkovém estetickém vnímání krajiny má nelesní zeleň, rostoucí především v kamenitých hrázích a v remízcích. Doplňují ji výrazné solitéry, zvláště lípy, hrušně a duby. Nejhodnotnější části dochovaných přírodních segmentů byly vyhlášeny přírodními památkami (Na želechovických pasekách, Pod Drdolem, Průkopa).

Přírodní park Záhlinické rybníky

Vyhlášení: nařízením OkÚ Kroměříž č. 2/1995 ze dne 12.4. 1995 o zřízení přírodního parku Záhlinické rybníky. Spojením rybníků, luk a lužního lesa vznikl komplex s vysokou krajinářskou hodnotou, plnící významnou ekologickou funkci regionálního biocentra. Rozloha činí 5 km²

Z geografického hlediska je komplex Záhlinických rybníků součástí Hornomoravského úvalu. Spojení vodních ploch, přilehlých luk a lužního lesa v lokalitách Filena a Zámeček je i přes intenzivní chov ryb jedinečným územím na středním toku Moravy, především ze zoologického a krajinářského hlediska. V rámci mokřadů České republiky byla tato oblast navržena k zařazení mezi mokřady mezinárodního významu (Ramsarská lokalita). Z tohoto pohledu je poněkud problematické současné intenzivní rybníkářské hospodaření včetně chovu kachen.

Území patří orograficky do Hornomoravského úvalu, Karpatské provincie. Geomorfologicky se jedná o území akumulčního až erozně – akumulčního typu reliéfu. V nivě jsou vyvinuty fluvizemě glejové, doprovodné gleje a černice. Klimaticky patří území do oblastí mírně teplé (T2), mírně suché a s mírnou zimou.

Na lokalitě se vyskytuje 11 druhů zvláště chráněných obojživelníků a tři druhy chráněných druhů plazů. Mimořádný je rovněž ornitologický význam lokality. Při pravidelně prováděných pozorováních zde bylo zastíženo více než 270 druhů ptáků, z toho 135 hnízdících. Rybníky jsou rovněž významnou migrační zastávkou vodních a mokřadních druhů ptáků. Lužní les má význam i pro řadu zvláště chráněných savců, hlavně netopýrů. V části lesa Zámeček je bažantnice, kde lze spatřit i bažanty královské.

Obr. 10: Přírodní park Záhlinické rybníky

Rákosových a orobincových porostů je na rybnících málo, rákosiny jsou spolu s rozptýlenou zelení a „hlavatými“ vrbami zastoupeny spíše na přilehlých podmáčených loukách. V jižním cípu Svárova jsou ostrůvky. V lužním lese s četnými tůněmi jsou zastoupeny zachovalé staré porosty s převahou dubu a jasanu. V současné době je na všech rybnících chován kapr, mezi rybníky Svárov a Doubravický je realizován chov kachen.

Přírodní park Chříby.

Vyhlášení: Přírodní park Chříby byl vyhlášen 3.4. 1991 vyhláškou ONV Kroměříž, kterou se zřizuje oblast klidu Chříby. Přehlášen byl nařízením OkÚ Kroměříž č. 2/96 ze dne 8.11.1996 o zřízení přírodního parku Chříby. Rozloha na území okresu Kroměříž je asi 63 km², rozšíření přírodního parku na území okresu Uherské Hradiště bylo provedeno nařízením OkÚ Uherské Hradiště č. 1/2000 ze dne 10.4. 2000.

Přírodní park se rozkládá v pohoří Chříby, které je tvořeno nejzápadnějším obloukem Karpat. Chříby jsou územím s poměrně vyváženými ekologickými podmínkami, což se přímo projevuje v druhové diverzitě fauny s velkým podílem zvláště chráněných druhů (např. čáp černý, včelojed lesní, bramborníček černohlavý, krutihlav obecný, lelek lesní, výr velký, některé druhy netopýrů). Ze zástupců bezobratlých stojí nepochybně za zmínku nález kudlanky nábožné. V posledních letech se zde šíří i bobr evropský (Koryčanská přehrada). V rámci České republiky lze toto území označit jako jedno z ekologicky nejstabilnějších, vyznačující se nadprůměrnou lesnatostí s převahou lesů přirozené dřevinné skladby (dubobukové a bukové lesy). Antropogenní vlivy zasáhly především na úpatí pohoří přeměnou listnatých porostů na hospodářské jehličnaté, většinou smrkové monokultury. Na území

přírodního parku je řada maloplošných zvláště chráněných území. Za zmínku stojí výslunné travnaté stráně s teplomilnou květenou a řadou chráněných druhů z čeledi vstavačovitých, nebo skalní útvary na hřebenech Chřibů.

Oblast Chřibů je současně bohatá i na kulturní památky, jako je hrad Buchlo, zřícenina hradu Cimburk, zámek Buchlovice, poutní místo Velehrad apod. Většina obcí zde má zachovalý kompaktní charakter zástavby, tapický pro tuto oblast.

Přírodní park Želechovické paseky

Vyhlášení: nařízením Rady města Zlína č. 645/2001 ze dne 17.12.2001. Celková rozloha vymezeného území je 1047,9 ha. Byl zřízen pro ochranu dochovaného krajinného rázu na území se soustředěnými významnými přírodními a estetickými hodnotami krajiny.

Obr. 11: Přírodní park Želechovické paseky

Přírodní park Želechovické paseky se nachází na jihovýchodě správního území Zlína, na částech k.ú. Kudlov, Jaroslavice a Želechovice nad Dřevnicí. Je tvořen především harmonickým uspořádáním přírodních a civilizačních krajinných prvků podle principů pasekářského způsobu hospodaření a využívání krajiny. Pasekářský typ osídlení je určujícím znakem, který s ostatními, převážně přírodními složkami tvoří pestrou mozaiku.

Druhová ochrana (fauna, flóra)

Podrobný popis významných rostlinných a živočišných druhů (společenstev) byl v rámci této studie podán vždy u příslušné popisované lokality, a to především s důrazem na druhy evropsky významné, dále kriticky nebo silně ohrožené a ohrožené podle české legislativy. Následující přehled je souhrnným zařazením území do kontextu z hlediska faunistického a floristického a uvádí i druhy, které nepatří k chráněným ve smyslu zákona, v území se však běžně vyskytují a mohou se dostat během své životní aktivity do kontaktu s posuzovanou stavbou.

Flóra

Plánovaná trasa komunikace R 49 prochází čtyřmi bioregiony, jak je vymezil Culek (1996). Jedná se o bioregion Hranický, Zlínský, Vsetínský a okrajově Hostýnský. Podle fytogeografického členění je hodnocené území součástí Panonského termofytika, fytogeografického okresu **21a Hanácká pahorkatina** a **21 b Hornomoravský úval**, dále trasa komunikace prochází Karpatským mezofytikem, fytogeografickými okresy **79 Zlínské vrchy** a **82 Javorníky**. Celá trasa komunikace leží v kolinním, suprakolinním až submontánním vegetačním stupni.

Flóra je tvořena běžnými druhy moravských Karpat. K typickým druhům patří např. *Carex pilosa*, *Carex pendula*, *Hordelymus europaeus*, *Lunaria rediviva*, *Dentaria glandulosa*, *Hacquetia epipactis*, *Euphorbia amygdaloides*, *Geranium phaeum*, *Cruciata glabra*, *Parnassia palustris*. Zvlášť významný je výskyt šafránu bělokvětého (*Crocus albiflorus*), razilky smrduté (*Aposeris foetida*) či stařince dlouholistého moravského (*Tephrosieris longifolia*, ssp. *moravica*).

Potenciální přirozenou vegetaci v zájmovém území tvoří karpatské dubohabrové háje as. *Carici pilosae-Carpinetum* (ostřicová dubohabřina). Podél vodních toků (např. Dřevnice) představují potenciální přirozenou vegetaci lužní lesy as. *Pruno-Fraxinetum* (střemchová jasenina), ve vyšších polohách květnaté bučiny as. *Carici pilosae-Fagetum* (ostřicová bučina) a acidofilní bučiny as. *Luzulo-Fagetum* (biková bučina). Přirozenou náhradní vegetaci tvoří mezofilní louky svazů *Arrhenatherion* a *Cynosurion*, na vlhkých místech přecházejí v *Calthion*. V lesních lemech je typická vegetace svazu *Trifolion medii*, křoviny náležejí ke svazu *Prunion spinosae*.

Vegetaci zájmového území lze rozdělit do několika základních biotopů: vegetace lesních společenstev, vegetace nelesních společenstev, křovinná společenstva podél cest a remízů a vegetace podél vodních toků.

Komunikace R 49 začíná v prostoru východního okraje města Hulín a dále pokračuje krajinou s vysokým podílem intenzivně využívané zemědělské půdy. Nejčastěji pěstovanými plodinami na orné půdě jsou obiloviny, řepka olejka a píce. Přirozená, popř. polopřirozená vegetace se dochovala v podobě liniové vegetace podél vodotečí. Tvoří je např. tyto druhy: *Alnus glutinosa*, *A. incana*, *Fraxinus excelsior*, *Salix caprea*, *S. fragilis*, *S. viminalis*, *Prunus padus*, *Sambucus nigra*, v bylinném patře *Bromus inermis*, *Aegopodium podagraria*, *Geum urbanum*, *Calamagrostis epigejos*, *Phalaris arundinacea*, *Phragmites australis*, *Mentha aquatica*, *M. longifolia*, *Rubus* sp. Tato společenstva jsou ohrožena invazí nitrofilních druhů a polních plevelů v důsledku intenzivního zemědělství na okolních pozemcích.

Na mezích s trvalým travním porostem se setkáváme s druhy jako *Arrhenatherum elatius*, *Agropyron repens*, *Artemisia vulgaris*, *Campanula patula*, *Cirsium canum*, *Hypericum perforatum*, *Geranium pratense*, *Galium album*, na sušších místech roste *Euphorbia cyparissias*, *Teucrium chamaedrys*, *Artemisia campestris*, *Fragaria viridis*, *Genista tinctoria*. V okolí Fryštácké nádrže se vyskytuje *Carpinus betulus*, *Prunus padus*, *Alnus glutinosa*, *Robinia pseudacacia*, *Salix alba*, *S. caprea*, *Viburnum opulus*, *Urtica dioica*, *Filipendula ulmaria*, *Juncus effusus*, *Bidens tripartita*, *Glyceria maxima*, *Alisma plantago-aquatica*, *Typha latifolia*, *Ranunculus scelerathus*.

Komunikace dále pokračuje od Fryštáku kulturní, zemědělsky využívanou krajinou. Překonává několik malých lesních porostů a vodních toků (např. Bělovodský potok, Lukovský potok, potok Rabínka, Ostratka a další bezejmenné toky). Ostrůvky lesních společenstev jsou tvořeny *Quercus robur*, *Pinus sylvestris*, *Populus tremula*, *Carpinus betulus*, *Picea abies*. Vegetaci podél malých vodních toků tvoří např. tyto druhy: ve

stromovém a keřovém patře *Salix fragilis*, *S. viminalis*, *S. caprea*, *Acer negundo*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior*, *Sambucus nigra*, *Alnus glutinosa*, v bylinném patře *Geum urbanum*, *Urtica dioica*, *Galium aparine*, *Cirsium oleraceum*, *Filipendula ulmaria*, *Scirpus sylvaticus*, *Aristolochia clematitis*, *Symphytum officinale*, *Lysimachia vulgare*, *Mentha longifolia*, *Phalaris arundinacea* či *Phragmites australis*. Z lián je zastoupen *Humulus lupulus*. Luční společenstva jsou mezofilního charakteru s *Arrhenatherum elatius*, *Trisetum flavescens*, *Dactylis glomerata*, *Alopecurus pratensis*, *Holcus lanatus*, *Vicia cracca* s. lat., *Lotus corniculatus*, *Securigera varia*, *Potentilla anserina*, *Carex muricata*. V křovinatých společenstvech se v krajině uplatňuje *Ligustrum vulgare*, *Rosa* sp., *Crataegus* sp., *Sambucus nigra*, *Prunus domestica*, *Cornus sanguinea*. Nedílnou složkou krajiny jsou polní kultury a ruderalní vegetace okrajů cest a lidských sídel.

V okolí Zádveřic – Rakové (stavba 4903) se komunikace stáčí východním směrem. Krajina je lesnatější, převládají luční porosty a pole se vyskytují méně.

Louky jsou opět mezofilního charakteru s *Arrhenatherum elatius*, *Trisetum flavescens*, *Phleum pratense*, *Holcus lanatus*, *Geranium pratense*, *Plantago lanceolata*, *Campanula patula*, *Leucanthemum vulgare*, *Galium album*, *Rumex acetosa*, *Ranunculus repens*, *R. acris*, *Colchicum autumnale*, *Alchemilla* sp., *Stellaria graminea*. Xerothermními prvky jsou *Festuca rupicola*, *Bromus erectus*, *Onobrychis viciifolia*, *Lotus corniculatus*, *Leontodon hispidus*, *Euphorbia cyparissias*.

Kulturní louky jsou méně druhově bohaté. Převládají traviny s dominancí *Arrhenatherum elatius*, *Dactylis glomerata*, *Alopecurus pratensis*, *Phleum pratense*, dále *Taraxacum* sp., *Leucanthemum vulgare*, *Trifolium pratense*, *Capsella bursa-pastoris*.

Přirozená druhová skladba lesních porostů byla na úkor listnáčů posunuta ve prospěch jehličnanů, zejména smrku. Přesto se místy ještě vyskytují porosty se zachovalou druhovou skladbou. V tomto úseku plánované komunikace jsou lesy tvořeny těmito druhy: *Picea abies*, *Larix decidua*, *Pinus sylvestris*, *Fagus sylvatica*, *Tilia cordata*, *Carpinus betulus*, *Sorbus aucuparia*.

Směrem k hranicím slábne osídlení a krajina je více zalesněná. V místech plánovaných tunelů, kde rychlostní silnice překonává hřeben Vizovických vrchů mají lesy podhorský a horský charakter. Převládá *Picea abies*, *Fagus sylvatica*, *Acer pseudoplatanus*, *Sorbus aucuparia*, *Betula pendula*, *Sambucus racemosa*, *Larix decidua*, ve vlhčích místech *Salix caprea*, místy zmlazuje *Abies alba*. V bylinném patře je hojně zastoupený *Dryopteris filix-mas*, *Athyrium filix-femina*, *Vaccinium myrtillus*, *Prenanthes purpurea*, *Senecio fuchsii*, *Melica uniflora*, *Rubus* sp., *Stachys sylvatica*, *Equisetum sylvaticum*, *Ajuga reptans*, *Impatiens noli-tangere*, *Anthriscus sylvestris*, *Urtica dioica*, *Rubus* sp., na vlhčích místech se stagnující vodou a v okolí vodních toků roste *Alisma plantago-aquatica*, *Veronica becabunga*, *Juncus articulatus*, *J. conglomeratus*, *Scirpus sylvaticus*, *Carex sylvatica*, *Ranunculus repens*, *Cirsium oleraceum*, *Mentha longifolia*, *Myosotis palustris*, *Petasites hybridus*. Na okraji lesů s rozvolněným drnem a chudým substrátem se vyskytuje také *Anthenaria dioica*.

V okolí zemědělských podniků jsou druhově nepříliš bohaté kulturní louky: *Arrhenatherum elatius*, *Dactylis glomerata*, *Alopecurus pratensis*, *Achillea millefolium*, *Plantago lanceolata*, *P. media*, *Trifolium repens*, *T. pratense*, *Tanacetum vulgare*, *Hypericum perforatum*, *Rumex acetosa*.

Druhově bohatší jsou květnaté louky s *Trisetum flavescens*, *Arrhenatherum elatius*, *Cynosurus cristatus*, *Phleum pratense*, *Agrostis capillaris*, *Holcus lanatus*, *Lathyrus pratense*, *Lychnis flos-cuculi*, *Cirsium palustre*, *Leucanthemum vulgare*, *Campanula patula*, *Vicia sepium*, *Ranunculus acris*, *Veronica chamaedrys*, *Knautia arvensis*, *Geranium pratense*, *Centaurea jacea*, *Galium album*, *Alchemilla* sp.

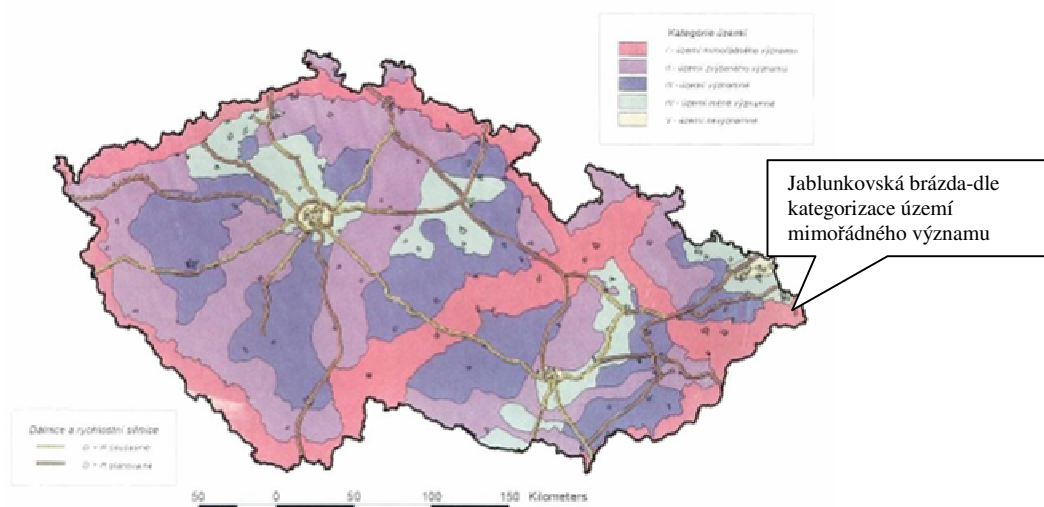
Podél vodních toků se ve stromovém patře vyskytuje *Alnus glutinosa*, *Fraxinus excelsior*, v keřovém patře *Sambucus nigra*, *S. racemosa*, *Rubus idaeus*, *Rubus* sp., v bylinném patře *Geranium robertianum*, *Scirpus sylvaticus*, *Mentha longifolia*, *Urtica dioica*.

Fauna

Zájmové území se nachází ve Zlínském, Vsetínském a okrajově v Hostýnském bioregionu. Fauna těchto bioregionů se skládá z fauny typické pro předhůří Karpat ve zkulturnělé krajině (Zlínský bioregion), z fauny karpatských lesů nižších pohoří (Hostýnský bioregion) a z karpatské horské fauny (Vsetínský bioregion). Tekoucí vody patří v celé oblasti do pásma pstruhového, významné druhy živočichů představují tito zástupci obratlovců: ježek východní (*Erinaceus concolor*), rejsek horský (*Sorex alpinus*), strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*), kos horský (*Turdus torquatus*), ořešník kroupenatý (*Nucifraga caryocatactes*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*), mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*). Z měkkýšů vřetanatka *Vestia ranovejvici*, řasnatka nadmutá (*Macrogastra tumida*), z hmyzu střevlík *Carabus obsoletus*, kobylka *Polysarcus denticauda*.

Vzhledem k tomu, že plánovaná rychlostní komunikace R 49 protíná značně lesnaté a málo urbanizované území mezi dvěma chráněnými krajinnými oblastmi (CHKO Bílé Karpaty a CHKO Beskydy) v blízkosti státních hranic, je třeba počítat se zvýšeným migračním potenciálem fauny v tomto území. Jak je patrné z následujícího schematu, vedou v posuzovaném území hlavní migrační trasy (především velkých savců) po hřebeni Bílých Karpat, s tendencí využívat k pohybu spíše slovenskou stranu pohoří, a z tohoto pohledu je významnější území na sever od posuzovaného – především Jablunkovská brázda. Lysý průsmyk je jako migrační koridor rovněž významný, území severně a jižně od něj jsou pro migraci velkých savců méně významná, mj. i proto, že pro některé představují hory na Česko-Slovenském pomezí západní hranici jejich přirozeného areálu (medvěd hnědý, vlk). To však nevylučuje existenci místních migračních tras především drobných obratlovců (obojživelníků) a menších šelem – kočky, rysa a vydry.

Obr. 11: Mapa kategorizace území ČR z hlediska výskytu a migrací velkých savců

(zdroj: Hlaváč et Anděl 2001)

Posuzované území je migrační trasou především následujících druhů velkých savců:

Vlk (*Canis lupus*)

- Status: kriticky ohrožený druh podle vyhlášky 395/1992 Sb.
- Rozšíření: na naše území se zatoulává ze Slovenska a Polska do oblasti Beskyd, v současnosti se menší skupiny zdržují trvale.
- Prostředí: obývá zachovalé rozsáhlé lesní komplexy, zkušenosti z jižní Evropy ukazují, že je schopen osídlit i kulturní krajinu
- Migrace: velikost loveckého teritoria jedné smečky se pohybuje od 900 – 1200 km² ve Finsku, po 60 – 70 km² v Bulharsku. Velikost teritoria je závislá na dostupnosti potravy, v zimě je tedy vyšší než v letním období. Při potulkách jsou vlci schopni uběhnout 60 km za den, při pronásledování kořisti mnohem více (až 200 km za 24 hod).

Medvěd hnědý (*Ursus arctos*)

- Status: kriticky ohrožený druh podle vyhlášky 395/1992 Sb.
- Rozšíření: v současnosti trvalý výskyt v oblasti Moravskoslezských Beskyd a Jeseníků.
- Prostředí: obývá rozsáhlé lesní komplexy horských lesů.
- Migrace: žije samotářsky v teritoriích o rozloze 58 - 225 km² u samic a 128- 1600 km² u samců. Zvyšující se populační hustota slovenské populace má za následek častější migrace i na naše území.

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

- Status: silně ohrožený druh podle vyhlášky 395/1992 Sb.
- Rozšíření: v současnosti obývá čtyři izolované oblasti. Nejrozsáhlejší je oblast Šumavy a přilehlých území. Další trvalý výskyt je v Labských pískovcích, Jeseníkách a Beskydech.
- Prostředí: druh horských lesů, postupně proniká i do lesních komplexů pahorkatin.
- Migrace: samotářsky žijící teritoriální druh s velikostí domovských okrsků 264 km² u samců a 168 km² u samic. Mladí jedinci jsou vytlačováni do nových neobsazených teritorií.

Vydra říční (*Lutra lutra*)

- Status: silně ohrožený druh podle vyhlášky 395/1992 Sb.
- Rozšíření: v současnosti obývá naše území ve třech vzájemně izolovaných populacích: jižní Čechy od Šumavy přes jihočeské pánve až na Českomoravskou vrchovinu; Druhé území je součástí východoevropské populace, která k nám zasahuje ze Slovenska a Polska do oblasti Beskyd, Javorníků a Vsetínských vrchů. Do severních Čech zasahuje malý výběžek východoněmecké populace.

- Prostředí: obývá všechny typy vodních biotopů, pravidelně přechází mezi vodními toky přes rozvodí. Podmínkou pro výskyt je přítomnost rybí osádky a v dostatečné míře zachované přírodní břehy vodotečí a nádrží.
- Migrace: výrazně pohyblivý druh, denní přesuny až 30 km, za noc průměrně 7,5 km. V zimním období podnikají zvláště samci dlouhé přesuny s charakterem migrace. V kulturní krajině s hustou cestní sítí jsou zvířata nucena překonávat překážky v podobě mostů, mostků, propustků apod. Vydra obvykle neprochází mosty, u nichž je celý prostor mezi pilíři zaplaven vodou, dlouhé tmavé mostky či propustky. Často pak dochází k překonávání překážky vrchem - přebíháním komunikace.

Jelen evropský (*Cervus elaphus*)

- Status: běžný druh
- Rozšíření: oblast trvalého výskytu asi na 50 % území v souvisleji zalesněných oblastech.
- Prostředí: lesnaté oblasti horských a podhorských poloh
- Migrace: jsou známy dva typy pravidelných přesunů – sezónní migrace za potravou a v době říje. Tyto migrace jsou v řádu několika kilometrů, výjimečně až o 50 km.

Srnc (*Capreolus capreolus*)

- Status: běžný druh
- Rozšíření: celé území ČR.
- Prostředí: pahorkatiny s mozaikou menších lesních celků, polí a luk.
- Migrace: na našem území nebyly zaznamenány žádné migrační tendence, velikost domovského okrsku je 3 až 7 ha v lesním prostředí a 3 - 40 ha v polích.

Liška obecná (*Vulpes vulpes*)

- Status: běžný druh
- Rozšíření: celé území ČR
- Prostředí: schopnost osidlovat všechny typy biotopů včetně intravilánu lidských sídel
- Migrace: značně proměnlivá velikost teritoria (2 – 200 km²). Zvýšená pohyblivost nastává v době kaňkování a rozsídlování mláďat. Daleké migrace v našich podmínkách nebyly zaznamenány.

Prase divoké (*Sus scrofa*)

- Status: běžný druh
- Rozšíření: celé území ČR

Prostředí:	lesní porosty i polní kultury
Migrace:	velice pohyblivý druh, za jedinou noc dokáže urazit až 40 km. Směrově neorientované, jedná se o migraci za potravou.

V oblastech mimořádného významu z hlediska výskytu migrací velkých savců je potřeba nově budované úseky řešit jako maximálně průchodné pro velké i drobnější druhy savců. Obecně by se měly dodržet tyto zásady:

- každých cca 5 km řešit bezpečný průchod pro zvěř velikosti jelena
- každé cca 2 km multifunkční podchod upravený i pro migrace plazů, obojživelníků a drobných savců (kameny, keře, stínění)
- každý 1 km suchý propust o průměru alespoň 80 cm

K minimalizaci střetů zvířat s vozidly na rychlostní komunikaci je nutné při stavbách mostních objektů počítat se zvětšením světlosti mostů tak, aby vedle vodní hladiny existoval v celé délce mostního objektu dostatečně široký suchý břeh. Dále je potřeba zajistit v exponovaných (zejména lesních) úsecích důkladné plocení, aby se zvěř nedostávala do zaplaceného prostoru. Plocení je žádoucí nainstalovat i v místech plánovaných propustků. Znemožňuje vstup zvířat na vozovku a nutí je využít vybudovaný průchod. Vyústění propustků nesmí být situováno dovnitř zaplaceného prostoru.

Podle STPÚ bude rozsah oplocení upřesněn podle rozsahu dotčených honiteb. Oplocení má být provedeno z drátového pletiva na ocelových sloupcích výšky cca 1,60 m. Současně s oplocením bude zvážena i vhodná doprovodná výsadba, která může napomoci směřovat migrační trasy živočichů směrem k případně vybudovaným ekoduktům a propustkům, popřípadě je od komunikace odklonit (např. podél vodního toku pod nejbližší, dostatečně dimenzované přemostění).

Vzhledem ke značné členitosti území, je trasa rychlostní silnice R 49 vedena přes mnohá údolí mosty, v trase je plánováno i několik tunelů. Tyto objekty budou mít (při jejich dobrém provedení) pozitivní vliv na zachování prostupnosti krajiny pro zvěř.

Vlivy stavby na faunu a flóru.

Z hlediska rostlinných společenstev jsou nejvýznamnějšími negativními vlivy uvažované stavby

- a) přímé zásahy při výstavbě a provozu – odstranění rostlinného krytu, skrývka zeminy, mezideponie, trvalý zánik lokality (zábor PF), obslužné komunikace, zhutnění a kontaminace půdního profilu,
- b) fragmentace stanovišť – přerušení kontaktu mezi dvěma částmi stanoviště vede k omezení genetického potenciálu druhu, ke snížení ekologické stability stanoviště a oslabení populací na něm
- c) změna hydrologických poměrů v blízkosti stavby – vznik velké zpevněné plochy bez významné retenční schopnosti, ovlivní zásobenost často v současné době podmaččených nebo vlhkých stanovišť vodou a povede ke změně druhové skladby směrem od hodnotných druhů k ruderalním, resp. cizorodým druhům. Jedním z typických stanovišť, navíc stanovištěm prioritním z hlediska evropské ochrany, jsou v území lesní a luční pěnovecová prameniště s charakteristickými rostlinnými společenstvy. Hydrologické

poměry na nich mohou být narušeny i zásahem vzdáleným řádově stovky metrů od vlastní lokality.

- d) Zásahy na tocích, které napájejí rybníky či rybníční soustavy, jsou vždy potenciálně rizikové z hlediska znečištění během stavby (plaveiny) i za provozu (chem. Látky, zvláště ropné).
- e) kácení solitérních dřevin často vysokého stáří je třeba vždy zvážit, a to i pokud nejsou registrovány jako stromy památné. Solitérní stromy patří k základním charakteristikám krajinného rázu celé oblasti, ve svém bezprostředním okolí pak často hostí jedinečná “lemová” rostlinná společenstva, která jsou rovněž pro posuzovanou oblast typická.

V případě fauny bude nejvýznamnějším vlivem jakýkoliv **zásah do vodního toku** nebo jeho bezprostředního okolí, protože mezi zjištěnými a zákonem chráněnými druhy je velký podíl těch, které jsou vázány na vodní nebo nivní biotop. Jedná se především o následující druhy:

- a) vydrů říční – významné jsou zásahy do vodního toku (přeložení, napřímení, tvrdé opevnění) a břehových porostů (odstranění, likvidace přirozených tůní pod kořeny a dalších úkrytů).
- b) obojživelníky – významné jsou jednak zásahy do biotopu (odvodnění vlhkých lokalit a zánik trvalých nebo periodických tůní nutných pro rozmnožování a jako potravní základna s množstvím bezobratlých), jednak vytvoření migrační bariéry v biotopu, protože se jedná o živočichy migrující po pravidelných trasách k místům rozmnožování.
- c) s ohledem na to, že mezi evropsky významnými nebo v rámci českého zákona o ochrany přírody zvláště chráněnými druhy je řada bezobratlých, z nichž vývoj některých je vázán na dřevo (tesařík alpský), může dojít k významným střetům např. při **kácení stromů** nebo **odstraňování jejich odumřelých kmenů**.
- d) zásahy do **společenstev skalních výchozů a sesuvů a výrazně suchých, výslunných lokalit** mohou být spojeny se zásahem do populací chráněných druhů bezobratlých.

Uvedené typy zásahů je proto žádoucí minimalizovat vhodně zvoleným technickým řešením.

Přímé střety však nelze vyloučit ani v následujících případech:

- a) doprovodná zařízení komunikace, především protihlukové stěny a pohledové bariéry – riziko úrazu ptáků na těchto zařízeních lze snížit např. zhotovením z neprůhledných materiálů, které neztěžují ptákům orientaci, vysázením krycí zeleně v dostatečném odstupu od překážky, protože ta může vhodně modifikovat trasu letu apod.
- b) provoz na komunikaci – zajištění možnosti migrace v území některou z forem ekoduktu, v závislosti na druhu. V místním měřítku jsou funkční především pro obojživelníky a drobné savce. Obnovou částečně nebo zcela nefunkčních malých vodních nádrží a tůní na vhodném místě lze např. nabídnout nové lokality pro rozmnožování obojživelníků a jejich migraci tak alespoň zčásti usměrnit.
- c) v případě větších savců, resp. domácích zvířat, jsou vhodnější zábrany, případně směřované k jednomu nebo několika větším přechodům mimo úroveň vozovky a takových parametrů, aby byly pro větší savce atraktivní. Tam, kde je to technicky možné, upřednostnit dostatečně dimenzované přemostění nebo vedení trasy tunelem. Vzhledem k nákladnosti takových objektů je vhodné umístit je přibližně v migrační trase (pokud je známa), nebo mezi dvěma dostatečně velkými částmi původně celistvé lokality v kombinaci se zábranami a případně i vhodnou výsadbou.

Ekosystémy

Jestliže je ekosystém definován jako základní funkční jednotka v přírodě, charakterizovaná vzájemnou interakcí živých organismů a jejich vztahy k fyzikálním a chemickým faktorům vnějšího prostředí, je jednoznačně nejzávažnějším zásahem do jeho rovnováhy jakékoliv rozdělení (fragmentace) na menší části, které spolu vzájemně komunikují buď omezeně, nebo vůbec ne. Každá liniová stavba představuje určitý stupeň fragmentace krajiny a závažnost důsledků takové fragmentace závisí jak na charakteru zasažených ekosystémů, tak na jejich velikosti (ploše). Obecně nejcitlivější jsou přírodní a přírodě blízké ekosystémy, jejichž vnitřní vazby se vytvářely nepřerušeně po dlouhou dobu, a drobné plochy (okrajové části) oddělené od celku a nepostačující pro vznik samostatného, stabilního systému. Takové plochy zpravidla postupně degradují a jejich biodiverzita i stabilita klesá.

Posuzovaná trasa rychlostní komunikace R49 prochází převážně krajinou, silně pozměněnou činností člověka, přesto však velmi harmonickou s vysokou krajinářskou a esteticou hodnotou. Z jejího vedení po úpatí kopců a poměrně úzkým údolím Dřevnice (v úseku Fryšták – Pozděchov) a později do Lyského průsmyku údolím oddělujícím předhůří Beskyd a Bílých Karpat (Pozděchov – státní hranice SR) plyne, že jsou dotčena především území související se zástavbou nebo zemědělské pozemky s různým typem hospodaření – pole s převažujícími kulturami bramborářsko-žitnými, pastviny a kosené louky. V těchto částech trasy bude výstavba komunikace i její následný provoz typickým civilizačním stresem trvalého charakteru, jehož působení bude mít vliv na oslabení biodiverzity a stability ekosystémů především v těsném sousedství stavby, převážně z následujících příčin:

- a) fragmentace
- b) narušení půdního krytu a obnažení substrátu vhodného pro průnik rudérálních a invazních druhů rostlin
- c) vznik nových zpevněných ploch s velmi nízkou retencí vody
- d) znečištění vody a půdy cizorodými látkami a imisemi jak za výstavby, tak za provozu

Z hlediska stability ekosystémů jsou kritická místa, kde dochází:

- a) ke kontaktu se skladebnými částmi územního systému ekologické stability (ÚSES). Konkrétní údaje o těchto skladebných částech jsou uvedeny v kapitole III.1.6.
- b) ke křížení trasy s vodními toky, které jsou zde převážně v přírodním nebo přírodě blízkém stavu (a to i když nejsou skladebnými částmi ÚSES). Zásah do jejich koryt a nivy s břehovými porosty, které jsou navíc významnými krajinnými prvky ve smyslu zákona, bude vždy představovat závažné narušení ekosystému, a to ne pouze v místě křížení. Je proto vhodné zásahy do takových lokalit minimalizovat (opevnění, přeložky toků, odstranění břehových porostů apod.). K zásahu do nich je zapotřebí závazného stanoviska orgánu ochrany přírody (obce s rozšířenou působností) formou rozhodnutí.
- c) k průchodu trasy většími lesními celky

Zákonné zájmy ochrany přírody a krajiny přímo dotčené stavbou.

V této kapitole jsou přehledně shrnuty všechny přímé střety posuzované stavby se zákonem chráněnými zájmy ochrany přírody a krajiny. Popis je rozdělen podle jednotlivých stavebních etap a k lokalizaci je použito km staničení odpovídající mapovým přílohám.

A) Stavba 4901 Hulín – Fryšták, km 0,887 – 16,900

LBK Rusava, km 3,730 – 3,800

podél toku řeky Rusavy je veden funkční lokální biokoridor (osa vodní), s korytem cca 5 m širokým s doprovodnou břehovou vegetací, v níž se vyskytují běžné druhy podmačených a nivních lokalit, z náletu nebo jako zbytky starých sadů se vyskytují některé ovocné stromy (např. třešně). Posuzovaná trasa ho kříží.

Navrhovaná opatření: k zachování ekostabilizační funkce a prostupnosti biokoridoru bude přemostění provedeno dostatečně dimenzovaným objektem, drobný krajinný prvek – vzrostlá zeleň na podmačené lokalitě na soutoku Rusavy s vodním tokem od Třebětic bude ponechána bez zásahu.

LBK Od Smuží, km 8,880 – 8,900

Biokoridor je vymezen asi 1 km východně od Zahnašovic. Jedná se o velmi omezeně funkční lokální biokoridor (terestrický) délky 1300 m; dřeviny podél mezí a cest; trvalé travní porosty. Je určen k propojení potoků Mojeny a Ludišovky (VKP vodní tok a niva), vzhledem ke své neúplnosti a špatnému zdravotnímu stavu porostů tuto funkci interakčního prvku neplní.

Navrhovaná opatření: biokoridor bude tělesem rychlostní komunikace přemostěn dostatečně dimenzovaným mostem, lze doporučit doplnění lokálního biokoridoru vhodnou údržbou a výsadbou.

RBK 1580 Na skále - Lipina, km 9,500 – 9,560

Osa regionálního biokoridoru, propojujícího biocentra 123 Na Skále a 124 Lipina je vedena jihozápadně od obce Martinice. Posuzovaná komunikace tento RBK přerušuje a prakticky přímo v jeho ose je situována křižovatka zajišťující napojení R 49 na již existující komunikaci nižší třídy. Jedná se o terrestrický biokoridor, u něhož nejzávažnější zásah bude znamenat kácení vzrostlé zeleně a rozsáhlé terénní úpravy, spojené s výstavbou křižovatky.

Navrhovaná opatření: zásahu do biokoridoru se při stávajícím řešení trasy R 49 prakticky nelze vyhnout a vzhledem k nutnosti napojení další komunikace ani umístění křižovatky změnit. Dopad stavby může zmírnit dostatečně prostorově dimenzované vedení mimoúrovňové odbočující větve, co nejmenší zásahy do stávající zeleně a její doplnění vhodnými výsadbami. Protože křižovatka vytváří poměrně závažnou migrační bariéru, doporučuje se umístit podchody pro drobné živočichy, případně zábrany proti střetu zvěře a domácích zvířat s projíždějícími vozidly (umístění je vhodné konzultovat s orgánem ochrany přírody nebo jiným odborníkem s dobrou místní znalostí, např. migračních tras obojživelníků).

LBK U Lehotské – Díly, km 10,900 – 10,930

Omezeně funkční lokální biokoridor podél Ludslávky jihozápadně od Martinic tvoří vlastní tok a jeho niva s břehovými porosty, na které navazují les, trvalé travní porosty, agrocenózy. Posuzovaná trasa R 49 uvedený biokoridor kříží v jeho jižní části je ještě druhé křížení silnice zajišťující napojení do obce Žeranovice. Po doplnění některých chybějících prvků by tento biokoridor splňoval parametry regionálního prvku ÚSES. S ohledem na jeho kvalitu bude překonán dostatečně dimenzovaným mostním objektem. Most na silnici k obci Žeranovice se vzhledem k tomu, že zasahuje do téhož prvku jen o několik set metrů níže jeví poddimenzovaný.

Navrhovaná opatření: minimalizovat zásahy do toku a nivy, opevnění břehů a likvidaci břehových porostů omezit na technicky nejnutnější minimum. Zvážit rozměrové parametry druhého přemostění, protože jeho nedostatečné rozměry prakticky eliminují jakékoliv příznivé opatření na hlavní trase R 49. Realizovat nadstandardní výsadby pro zlepšení funkce biokoridoru a preferovat autochtonní a stanovištně vhodné druhy dřevin.

LBK Pod Kopcem – Díly, km 11,020 – 11,050

Asi 400 m jihozápadně od Horního Lapače je vymezen nefunkční terestrický lokální biokoridor vložený do ochranného pásma nadregionálního biokoridoru 152 *Kostelecké polesí – Hluboček*. Původní převážně křovinné porosty mezi a úvozových cest jsou převážně degradovány. Jeho hlavní funkcí je propojení říček Ludslávka a Mojena v okolí Martinic. Biokoridor bude trasou R 49 přerušen. Propojení ekosystémů vázaných na uvedené toky by bylo možné zajistit např. změnou vedení biokoridoru podél toku Žeranovky – i ten by byl sice navrhovanou trasou R 49 křížen, jeho stav je však z hlediska ekologické stability lepší než stávajícího biokoridoru.

Navrhovaná opatření: Zvážit změnu trasy biokoridoru a případně vhodnými úpravami (revitalizace toku, péče o břehové porosty) podpořit funkci nově vymezeného LBK.

LBK U Rovní (Dolní Rovně), km 12,550 – 12,580

Jedná se o funkční biokoridor podél toku Židelné jihovýchodně od obce Horní Lapač, s dobře vyvinutými břehovými porosty a dobrou ekostabilizační funkcí. Zajišťuje propojení místních stanovišť, jimiž prochází, s regionálním biokoridorem 1580 *Na Skále – Lipina*. Projekt přepokládá přemostění biokoridoru dostatečně dimenzovaným mostním objektem, který by měl zachovat jeho funkci kvalitního interakčního prvku.

Navrhovaná opatření: vyloučit zásahy do vlastního koryta toku, případné opevnění provádět jen v technicky nejnutnější míře. Břehové porosty ponechat vesměs bez zásahu.

NRBK K 152 Kostelecké polesí – Hluboček, km 13,5

Osu nadregionálního biokoridoru kříží posuzovaná trasa v km 13,500, k této skladebné části ÚSES však náleží ještě zhruba 2 km široké ochranné pásmo po obou stranách od této osy. Nejvýznamnějším střetem je zde křížení toku Racková a jejího hluboce zaříznutého koryta se slabě vyvinutou údolní nivou a zalesněnými svahy.

Navrhovaná opatření: přemostění kritického úseku (osy NRBK v údolí Rackové) dostatečně dimenzovaným mostním objektem, jehož pilíře budou umístěny tak, aby nezasahovaly do toku a úzké nivy, a nevyžadovaly zpevnění nebo terénní úpravy strmých zalesněných břehů. Aby přerušení biokoridoru bylo z funkčního hlediska co nejmenší, doporučuje se i část vozovky mimo údolí vést nad zemí (místo po náspu - vytvoření "podchodu" pro migrující živočichy), nebo alespoň vložit pod vozovku dostatečně dimenzované podchody pro drobné obratlovce, nejlépe po konzultaci s místními orgány ochrany přírody.

LBK Pod Kučovanicemi, km 15,150 – 16,200

Jedná se o lokální biokoridor podél pravostranného přítoku Fryštáckého potoka propojující lokální biocentrum Pod Kučovanicemi (U Mařáka), drobné krajinné prvky vázané na vlastní tok a jeho bezprostřední okolí a Fryštácký potok s nejbližšími většími plochami zeleně. Na

tomto toku je navrhováno několik přeložek toku, které jsou závažným zásahem do jeho ekologicko stabilizačních funkcí.

Navrhovaná opatření: zvážit potřebnost navrhovaných přeložek vodoteče. Pokud budou realizovány, doporučujeme provádět opevnění břehů pouze v nejnútnejším rozsahu (pod mostními objekty), minimalizovat zásahy do břehových porostů a odstraněné porosty nahradit vhodnou výsadbou. Vlastní biokoridor překonat dostatečně dimenzovaným mostním objektem.

LBK Za Lukovským, km 16,450 – 16,480

Lokální biokoridor je vymezen podél toku Fryštáckého potoka jižně od Lukovského. Je tvořen vlastním korytem toku s úzkou, dobře vyvinutou nivou a břehovými porosty, a jeho hlavní funkcí je propojení území, kterým vede, s větším lesním celkem v lokalitě Vylanta. Biokoridor je funkční a posuzovaná trasa ho kříží.

Navrhovaná opatření: biokoridor bude překročen dostatečně dimenzovaným mostním objektem, který respektuje jeho stávající funkce.

VN Fryšták – LBC Bohušinky, km 16,500 – 17,250

V uvedeném místě prochází trasa R 49 okrajem intravilánu obce Fryšták podél vodní nádrže Fryšták ke křižovatce stávající komunikace I/49 se silnicí II. třídy II/490 směrem na Kostelec. Plánované napojení této silnice II. třídy na R 49 přechází výběžek vodní nádrže Fryšták s vymezeným lokálním biocentrem Bohušinky mostem o jednom poli a délce 365,2 m. Napojení komunikace R49 na II/490 vede mimo trasu stávající silnice II. třídy a obchází tak registrovaný významný krajinný prvek, kterým je alej mezi Fryštákem a Kostelcem.

Navrhovaná opatření: řešení přemostnění celé lokality se jeví jako optimální. Obecně platí doporučení minimalizovat zásahy do volné vodní hladiny, rákosin a doprovodných porostů a umístit mostní pilíře tak, aby zásahy do bezprostředního okolí LBC nebyly nutné.

Napojení R49 na silnici II/490

V projektované trase tohoto napojení leží ještě lokální biocentrum “Pod Kostelcem” v části pod hrází vodní nádrže Fryšták (zalesněný prudký svah) za obcí Kostelec. Na ně navazuje lokální biokoridor Fryštácký potok, který spolu s LBK Za Lukovským, vlastní vodní nádrží Fryšták a navazujícími lesními komplexy na severu i jihu od ní tvoří významné ekologicko stabilizační prvky v této části trasy.

Navrhovaná opatření: nenavrhují se.

V oblasti Fryštácké vodní nádrže a přilehlých zalesněných lokalit prochází trasa R 49 přibližně v km 17,000 – 21,000 po okraji území přírodního parku Hostýnské vrchy. Lze předpokládat, že v průběhu dalších stupňů projektové přípravy stavby R 49 bude orgán ochrany přírody požadovat hodnocení vlivu stavby na krajinný ráz ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Obr. 12: Pohled přes VN Fryšták k LBC Bohušinky (přírodní park Hostýnské vrchy)

B) Stavba 4902 Fryšták– Lípa, přeložka silnice II/490, km 16,900- 32,500

V km 23,7 – 25,0 míjí posuzovaná trasa větší lesní celek (a VKP) v lokalitě Hvozdná. Přímý vliv na tento významný krajinný prvek lze vyloučit.

LBK mezi ZOO Lešná a Lukovem, km 20,900

Lokální biokoridor vymezený především podél Bělovodského potoka je významným interakčním prvkem, spojujícím lokalitu Lešná, LBC Bohušinky (viz výše) a lokalitu Lukov s významným lesním celkem Růžová severně od obce Vítová, a na straně druhé s VN Fryšták a ekosystémy v jejím bezprostředním okolí. Potoční niva a břehové porosty jsou dobře vyvinuté a druhově bohaté – stromové patro tvoří převážně duby, břízy, jeřáby a z náletů pocházející zplanělé ovocné dřeviny, např. jabloně a třešně. V keřovém patru je zastoupena střemcha, maliník. Na podmáčených lokalitách nalezneme byliny tužebníkových lad. Místy uměle vysazené smrčiny.

Navrhovaná opatření: jedná se o poměrně významný interakční prvek (LBK), propojující několik hodnotných přírodních lokalit v této části posuzovaného území. Navrhované přemostění by při nedostatečných rozměrech mostního objektu a příliš tvrdých zásazích do

vlastního biokoridoru mohlo významně narušit tuto interakční úlohu a tím i ekostabilizační funkci LBK. Navrhovaná šíře přemostění je ještě dostatečná pro zachování funkcí LBK, je však třeba vyloučit zásahy do toku mimo nezbytně nutné opevnění (pod mostním objektem), a rovněž zvážit zásahy do břehových porostů tak, aby pokud možno nedocházelo ke kácení cennějších, roztroušeně se vyskytujících jedinců (např. starších, zdravotně kvalitních dubů).

LBK Potok Ostratky, km 24,7

Tento lokální biokoridor spojuje větší lesní celek nad obcí Hvozdná s plochami zeleně v obci Ostrata a dále s Velikovským Bořím. Potok má středně vyvinutou nivu a bohaté břehové porosty vesměs v dobrém zdravotním stavu, tvořené převážně pobřežními měkkými luhy svazu *Salicion albae*. Potok je po obou stranách doprovázen intenzivně obhospodařovanými loukami s menším počtem druhů a lada s porostem ruderalní (místy až nitrofilní) bylinné vegetace.

Navrhovaná opatření: doporučuje se omezit zásahy do břehových porostů na nezbytně nutnou míru a rovněž opevnění provádět pouze pod mostním objektem. Způsob přemostění by měl vyloučit zásahy do vlastního koryta toku a jeho bezprostředně navazující nivy (dostatečná vzdálenost mostních pilířů, do nivy by neměly zasahovat násypy).

VKP Velikovské Boří, km 22,00-22,5

Posuzovaná trasa R 49 protíná směrem k obci Ostrata výraznější lesní celek Velikovské Boří, a to v jeho jihozápadní části. Komunikace bude představovat významný fragmentační prvek a současně bude i zásahem do vlastního lesního porostu, ve kterém v důsledku kácení dojde k odkrytí porostních stěn.

Navrhovaná opatření: Závažný vliv komunikace jako migrační bariéry je možné zmírnit případným umístěním vhodného ekoduktu, podle typu nejčastěji migrujících živočichů (podchody pro drobné obratlovce, přechody pro zvěř, případně v kombinaci se zábranami). Jeho typ, počet a umístění doporučujeme konzultovat předem s příslušným orgánem ochrany přírody, případně i dalšími odborníky s dobrou místní znalostí. Při provádění doprovodných výsadeb je třeba zdůraznit vytvoření nového porostního pláště především na návětrné straně průseku, z domácích dřevin a stanovištně odpovídající druhové skladby.

LBK břeh vodní nádrže Ostratka, km 26,0

Tento biokoridor je tvořen menším lesním porostem na severním břehu VN Ostratka, dále vodním tokem a nivou dvou bezejmenných vodotečí, z nichž první je z hlediska ekostabilizační funkce i celkové kvality významnější a je součástí funkčního LBK. Biokoridorem tvořeným vlastním tokem, nivou a břehovými porosty, jsou propojeny další větší remízy podél vlastního toku s lesem Hluboká na jedné, a VN Ostratka na druhé straně. Lesní porosty tvořené převážně společenstvy tvrdého luhu podsvazu *Ulmenion* (vč. společenstva *Quercus robur – Padus avium*), byl zaznamenán výskyt méně běžných druhů podobných stanovišť, jako je lýkovec jedovatý nebo vraní oko čtyřlísté.

Navrhovaná opatření: poměrně závažný fragmentační vliv je možné zmírnit dostatečně dimenzovaným přemostěním obou vodotečí, vyloučením zásahů do vlastního koryta toku a omezením ostatních zásahů – především do břehových porostů a nivy – na technicky nezbytně nutné minimum. S ohledem na blízkost vodní nádrže lze předpokládat existenci migračních

tras drobných obratlovců (obojživelníků) a to alespoň sezónní. Umístění vhodného ekoduktu (propustku) doporučujeme konzultovat předem s příslušným orgánem ochrany přírody, případně i dalšími odborníky s dobrou místní znalostí.

Obr. 13: LBK Potok Ostratky (opevněný úsek za hrází VN Ostratky – omezeně funkční)

VKP vodní tok a niva, km 26,500 – 27,000

V tomto místě překračuje posuzovaná trasa komunikace R 49 těsně po sobě dvě drobná úzce zaříznutá údolí s bezejmennými vodotečemi. Tyto lokality nejsou součástí územního systému ekologické stability, jsou však významným krajinným prvkem ve smyslu zákona.

Navrhovaná opatření: Vzhledem k omezenému významu a obecné ochraně uvedených prvků doporučujeme pouze dostatečně kapacitní přemostění a omezení zásahů do vodního toku a jeho nivy (neumísťovat v nivě náspy, kácení porostů a opevnění břehů omezit na technicky nutnou míru).

VKP Ostratky – vodní tok a niva, km 28,5

Posuzovaná trasa překračuje vodní tok a v jeho těsné blízkosti je situována i MÚK Slušovice. V místě křížení je tok tvrdě upraven opevněním do betonu a vysoký stupeň upravenosti má i dalších několik set metrů nad a pod tímto křížením. Tok lze pokládat za více méně odpřírodněný, břehové porosty jsou nepatrné.

Navrhovaná opatření: prostupnost toku a jeho nejbližšího okolí pro organismy zůstane zachována, navrhované přemostění se jeví jako dostatečně kapacitní. Vzhledem k celkově odpřírodněnému charakteru území přímo dotčeného stavbou se zvláštní opatření nenavrhují.

LBK Na Dřevnici, km 30,25 – 30,50

V úseku prochází trasa komunikace R 49 rozsáhlejším lesním porostem za obcí Klečůvka a pak kříží říčku Dřevnici. Lokální biocentrum tak dělí na dvě nespolečné velké části. Les je převážně hospodářský a má silně pozměněné druhové složení. Břehové porosty v nivě Dřevnice jsou tvořeny společenstvy svazu *Salicion albae* (měkký luh), lemová společenstva na okrajích lesa jsou ruderalizovaná. Trasa R 49 je zde vedena v koridoru stávající komunikace a v místě křížení s říčkou Dřevnicí je projektován most o třech polích a délce 74,5 m. Již současný stav je do určité míry migrační překážkou, především mezi oběma rozdělenými částmi lesního porostu.

Navrhovaná opatření: projektované přemostění Dřevnice se jeví jako dostatečně kapacitní, takže ekostabilizační funkce biokoridoru bude zachována. Aby tato podmínka byla dodržena, je však **současně** nutné omezit zásahy do břehových porostů a koryta toku Dřevnice. Plánované tvrdé opevnění toku (regulace) v délce až 300 m je s ohledem na parametry mostního objektu **předimenzované a nevhodné**. Odpovídající opevnění by mělo být provedeno s ohledem na technické řešení pouze pod vlastním mostním objektem a v jeho těsné blízkosti (1-2 m). Vliv komunikace jako migrační bariéry je možné zmírnit případným umístěním vhodného ekoduktu, podle typu nejčastěji migrujících živočichů (podchody pro drobné obratlovce, přechody pro zvěř, případně v kombinaci se zábranami). Jeho typ, počet a umístění doporučujeme konzultovat předem s příslušným orgánem ochrany přírody, případně i dalšími odborníky s dobrou místní znalostí. Při provádění doprovodných výsadeb je třeba zdůraznit vytvoření nového porostního pláště především na návětrné straně průseku, z domácích dřevin a stanovištně odpovídající druhové skladby.

LBK Lutoninka, km 31,000

V úseku nad obcí Lípa prochází LBK Lutoninka, tvořený tokem a nivou stejnojmenné říčky, kolem průmyslových ploch a zastavěným územím, což velmi oslabuje jeho funkčnost. Ze stejného důvodu (průmyslové plochy) je prakticky nefunkční až k soutoku Lutoninky s Dřevnicí, kde tento vymezený biokoridor končí. Proti proudu směrem k obci Raková a dále je v poněkod lepším stavu, když protéká zelení v rozptýlené zástavbě k.ú. Zádveřice.

Navrhovaná opatření: projektované přemostění Lutoninky v délce 15 m se s ohledem na velmi omezenou funkčnost biokoridoru jeví jako dostatečné, další opatření se nenavrhují.

C) Stavba 4903 Lípa – Pozděchov, přeložka silnice I/57- km 32,500 – 45,000

V oblasti mezi k.ú. Zádveřice-Raková a k.ú. Vizovice v km 31,500 vstupuje projektovaná trasa R 49 na území přírodního parku Vizovické vrchy. Prakticky celá stavba 4903 prochází územím tohoto přírodního parku a hlavní hřeben Vizovických vrchů překonává několika tunely. To lze považovat za nejvýznamnější střet projektované stavby se zákonem chráněnými zájmy ochrany přírody a krajiny v rámci celého projektu na českém území. Lze předpokládat, že v průběhu dalších stupňů projektové přípravy stavby R 49 bude orgán ochrany přírody požadovat hodnocení vlivu stavby na krajinný ráz ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Vyhlášení přírodního parku je odrazem nejen hodnotného rázu krajiny Vizovických vrchů, ale i uznání přírodovědných kvalit tohoto území. Ty jsou m.j. zdůrazněny i vyhlášením řady zvláště chráněných území a skladebných částí ÚSES. Z nich jsou přímo dotčeny následující:

LBK Slatinský potok, km 36,7

Uvedený lokální biokoridor propojuje větší lesní celky Háj na jedné, a les na Ostrém vrchu (kóta 596,8 m n.m.) na druhé straně, s nivními lokalitami doprovázejícími říčku Bratřejovku. Jedná se o plně funkční skladebnou část ÚSES, kde nejvýraznější lesní porosty jsou tvořeny tvrdým luhem (podél Bratřejovky) s výskytem dubu letního, místy nalezneme zbytky acidofilní doubravy. Lesní porosty mají převážně charakter lesa hospodářského. Bylinné patro je místy druhově velmi bohaté, s výskytem některých **ohrožených druhů rostlin** - aronu plamatého (*Arum maculatum*) a lilie zlatohlavé (*Lilium martagon*). Posuzovaná trasa komunikace R 49 kříží Slatinský potok jeho údolní nivu, které jsou ústřední částí biokoridoru, dostatečně kapacitním přemostěním (délka 287,5 m).

Navrhovaná opatření: navrhovaná délka přemostění se jeví dostatečná pro zachování všech ekostabilizačních funkcí biokoridoru. Je nezbytné nezasahovat do vlastního koryta toku a údolní nivy, veškeré úpravy provádět jen v technicky nezbytném rozsahu (opevnění břehů pod mostními objekty, neumísťovat v nivě toku mostní pilíře ani násypy, břehové porosty kácet pouze v technicky nezbytném rozsahu a věnovat pozornost doprovodným výsadbám). V případě nutnosti přímého zásahu do lokality některého z ohrožených druhů rostlin **je třeba opatřit si k takovému zásahu stanovisko příslušného orgánu ochrany přírody**, který může stanovit podmínky, za kterých zásah povolí (např. záchranný transfer přechodný nebo trvalý).

LBK Dubovský potok, km 37,6

Biokoridor tvořený vlastním tokem a nivou Dubovského potoka je souběžný s předchozím, zhruba o 1 km vzdálenější od Vizovic. Má i obdobnou funkci a mezi oběma LBK je ještě drobná vodoteč v zalesněném úzkém údolí. Funkce biokoridoru byla v nedávné minulosti podpořena výsadbami olše lepkavé a jasanu ztepilého, bylinné patro je vesměs ruderalizované, protože biokoridor byl zjevně vybudován především pro posílení stability jinak intenzivně obdělávané a odlesněné krajiny.

Navrhovaná opatření: zatímco zalesněné údolí s bezejmennou vodotečí a polní cestou je přemostěno v projektu dostatečně dimenzovaným mostním objektem o délce 170,5 m, je vlastní Dubovský potok překonáván pouze zcela nedostatečným přemostěním v délce 5,3 m.

Pro zachování funkcí biokoridoru (nedávno podpořených výsadbami) v druhově chudé zemědělské krajině je nezbytné, aby přemostění bylo nejméně 8 m dlouhé. Do nivy toku by neměly zasahovat případné pilíře ani náspy a břehové porosty (vesměs poměrně mladé výsadby) by měly být káceny pouze v technicky nutné míře, stejně tak opevnění břehů by mělo být umístěno pouze pod mostními objekty.

LBK Podhoří, km 38,6

Poměrně krátký lokální biokoridor propojuje k.ú. Lhotsko s větším lesním celkem Papradná (kóta 603,0 m n.m.) a hlavním hřebenem Vizovických vrchů směrem k vrcholu Mechnaté (824,8 m n.m.). Zčásti je veden zemědělsky využívanou krajinou, v lesnaté čisti Vizovických vrchů (kde již není vymezen) přirozeně pokračuje podél vodního toku na úbočí Papradné. V důsledku využívání pastvin a těžby dřeva je tok na několika místech poškozen, okolí pastvin je převážně osídleno ruderními, často nitrofilními společenstvy bylin. Navazující lesní porost zčásti tvoří zachovalá přirozená společenstva svazu *Stellario-Alnetum glutinosae* nebo *Carici remotae-Fraxinetum*, z větší části se však jedná o smíšené hospodářské lesy s výrazně pozměněnou druhovou skladbou.

Navrhovaná opatření: přemostění vlastní vodoteče a nivy je navrhováno dostatečně kapacitní (72,5 m), zjevně nadbytečné je však navrhované opevnění břehu potoka v délce 200 m, pro které není technické odůvodnění. V zájmu zachování všech podstatných funkcí biokoridoru, který je významným napojením kulturní krajiny podhůří na hlavní hřeben Vizovických vrchů, doporučujeme omezit zásahy do břehových porostů na nezbytné minimum, vyloučit stavební zásahy do vodního toku a přilehlé nivy (pilíře, náspy) a opevnění břehů omezit na prostor pod mostním tělesem a nejbližší okolí (1-2 m).

LBC Na výpusti, km 39,4

částečně funkční lokální biocentrum s porostem smíšeného lesa zčásti s druhy svazu *Carici pilosae-Carpinetum*, zčásti s velmi pozměněnou druhovou skladbou. V okolí potoka druhové složení odpovídá spíše svazu *Stellario-Alnetum glutinosae* s olší lepkavou. Most přes bezejmennou vodoteč a přes celé údolí osady Končiny včetně polní cesty má celkovou délku 270,5 m a do severního okraje biocentra zasahuje zčásti náspem, což představuje poměrně závažný zásah do tohoto prvku. V blízkosti LBC se navíc nachází několik malých vodních nádrží místního významu na drobných potocích stékajících z hřebene Vizovických vrchů.

Navrhovaná opatření: optimálním řešením z hlediska zachování funkcí biocentra by bylo spojit přemostění vodoteče a podstatně delší most přes údolí osady Končiny do jednoho mostu o více polích a jeho prodloužení. Současně by bylo možné umístit celý násep mimo plochy biocentra, takže asi o 100 m delší most by překonával jak biocentrum, tak osadu. V lokalitě jsou plánovány protihlukové stěny, které by měly být navrženy vhodným způsobem tak, aby neztěžovaly orientaci ptákům. S ohledem na místní malé vodní nádrže by bylo vhodné konzultovat s odborníky případné migrační trasy drobných obratlovců (obojživelníků), které lze v území předpokládat. Pokud by však bylo celé biocentrum přemostěno, tento problém by patrně buď zcela odpadl, nebo by postačovaly ve vytypovaných místech jednoduché zábrany k usměrnění migrujících živočichů.

LBK údolí bezejmenné vodoteče, km 40,9

Lokální biokoridor podél bezejmenné vodoteče, který propojuje hlavní hřeben Vizovických vrchů na jihu od obce Bratřejov, s větším lesním celkem Černičné a Ráje na severu. Zruha po 250m protéká s LBK souběžná další vodoteč podobného charakteru a oba tyto drobné vodní toky překonává posuzovaná trasa R 49 dostatečně kapacitním přemostěním.

Navrhovaná opatření: za předpokladu, že budou minimalizovány zásahy do vodních toků, jejich niv a břehových porostů na technicky nezbytnou míru, se další opatření nenavrhují.

Zhruba v km 41,00 – 41,50 vstupuje posuzovaná trasa do centrální části přírodního parku Vizovické vrchy (hlavní hřeben), který opouští až v km 48,00 v prostoru portálu tunelu Lačnov II.

LBC U žlebů, LBK podél vodoteče, km 42,3

Lokální biocentrum jižně od posuzované trasy R 49 reprezentují poměrně dobře vyvinutá mokřadní společenstva. Je zcela funkční a je vloženo do ochranného pásma nadregionálního biokoridoru K 148 – Kelčský Javorník. Navazující lokální biokoridor spojuje tento nadregionální prvek ÚSES s lokalitami Černičné a Ráje severně od Bratřejova a především v okolí zastavěných částí obce je pouze omezeně funkční. V místě střetu d trasou R 49 však funkční je.

Navrhovaná opatření: překlenout trasu biokoridoru mostním polem nejméně o délce 15 m, současné navrhované řešení 5,30 m je nedostatečné a velmi by omezilo funkci biokoridoru, což je v oblasti ochranného pásma nadřazené skladebné části ÚSES (NRBk) mimořádně nevhodné. Větší délka přemostění by měla umožnit vyhnout se zásahům do nivy toku (náspy, pilíře) a omezit kácení břehových porostů. Takové řešení by připselo i k dobré funkci nadregionálního biokoridoru K 148.

NRBK K 148 Kelčský Javorník, km 43

Nadregionální biokoridor Kelčský Javorník prochází v posuzovaném území souvislým lesním porostem, jehož druhová skladba zčásti odpovídá dochovaným společenstvům květnaté kalcifilní bučiny s klenem a jedlí. Oblast osy NRBk překonává komunikace R 49 dostatečně kapacitním přemostěním (most o 6 polích a délce 170,00 m) nad dvěma vodními toky, jejich nivou a několika lesními cestami. Současně komunikace prochází okrajem většího lesního celku jižně od osady Na Mezných.

Navrhovaná opatření: překlenutí biokoridoru mostem o délce 170 m je postačující, důležitá bude pro zachování funkce biokoridoru vhodná úprava podmostí, včetně ponechání vodotečí v přirozeném korytě. Regulaci doporučujeme provést jen v nejnútnejší míře a ne v navrhovaném 250-ti metrovém úseku, kde je nevhodná a technicky neopodstatněná. Ve vytvořeném průseku bude třeba věnovat pozornost obnově pláštových porostů u odkrytých porostních stěn, zvláště na návětrné straně.

LBC Rudovňa, km 43,9 – 44,4, tunel Pozděchov

Lokální biocentrum Rudovňa zahrnuje okraj lesního porostu s přilehlými extenzivními loukami a dobře vyvinutými druhově bohatými loukami, na nichž se vyskytují společenstva svazu *Arrhenatherion*. Nalezneme zde některé ohrožené a silně ohrožené druhy rostlin, především vstavačovitých (*Orchis sambucina*), které jsou hlavním důvodem existence biocentra. Trasa R 49 je v místě přechodu tohoto biocentra vedena tunelem o délce 485 m k mimoúrovňovému křížení MÚK Pozděchov v lokalitě Palejsek jižně od obce Pozděchov.

Navrhovaná opatření: hloubené části tunelu (25 m na každé straně tunelu) vybudovat s dostatečným předstihem před lokalitou, aby nedošlo k narušení lokality silně ohroženého druhu *Orchis sambucina*. Zhruba od km 43,9 do km 45,0 vede trasa R 49 ochranným pásmem vodního zdroje, takže je třeba zachovávat obecná opatření při stavbě i provozu, aby nedošlo ke znečištění podzemních nebo povrchových vod a narušení hydrologického režimu v území.

Obr. 14: Vizovické vrchy – pohled na hřeben směrem k projektovanému portálu tunelu Bratřejov I

D) Stavba 4904 Pozdětchov – Horní Lideč, km 45,000 – 54,100

V tomto úseku překonává trasa R 49 hlavní hřeben Vizovických vrchů několika tunely (Bratřejov I a II, Pozdětchov a Lačnov I a II). Údolí několika drobných vodotečí včetně největší z nich, Pozdětchůvky, překračuje dostatečně kapacitními mosty, které většinou zahrnují jak vlastní tok a nivu, tak přilehlé místní komunikace. Jedná se o poměrně náročné, ale z hlediska krajinářského patrně nejvhodnější řešení s ohledem na to, že celý tento úsek R 49 se nachází na území přírodního parku Vizovické vrchy a je tedy třeba co nejvíce zohlednit začlenění stavby do krajiny. V prostoru portálu tunelu Lačnov II (km 46,867) trasa území přírodního parku opouští.

Dále se posuzovaná trasa přímo dotýká následujících krajinných prvků:

LBK – bezejmenný lokální biokoridor, km 48,90

Lokální biokoridor je vymezen podél bezejmené vodoteče, která je přítokem Smolinky. Prochází územím v blízkosti obce Lačnov, kde se střídají hospodářsky využívané pozemky (pole a pastviny) s drobnými remízky a rozptýleným osídlením. Tuto mozaikovitou část podhůří spojuje s větším lesním celkem na svazích Vizovických vrchů (lokalita Pod drvištěm). V okolí se nacházejí smíšené lesy s velmi pozměněnou druhovou skladbou v důsledku hospodaření (převaha smrku), podél vodoteče (vlastní LBK) převažuje habr, javor babyka a olše lepkavá. Bylinné patro odpovídá v nejvlhčích částech společenstvům svazu

Calthion, v sušších partiích svazu *Arrhenatherion*. Vyskytují se i některé druhy doprovázející obdělávané pozemky např. kuklík městský (*Geum urbanum*).

Navrhovaná opatření: překlenutí toku mostním tělesem v délce 45,5 m se jeví jako dostatečné, protože však je v místě křížení LBK řešeno i napojení R 49 na místní komunikace, doporučujeme věnovat pozornost i průchodnosti těchto doprovodných komunikací (dostatečně dimenzované propustky, případně podchody doplněné vhodnými zábranami).

LBC Sedničné díly, km 50,7

Lokální biocentrum v zemědělsky obhospodařované krajině zhruba východně od obce Lačnov je představováno osamělým remízem, částí lučního porostu (nepravidelně koseného) a částí vodního toku s břehovými porosty bezejmenné drobné vodoteče. Toto biocentrum bylo vymezeno jako lokální refugium především pro drobné živočichy, případně drobnou zvěř srstnatou i pernatou a je bez návaznosti na větší, ekologicky stabilnější celky. Přes svůj omezený význam tvoří v jinak odlesněné části krajiny výrazný pohledový i ekologicko-stabilizační prvek. Za plánovanou oboustrannou odpočívku v km 51,0 – 51,5 kříží trasa alej podél stávající místní komunikace, kterou lze rovněž považovat za krajinářsky zajímavý a z hlediska komunikace jednotlivých ekosystémů v krajině významný prvek.

Navrhovaná opatření: projektované přemostění mostem o pěti polích a délce 141,50 m je dostatečné, technické prvky nezasahují do dvou nejvýraznějších částí LBC – vlastního remízu a drobného vodního toku s nivou. Přemostění zahrnuje i stávající polní cestu a napojení na plánovanou oboustrannou odpočívku v km 51,0 – 51,5. Stavba zde zasahuje do aleje podél již existující místní komunikace. Doporučujeme zvážit nutnost kácení stromů, které jsou součástí této aleje (pro jejich pokácení bude třeba souhlasu orgánu ochrany přírody příslušné obce).

LBK Lačnovský potok, km 52,2

Lokální biokoridor byl vymezen především jako prvek spojující soustavu tří rybníků: velkého (obtočného) a menšího (průtočného) Lačnovského rybníka na toku Seninky a Ličanského rybníka na Lačnovském potoce, která se nachází mezi obcemi Lačnov a Horní Lideč. Zřejmě v souvislosti s nedalekou železnicí a hospodařením na rybnících byly i dno a břehy Lačnovského potoka zahloubeny (kapacita na Q_{100}), a téměř v celé délce opevněny zčásti kamennou rovnatinou, zčásti betonovými žlabovkami, takže vlastní tok je v rámci biokoridoru jen omezeně funkční. Prochází především loukami a pastvinami s ojedinělými soliterními stromy, pouze v ochranném pásmu železniční trati je výraznější pás křovin (hlohy, líska, slivoň trnka, javor babyka). Bylinné patro tvoří poměrně degradovaná společenstva svazu *Calthion*, popř. malé plochy nivních potočních olšin s olší lepkavou (*Stellario-Alnetum glutinosae*). Vzhledem k silně upravenému korytu Lačnovského potoka převažují na jeho březích druhově chudá, ruderalizovaná luční společenstva. Přibližně od km 52,2, kde posuzovaná trasa R 49 kříží Lačnovský potok, jsou směrem k obci Lačnov poměrně dobře vyvinuté břehové porosty. Trasa R 49 překračuje biokoridor dostatečně kapacitním mostem o 4 polích a délce 122,50 m.

Navrhovaná opatření: Vlastní překlenutí lokálního biokoridoru nebude patrně představovat závažný zásah do LBC, protože se jeví jako dostatečně kapacitní. Stavba však bude zasahovat do území, které leží **nad soustavou rybníků**, zčásti napájených Lačnovským potokem.

Doporučujeme proto věnovat pozornost ochraně před znečištěním toku v průběhu výstavby i za provozu stavby chemickými látkami (vhodné zachycení znečištěných povrchových vod), a nezasahovat během výstavby mechanicky do koryta Lačnovského potoka, aby nedocházelo k zanášení níže ležícího rybníka plaveninami.

Mezi km 53,00-54,100 prochází navrhovaná trasa okrajem většího lesního celku Brtné a v k.ú. Valašské Příkazy překonává dva drobné remízy a bezejmennou vodoteč. Zvláštní opatření v tomto úseku nenavrhujeme, pouze doporučujeme věnovat pozornost obnově porostního pláště tam, kde dojde v lesním porostu k odkrytí porostní stěny a nezbytné kácení v remízích kompenzovat vhodnou výsadbou autochtonních dřevin vhodné druhové skladby.

Obr. 15: Pohled v trase projektované R 49 nad obcí Lačnov směrem k LBK Sedničné díly

E) Stavba 4905 Horní Lideč – Střelná, km 54,100 – 59,646

Od MÚK Horní Lideč prochází navrhovaná trasa R49 vesměs zemědělsky využívanou krajinou Lyského průsmyku k obci Střelná. V lokalitách U hrušnice a Na skalkách překonává drobnou vodoteč a zasahuje do izolovaného remízku. V lokalitě Lazy pod obcí Střelná kříží drobnou vodoteč s dobře vyvinutými břehovými porosty, která je již součástí ochranného pásma nadregionálního biokoridoru Makyta – Javorina. V prostoru obce Střelná je navrhována protihluková stěna.

Navrhovaná opatření: projektovaná přemostění se jeví jako dostatečně kapacitní, a to i s ohledem na určitý význam Lyského průsmyku jako součásti migračního prostoru, který tvoří pohraniční hřebeny Beskyd a Bílých Karpat. Protože v této části krajiny je zřejmý nedostatek vzrostlé zeleně, doporučujeme nezbytné kácení kompenzovat vhodnou doprovodnou výsadbou.

NRBk Makyta – Javorina, km 58,8

Osa nadregionálního biokoridoru Makyta – Javorina je vedena po hřebenech Bílých Karpat a Beskyd souběžně se státní hranicí ČR/SR a je na slovenské straně provázena biokoridorem stejné úrovně. K NRBk náleží ochranné pásmo v přibližné šíři 2 km (vymezení se poněkud přizpůsobuje morfologii terénu) a v místě křížení s navrhovanou trasou R49 je osa vedena podél Čamínského potoka. Projektované křížení mostem o 4 polích a délce 120,500 m je z hlediska průchodnosti pro živočichy dostatečné a nezasahuje významným způsobem do vlastního toku Čamínského potoka. Do ochranného pásma NRBk je vložen **lokální biokoridor podél potoka Lysky**, který propojuje předhůří Bílých Karpat v oblasti vrchu Cibulka (636,2 m n.m.) napříč Lyským průsmykem do předhůří Beskyd, lokality Tisůvek a Páleniská. Ke km 59,646 – státní hranici ČR/SR vede trasa R49 souběžně s hranicí CHKO Beskydy, v přibližné vzdálenosti 200 – 300 m.

Navrhovaná opatření: přemostění LBK Lysky je navrhováno o 3 polích, délce 82,50 m a kromě vlastního toku a jeho nivy zahrnuje i stávající polní cestu a část mělkého údolí Lyského průsmyku východně od obce Střelná. Osu NRBk podél toku Čamínského potoka trasa kříží mostem o 4 polích a délce 120,500 m. Obě řešení se jeví jako dostatečná.

4.1.4. OSTATNÍ STŘETÝ ZÁJMU

Podzemní a povrchová voda

Posuzované území náleží k povodí Moravy, která se svými přítoky odvádí vodu do Dunaje a dále do Černého moře. Území je odvodňováno významným levostranným přítokem Moravy – řekou Dřevnicí. K největším přítokům Dřevnice patří zleva přítékající Lutoninka s jejím přítokem Bratřejovkou a pravostranný Fryštácký potok, na kterém je vodárenská nádrž Fryšták.

Tab. č.3: vodní nádrže na vodních tocích zájmového území

Vodní nádrž	Vodní tok	Rok uvedení do provozu	Hlavní účely nádrže
Fryšták	Fryštácký potok	1939	zdroj pitné vody, ochrana před velkou vodou
Slušovice	Dřevnice	1975	zdroj pitné vody, chov ryb

Hydrogeologické podmínky celého zlínského regionu jsou závislé na geologické stavbě a složení hornin území. Převážnou část regionu tvoří nepropustné paleogenní horniny magurské skupiny flyšového pásma (převládají jílovce, místy se střídají s pískovci). Hydrologické poměry proto nejsou příliš příznivé pro větší akumulace podzemních vod. Posuzované území náleží do hydrologického rajónu č. 222 Hornomoravský úval v rámci Neogenních sedimentů vněkarpatských a vnitrokarpatkých pánví a č. 322 -Flyšové sedimenty v povodí Moravy.

Nezpevněnou sedimentární výplň Hornomoravského úvalu a Fryštácké brázdy tvoří uloženiny kvartérního a terciárního stáří. Paleogén a mesozoikum budují skalni podklad miocenních sedimentů Hornomoravského úvalu a Fryštácké brázdy a vyvýšeniny Zlínské

vrchoviny. Větší část prvních zvodní rajónu č. 222 Hornomoravský úval nepatří v zájmové oblasti k vodárensky významným územím. Místní kolektory dosahují zřídka větší mocnosti. Budují je jemnozrnné pliocénní jílovité písky směrem k okrajům a na bázi písčité šterky. V nadloží jsou téměř nepropustné pliocénní písčité jíly, podložími izolátory jsou miocénní jíly. Lokálně písčité jíly v nadloží písků a šterků chybí a neogénní kolektory jsou kryty pouze kvartérním pokryvem. Vodárenské odběry podzemní vody z tohoto rajónu jsou ojedinělé. V jižní, zájmové části rajónu lze počítat s využitím těchto zvodní pro místní potřebu.

Rajón č. 322 Flyšové sedimenty v povodí Moravy s puklinově propustnými pískovci nepatří vzhledem ke svému litologickému, hydrologickému a geomorfologickému vývoji k vodárensky významným rajónům. V hydrogeologických masivech tvořených rytmickým střídáním lavic jílovců a pískovců probíhá nehluboký oběh podzemní vody s přípovrchovým odvodňováním k erozivní základně. Infiltrované srážky do zvětralinových pokryvů většinou odtékají spodním odtokem. Jen v omezených plochách (lavice pískovců) dochází k tvorbě hlubších puklinových zvodní, které mohou skrytě zásobovat kolektory hydrogeologických pánví s využitelnými akumulacemi podzemní vody. Vydatnosti jednotlivých objektů se mohou pohybovat v rozmezí od 0,1 do 1 l.s⁻¹.

Ve zlínském regionu jsou i zdroje minerálních vod, jejichž výskyt je podmíněn pestrostí geologické stavby a tektonikou. Nejčastější jsou zřídla studených uhličitých kyselek a sirovodíkových vod (např. v Bratřejově a Zádveřicích).

Vlivy na povrchové a podzemní vody

Jakost povrchových a podzemních vod výrazně ovlivňuje plošné znečištění – zejména znečištění ze zemědělského hospodaření, atmosférická depozice a erozní splachy z terénu. Jeho podíl je podstatný hlavně u dusičnanů, pesticidů a acidifikace, méně u fosforu. Liší se v různých částech ČR v závislosti na hustotě osídlení, podílu čištění vypouštěných odpadních vod, intenzitě a způsobu zemědělského hospodaření a úrovni atmosférické depozice.

Zájmové území má členitý charakter s mnoha přirozenými svodnicemi, k sousedění vod dochází i na účelových zejména nepevněných komunikacích, kde povrchově stékající voda vytváří hluboké úvozové cesty s následnou tvorbou strží. Problémy s těmito povrchovými vodami byly doposud řešeny zejména změnou využívání pozemků, tvorbou záchytných příkopů a mezí. I přes určitou stabilizaci vod se projevují problémy zejména při jarním tání a za přívalových dešťů, kdy povrchové vody ohrožují stávající silnici I/49 a zástavbu na okraji nivy.

Povrchové a podzemní vody jsou již současným provozem na stávající komunikaci znečišťovány hlavně splachem chloridů ze zimní údržby komunikace a splachem ropných produktů uvolňovaných do prostředí z provozu motorových vozidel. Znečištěnou vodu z komunikace je potřeba v úseku PHO zachycovat z rigolu do vpustí a z nich vést do kanalizace. Před vpuštěním vody do vodotečí je nezbytné tuto vodu čistit v záchytných a usazovacích nádržích. Jímky před propustky však často představují smrtelné pasti pro obojživelníky a drobné savce.

Výskyt mostů na komunikaci je důležitým parametrem z hlediska přímého znečištění povrchových vod při haváriích motorových vozidel a následného znečištění podzemních vod i horninového prostředí v blízkém okolí mostu.

Podzemní vody

Řešené území je na podzemní vody prosté, většinou chudé, protože je budováno téměř nepropustnými horninami karpatského flyše. Vydutnější prameny jsou zde vázané na sutě a málo mocné vrstvy rozpukaných pískovců flyšových souvrství. Specifikou zájmového území v oblasti Vizovice - Lhotsko je četný výskyt minerálních a sirných pramenů jižně od trasy komunikace. Jejich aktuální evidence a lokalizace není k dispozici.

Zásoby podzemních vod jsou doplňovány sezónně. Nejvyšších úrovní dosahují v květnu až červenci, nejnižší většinou v říjnu až listopadu. Průměrný specifický odtok podzemních vod je menší než $1 \text{ l s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$.

Povrchové vody

Zájmovým územím protéká vodohospodářsky významný vodní tok Dřevnice, který toto území odvodňuje dále do řeky Moravy. Pramení v jižní části Hostýnských vrchů mezi kopci Kuželek, Solisko a Grůň. Nejvýznamnějším přítokem Dřevnice je Lutoninka, která pramení na svazích Vartovny ve výšce 540 m n. m. a ústí do Dřevnice u Lípy v 245 m n. m. Plocha povodí činí $89,3 \text{ km}^2$, délka toku 15,3 km a průměrný průtok u ústí $0,89 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Jejím nejvýznamnějším přítokem je Bratřejovka ústící do Lutoninky ve Vizovicích. Bratřejovka pramení u Pozděchova ve výšce 520 m n. m., plocha povodí dosahuje $30,8 \text{ km}^2$ a průměrný průtok u ústí $0,34 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Vodní toky mají rozkolísaný průtok, poněvadž retenční schopnost povodí je poměrně nízká. Celé zájmové území patří mezi oblasti se středně velkým vodohospodářským potenciálem.

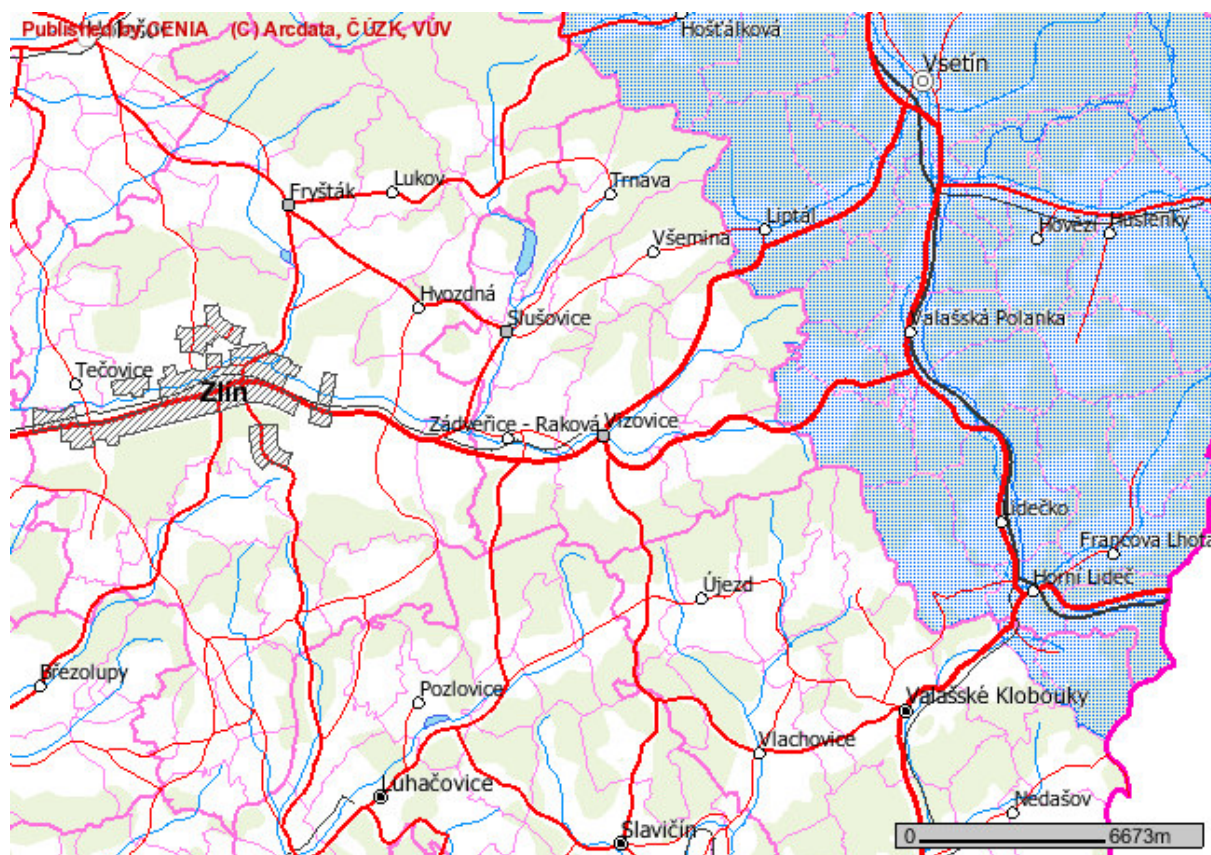
Plánovaná rychlostní komunikace vstupuje v blízkosti obcí Bratřejov a Pozděchov do chráněné oblasti přirozené akumulace vod CHOPAV Vsetínské vrchy a dále se dotýká jižní hranice CHOPAV Beskydy. Tyto oblasti jsou dané nařízením vlády č. 40/1978 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod (CHOPAV): Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Šumava, Žďárské vrchy a nařízením vlády č. 10/1979 Sb., o CHOPAV – Brdy, Jablunkovsko, Krušné hory, Novohradské hory, Vsetínské vrchy, Žamberk, Králíky.

V chráněných vodohospodářských oblastech se dle těchto nařízení zakazuje:

- zmenšovat rozsah lesních pozemků v jednotlivých případech o více než 25 ha; v jednotlivé chráněné vodohospodářské oblasti smí být celkově rozsah lesních pozemků snížen nejvýše o 500 ha proti stavu ke dni nabytí účinnosti tohoto nařízení,
- odvodňovat u lesních pozemků více než 250 ha souvislé plochy,
- odvodňovat u zemědělských pozemků více než 50 ha souvislé plochy, pokud nebude na základě hydrologického průzkumu prokázáno, že odvodnění neohrozí kapacitu jímací oblasti,
- těžit rašelinu v množství přesahujícím 500 tisíc m^3 v jedné lokalitě, pokud nebude na základě hydrologického průzkumu prokázáno, že těžba rašeliny neohrozí kapacitu jímací oblasti,
- těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod, s výjimkou kamenolomů, v nichž je nutno přejít k polojámové nebo jámové těžbě, a nedojde k většímu plošnému odkrytí než je 10 ha,
- těžit a zpracovávat radioaktivní suroviny, u nichž není zajištěno zneškodňování odpadů v souladu s předpisy na ochranu jakosti vod,
- ukládat radioaktivní odpady
- provádět výstavbu:- zařízení pro výkrm prasat o celkové kapacitě nad 5000 kusů
- skladů ropných látek o objemu jednotlivých nádrží nad 1000 m^3

-tepelných elektráren na tuhá paliva s výkonem nad 200 MW
 -průmyslových závodů, u nichž by v době provozu došlo k vypouštění znečištěných nebo nedostatečně čištěných odpadních vod.

Obr. 16: CHOPAV Beskydy a Vsetínské vrchy na sebe bezprostředně navazují

- území CHOPAV

Dotčené vodní toky

Studie proveditelnosti a účelnosti (STPÚ) předpokládá dotčení a úpravu následujících vodních toků:

Stavba 4901 Hulín – Fryšták, km 0,887-16,900

Km 1,152	úprava Kosteckého potoka	délka úpravy	100 m
Km 2,940	úprava potoka Roštěnka		100 m
Km 3,350	úprava Rymického potoka		80 m
Km 3,810	úprava řeky Rusavy		80 m
Km 5,060	přeložka potoka Žabínek		300 m
Km 8,150	úprava řeky Mojeny		20 m
Km	přeložka přílepského potoka		240 m
Km 10,940	úprava potoka Ludslávka		200 m

Km 11,630	úprava potoka Žeranovka	500 m
Km 12,600	úprava potoka Židelná	280 m
Km 13,950	úprava potoka Racková	140 m
Km 15,130	přeložka přítoků Fryštáckého potoka	480 m
Km 16,160	přeložka přítoků Fryštáckého potoka	450 m
Km 16,460	úprava Fryštáckého potoka	100 m

Stavba 4902 Fryšták – Lípa, km 16,900 – 32,500

Km 17,110	úprava Hornoveského potoka	100 m
Km 19,517	úprava přítoku Lukovského potoka	150 m
Km 20,133	úprava přítoku Lukovského potoka	100 m
Km 20,846	přeložka Bělovodského potoka	250 m
Km 21,238	úprava Lukoveckého potoka	100 m
Km 21,634	úprava potoka Rabínka	150 m
Km 23,173	úprava přítoku potoka Ostratky	200 m
Km 23,601	úprava přítoku potoka Ostratky	150 m
Km 24,204	úprava přítoku potoka Ostratky	100 m
Km 24,660	úprava potoka Ostratky	150m
Km 25,426	úprava přítoku potoka Ostratky	100m
Km 25,940	úprava přítoku potoka Ostratky	150 m
Km 26,243	úprava přítoku potoka Ostratky	150 m
Km 26,661	úprava přítoku potoka Ostratky	100 m
Km 28,260	přeložka potoka Ostratky	150 m
Km 28,400	přeložka potoka Ostratky	150 m
Km 29,207	úprava koryta pravostranného přítoku Dřevnice	100 m
Km 30,148	úprava toku Dřevnice	300 m
Km 31,185	úprava koryta Lutoninky	200 m

Stavba 4903 Lípa – Pozdřechov, km 32,500 – 45,000

Km 33,000	úprava Horského potoka	150 m
Km 33,940	úprava bezejmenného potoka	100 m
Km 34,520	úprava bezejmenného potoka	100 m
Km 35,900	úprava Želechovického potoka	150 m
Km 36,700	úprava Slatinského potoka	150 m
Km 37,205	úprava bezejmenného potoka	150 m
Km 37,647	úprava Dubovského potoka	150 m
Km 38,160	úprava bezejmenného potoka	150 m
Km 38,611	úprava bezejmenného potoka	200m
Km 38,911	úprava bezejmenného potoka	150m
Km 39,600	úprava bezejmenného potoka	250 m
Km 40,420	úprava bezejmenného potoka	150 m
Km 40,925	úprava bezejmenného potoka	200 m
Km 41,200	úprava bezejmenného potoka	150 m
Km 41,930	úprava bezejmenného potoka	100 m
Km 42,330	úprava bezejmenného potoka	150 m
Km 42,950	úprava bezejmenného potoka	250 m
Km 43,050	úprava bezejmenného potoka	250 m
Km 43,670	úprava bezejmenného potoka	150 m
Km 43,900	úprava bezejmenného potoka	200 m

Stavba 4904 Pozděchov – Horní Lideč, km 45,000 – 54,100

Km 46,300	úprava pravostranného přítoku potoka Smolinka	300 m
Km 47,050	úprava potoka Smolinka	150 m
Km 47,550	úprava levostranného přítoku potoka Smolinka	150 m
Km 48,900	úprava levostranného přítoku potoka Smolinka	150 m
Km 52,100	úprava Lačnovského potoka	150 m
Km 53,600	úprava bezejmenného potoka	150 m

Stavba 4905 Horní Lideč – Střelná, km 54,100 – 59,646

Km 54,350	úprava pravostranného přítoku potoka Brumovka	350 m
Km 55,245	úprava bezejmenného potoka	150 m
Km 56,210	úprava levostranného přítoku potoka Střelinka	150 m
Km 56,470	úprava levostranného přítoku potoka Střelinka	250 m
Km 56,970	úprava potoka Střelinka	300 m
Km 58,150	úprava potoka Lysky	150 m
Km 58,850	úprava Čaminského potoka	150 m
Km 59,290	úprava potoka Korytná	150 m
Km 59,645	úprava bezejmenného potoka	150 m

Vodní toky jsou současně VKP a biokoridory nebo interakčními prvky ÚSES, což je nutno respektovat při technickém řešení stavby. Případné přímé střety posuzované stavby s vodními toky jako VKP nebo skladebné části ÚSES jsou shrnuty v kapitole III.1.6.

Vliv na zdroje pitné vody

Větší část obyvatel a firem zájmového území je napojena na veřejné vodovody. Řada obcí nebo městské části však veřejný vodovod nemají a obyvatelé odebírají vodu z vlastních či obecních jímadel pitné vody. Otázkou je technický stav těchto lokálních zdrojů, který se pak odráží na kvalitě jímání vody.

Posuzovaná rychlostní komunikace prochází několika PHO II. a III. stupně nebo v jejich blízkosti. Využívané zvodně jsou překryty stropními izolátory až poloizolátory, které snižují rizika zranitelnosti škodlivinami prostřednictvím infiltrovaných srážek. V prostoru vlastních jímadel je zabezpečena ochrana jímacích objektů PHO I. Stupně. Vymezená vnitřní PHO II. stupně chrání vodní zdroje ve smyslu směrnice č. 51/79 Ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky před mikrobiologickým znečištěním v dosahu 50-ti denního zdržení podzemní vody v horninovém prostředí. Stanovené hranice vnější PHO II. stupně by měly snižovat riziko zranitelnosti před potenciálními zdroji antropogenních škodlivin. Jsou jimi neekologicky provozované činnosti jako např. zemědělství (dusíkaté sloučeniny), kontaminace z vypouštění odpadních vod a úniky škodlivin z výrobních činností a služeb obyvatelstvu.

Provozovatelem vodárenských odběrů v JÚ Ludslavice a Zahnašovice je zemědělské družstvo Doubrava s r. o. Zahnašovice, v JÚ Horní Lapač, Martinice, Přílepy a Žeranovice zemědělské družstvo Martinice a. s. a obec Žeranovice, v JÚ Holešov VAK Kroměříž a.s. a potravinářská firma NESTLÉ Čokoládovny a. s. Kromě odběru pitné vody provozuje firma Zlín Sat s r. o., Kostelec u Zlína odběr přírodních léčivých sirných minerálních vod v Kostelci u Zlína.

Přibližně v km 18 až 23 prochází navržená trasa komunikace **PHO (II. vnitřní a III. pásmo) vodní nádrže Fryšták**, která sloužila po úpravě jako zdroj pitné vody. V roce 1996 byla úprava vody zastavena a nádrž slouží jako záložní zdroj pro vodárenské účely. PHO nebylo zrušeno ani upraveno a je nutné jej respektovat. PHO vodní nádrže Slušovice leží mimo projektovanou trasu komunikace. V km 44,40 až 45,30 prochází navržená komunikace PHO (II. vnitřní a II. vnější pásmo) vodního

zdroje obce Pozděchov. Vodovod je zásobován ze dvou vrtů HV1 a HV2, které mají celkovou vydatnost 0,65 l/s. Třetí vrt HV3 se ponechává jako rezerva.

Dalším zdrojem pitné vody, tentokrát pro Vizovice je prameniště Kosmata, které je situováno cca 1 km jižně od vymezené plochy pro dopravu. Na k.ú. Vizovice jižně od plochy pro dopravu se nachází ještě zdroj pitné vody využívaný firmou Zlatý jelen, v současné době zde probíhá změna majitele a související změny. Výhledově se předpokládá zachování činnosti. V obci Lhotsko jsou objekty obytné zástavby zásobovány pitnou vodou z vlastních zdrojů – studní. V současné době je ve fázi vyhledávací studie požadavek na zdroj pitné vody pro obec Lhotsko – prameniště Lhotsko.

Navržená trasa komunikace prochází v těsné blízkosti jímacích vrtů HV1 a HV2, a proto mohou být tyto zdroje výstavbou i následným provozem komunikace ohroženy. Zejména ražbou tunelů a hlubokými zářezy je velmi reálné, že zde dojde k výraznému snížení vydatnosti vody v těchto vrtech.

Dalším nebezpečím jsou úniky ropných látek a olejů a vsakování do podzemních i povrchových vod. K tomu může docházet při běžném provozu na rychlostní silnici, největší riziko však hrozí při haváriích dopravních prostředků přepravujících nebezpečné látky.

Při průchodu trasy územím PHO (vodní zdroj Pozděchov) bude voda z vozovky zachytávána příkopy a vedena přes vpusti do kanalizace rychlostní silnice. Před vypuštěním vody do vodotečí bude navrženo její čištění v záchytných a usazovacích nádržích. V rámci stavby budou realizována příslušná technická opatření na zamezení vniknutí ropných látek do vodotečí (tj. odlučovače ropných látek).

V úsecích mimo PHO by měla být před zaústěním příkopu nebo kanalizace do málo kapacitních recipientů navržena retenční nádrž.

Problematiku možnosti kontaminace podzemních vod v důsledku výstavby rychlostní komunikace bude nutné řešit samostatným hydrogeologickým posudkem, kde budou stanoveny podmínky za nichž lze výstavbu a provoz komunikace provádět v PHO II. stupně vnitřního i vnějšího a minimalizovat tak rizika z možných negativních jevů.

Vliv na hydrologický režim

Výstavba rychlostní silnice R 49 může ovlivnit hydrologický režim zájmového území následujícími způsoby:

- krátkodobým zvýšením průtoků v povrchových tocích v důsledku zvýšeného povrchového odtoku z vozovek,
- změnou proudění podzemních vod v důsledku vybudování zemního tělesa komunikace,
- ovlivnění mělké hladiny podzemních vod v místech zářezů silnice.

Ovlivnění množství vod

Na zpevněné nepropustné ploše vozovky dojde k urychlení povrchového odtoku oproti okolnímu území.

Přírodní zdroje

Zemědělský půdní fond – ZPF

Zájmová oblast je ve své západní části poměrně hustě osídlená a zemědělsky využívaná. Směrem ke státním hranicím se SR osídlení a zemědělské využívání krajiny slábne.

Celkový zábor zemědělského půdního fondu je v této fázi zpracování projektu znám pouze zčásti. Ornice a podorniční vrstva bude sejmuta a deponována, po ukončení výstavby bude použita (hlavně podorniční vrstva) k vegetačním úpravám a technickým rekultivacím v okolí těles komunikací. Zbylá kvalitní ornice bude použita dalším vhodným způsobem např. na rekultivace nebo vylepšení zemědělských ploch, které budou orgánem ochrany ZPF určeny v DÚR předmětné stavby.

V úseku stavby 4901 Hulín – Fryšták, na který již byla zpracována dokumentace EIA je zábor ZPF uveden v tabulkách č. 4 a 5:

Tabulka č. 4: Celkové záboory půd pro stavbu 4901 Hulín - Fryšták

Stavba	Výměra pozemků v ha
Těleso rychlostní komunikace R 49	75,47
Trasa přivaděče II/490 do Holešova	8,18
Trasa přivaděče II/490 do Zlína (mimo VN)	15,43
Trasa přivaděče II/490 do Zlína (přes VN)	10,49
Celkem (mimo VN)	99,08
Celkem (přes VN)	94,14

Tabulka č. 5: Struktura záboru ZPF dle stupňů přednosti v ochraně (Metodický pokyn č.j. OOLP/1067/96)

Stupeň ochrany	zařazené BPEJ	zábor (varianta mimo VN)	zábor (varianta přes VN)
I	3.02.00, 3.03.00, 3.10.00, 6.14.00, 6.43.00	61,0516	59,0718
II	3.10.10, 3.14.00, 3.58.00, 3.62.00, 6.14.10, 6.43.10, 6.58.00, 7.43.00	26,8337	26,5410
III	3.59.00, 6.24.11, 6.24.41	2,1895	4,4085
IV	6.20.21, 6.24.14	2,5300	-
V	6.41.67, 6.41.77, 6.67.01	4,0143	0,4354

V tabulce č. 6 je uvedeno pouze zastoupení půd podle třídy ochrany ZPF v jednotlivých katastrech. Jedná se o katastrální území, kterými prochází stavby 4902, 4903, 4904 a 4905. Přesná výměra a zábor pozemků není v této fázi zpracovávání projektu znám.

Tabulka č. 6: zastoupení půd dle třídy ochrany ZPF v jednotlivých katastrech

Katastrální území	Třída ochrany ZPF
Fryšták	I., II.
Štípa	I., II.
Ostrata	I., II., IV.
Slušovice	III., IV., V.
Raková	IV.
Zádveřice	III.
Vizovice	III., IV., V.
Lhotsko	IV., V.
Bratřejov	IV., V.
Pozděchov	IV., převážně V.
Lačnov	III., IV., V.
Horní Lideč	III., IV., V.
Valašské Příkazy	III., IV., V.
Střelná	III., IV., V.

V příloze k metodickému pokynu MŽP je uvedeno, že do I. třídy ochrany jsou zařazeny bonitně nejcenější půdy v jednotlivých klimatických regionech, převážně v plochách rovinných nebo jen mírně sklonitých. Do II. třídy ochrany jsou situovány zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrnou produkční schopnost. III. třídu ochrany představují půdy v jednotlivých klimatických regionech s průměrnou produkční schopností a středním stupněm ochrany. Do IV. třídy ochrany jsou sdruženy půdy s převážně podprůměrnou produkční schopností a do V. třídy ochrany jsou zahrnuty zbývající BPEJ, které představují zejména půdy s velmi nízkou produkční schopností.

V hodnoceném území, zvláště v blízkosti vodních toků jsou časté meliorované pozemky. Tyto úpravy se prováděly v sedmdesátých letech minulého století za účelem „zhodnocování“ zemědělské půdy. Tímto odvodněním podmáčených a zamokřených

pozemků možná došlo ke zlepšení kvality zemědělské půdy, bylo však ztraceno mnoho cenných biotopů podmačených luk a pramenišť.

V místech přechodu rychlostní komunikace R 49 přes odvodňovací systémy bude nutné provést technická opatření, která umožní zachovat jejich stávající funkci. V případě jejich porušení by došlo k opětovnému zamokření pozemků a mohlo by tak poškodit vlastníky těchto pozemků.

Při zásahu do odvodňovacích systémů může dojít ke změnám v hydrologickém režimu dotčených pozemků a důsledky zásahu lze jen těžko předvídat. Jelikož se jedná o technickou infrastrukturu, bude nutné tyto systémy před zahájením stavby zmapovat a při realizaci stavby respektovat.

Vedle nevratného vlivu trvalého odnětí pozemků ze ZPF se v zájmovém území významně projeví narušení organizace využití zemědělského půdního fondu, zvláště účelové sítě zemědělských komunikací. Dojde k narušení systému pastvy dobytka na trvalých travních porostech včetně narušení systému náhonových cest. U všech katastrů je nutno řešit obslužnost areálů zemědělské prvovýroby a přístup dobytka na pastvu. Prostupnost území je třeba zajistit zejména ve vazbě na provozované zemědělské areály ZD Zádveřice a Polmer s.r.o.

Pozemky určené k plnění funkcí lesa - PUPFL

Výstavbou komunikace dojde k trvalému záboru pozemků určených k plnění funkce lesa. Komunikace bude procházet lesními porosty zejména na kilometrech 22,0 až 22,5; 26,0 až 26,5; 29,8 až 30,1; 40,3 až 40,5; 41,8 až 43,8; 44,4 až 48,0 a 55,2 až 55,4. Nejcennější lesní porosty se nacházejí v místech MÚK Pozdřechov a Lačnov mezi kilometry stavby 41,7 a 48,0. Přesná výměra dotčených lesních pozemků musí být upřesněna.

Zájmové území spadá z hlediska širšího lesnického začlenění do přírodní lesní oblasti PLO Bílé Karpaty a Vizovické vrchy. Katastrální výměra tohoto území činí 154 800 ha z toho pozemky PUPFL zaujímají celkem 55 119 ha půdy. Lesnatost tohoto území je tedy poměrně vysoká - 35,7 %. Druhové zastoupení je tvořeno z 50 % zástupci jehličnanů a z 50 % zástupci listnatých dřevin. K těm nejčastěji vysazovaným patří smrk ztepilý (32%), borovice lesní (11 %), modřín opadavý (4,9 %) a místy i jedle bělokorá (1,5 %). Z listnatých dřevin je v lesích nejčastější buk lesní (22,2 %) dub letní (14,4 %), habr obecný (5,9 %), lípa srdčitá (1,9 %), bříza bradavičnatá a jasan ztepilý (1,3 %).

Pro realizaci komunikace R49 jsou v územních plánech obcí navrženy plochy pro dopravu. Oproti dokumentaci VUC došlo k významné redukci dopravního koridoru stavby na plochy pro dopravu, které mohou být odňaty ze ZPF (resp. PUPFL) pouze pro účel realizace stavby komunikace a bezprostředně souvisejících objektů, jako jsou silniční příkopy, přeložky polních cest, sjezdy, protihluková opatření, opěrné stěny aj. dle regulativů funkčního využití specifikovaných v závazné části změny ÚPD. Trvalý zábor ZPF pro realizaci R 49 bude upřesněn v podrobnější dokumentaci.

Do kategorie lesů ochranných se zařazují lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, kamenná moře, prudké svahy, strže, nestabilizované náplavy a písky, rašeliště, odvaly a výsypky apod.), vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.

Lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod nebo na území národních parků a národních přírodních rezervací.

Do kategorie lesů zvláštního určení lze dále zařadit lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním.

Lesy hospodářské jsou lesy, které nejsou zařazeny v kategorii lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení.

Chráněná ložisková území, dobývací prostory

Posuzovaná oblast je s ohledem na geologickou stavbu území poměrně chudá na výskyt ložisek nerostných surovin. Nejvýznamnějšími zdroji jsou ložiska štěrkopísků, vázaná na kvartér údolní nivy řeky Moravy (Chropyně, Hulín, Napajedla, Ostrožská Nová Ves). Těžba ložisek stavebního kamene v oblasti Chřibů (Žlutava) a v oblasti Bílých Karpat (ložiska Bučník, Bzová) mají jen regionální charakter.

Využívání cihlářských hlín se již delší dobu v některých lokalitách nerozvíjí (Kunovice), v některých cihelnách byl provoz v předcházejících letech přerušen (Biskupce). V souvislosti s celkovým poklesem zájmu o cihlářskou surovinu probíhá postupně přehodnocování jejich zásob i na ostatních ložiscích.

Významné problémy vznikají při zajišťování ochrany zdrojů podzemních a povrchových vod (CHOPAV Kvartér řeky Moravy) v souvislosti s těžbou ložisek štěrkopísků. Ke střetům zájmů na úseku ochrany ZPF dochází v průběhu příprav k využívání ložisek nerostných surovin, kdy vzniká požadavek na zábor lesní i zemědělské půdy. Snaha vyhovět zvyšujícím se požadavkům na zajištění dostatku místního materiálu pro rekonstrukce stávajících silnic a výstavbu komunikací dálničního typu v kraji vede k rozšiřování těžby těchto ložisek.

Z předchozích let pokračují v souběhu s těžbou také sanační a rekultivační práce na ložisku štěrkopísku Ostrožská Nová Ves a Spytihněv.

Rychlostní komunikace R 49 probíhá podél jihozápadního okraje výhradního ložiska cihlářské suroviny Fryšták – západ. Vliv stavby na ložisko bude minimální. Ve zbývajícím trase plánované komunikace se již nenacházejí žádné dobývací prostory ložisek nerostných surovin ani ložiska vyhrazených nerostů ani chráněná ložisková území ve smyslu zákona č. 439/1992 Sb.

Území kulturního a archeologického významu

Doklady o prvním osídlení území, kterým bude vedena plánovaná komunikace, existují pro počátek neolitu, tedy období 6000-3500 př.n.l. Na počátku druhého tisíciletí př.n.l. sem pronikly kmeny z karpatských kotlin, jak dokazují nálezy kanelované keramiky a opevněná hradiška (např. v Bánově). Ve starší až střední době bronzové neproniklo osídlení do vyšších poloh, ale bylo vázáno pouze na území kolem vodích toků v údolích. Nicméně i v této době bylo vybudováno např. výšinné hradiště na Šumárníku nad Kněždubem. Na konci druhého tisíciletí se objevil lid popelnicových polí (lužická kultura), jehož přítomnost dokázaly průzkumy lokalit např. v Količíně nebo Zahnašovicích. Řada pohřebišť této kultury byla nalezena v širokém pásu území mezi Luhačovicemi a Valašskými Klobouky. I Keltové, kteří později osídlili toto území, vybudovali zde opevněná sídliště (např. v lokalitě Újezd poblíž

Količina, nebo u Brumova). Nálezy římských mincí svědčí o existenci důležité komunikace, vedoucí přes Vlárský průsmyk. První slovanské osídlení dokumentují nálezy pohřebišť především na Slavičínsku a Bojkovicku, tedy jižně od posuzovaného území, hornatější severní území tehdy patrně osídlena nebyla.

Po rozpadu Velkomoravské říše se celé území stává hraničním hvozdem na pomezí Království uherského a Markrabství moravského. Vliv přemyslovských knížat však de facto končil na řece Olšavě a vliv uherských králů v Pováží, takže hory se na dlouho staly úpzemím nikoho. Hlavní vlna kolonizace přišla teprve po vpádu Tatarů (1241) a Kumánů (1253) na Moravu. V té době byl založen královský hrad Uherský Brod, na kolonizačním úsilí se však podílela i šlechta, která zakládala hrady (např. Lukov) a osazovala vsi. Po porážce Matúše Čáka, který v roce 1314 zpustošil mnohá sídla na moravské straně, byla vytyčena moravsko-uherská hranice tak, jak se dodnes zachovala v trase hranice moravsko-slovenské. V té době se začínají rozmáhat střediska větších panství i vsi v okolí menších vladyckých lén.

Století 15. bylo velmi neklidnou dobou a přineslo řadě těchto opevněných míst zkázu. Konec bojům mezi českým králem a Uhry učinil až mír z roku 1478, po němž Jagellonci vládli nějaký čas na obou stranách pohoří, což přineslo do kraje klid a rozkvět. Do této doby spadá první vlna valašské kolonizace. Naprostou zkázu celého kraje však přineslo 17. století. Vpády Bočkajovců, vojsk krymských Tatarů, kteří bojovali na straně tureckého sultána, a kuruckých oddílů soustavně plenily vsi a městečka, mnoho obyvatel bylo zabito nebo odvečeno a šířily se i nemoci.

Obr.17: Zřícenina hradu Lukova

Uklidnění v 18. století znamenalo velmi zásadní zvrát ve využití krajiny v nejvyšších a nejodlehlejších částech území. V té době došlo ke změnám životního stylu i hospodaření a byly zakládány nové obce: typické kopaničářské obce s rozptýlenou zástavbou pocházejí právě až z přelomu 17. a 18. století.

Kolonizace vyšších poloh radikálně ovlivnila vzhled krajiny. Dosud téměř neprostupný panský les byl parcelován, jednotlivé pozemky byly přidělovány kolonistům, kteří přicházeli z Polska a z

Východních Karpat na dnešní Ukrajině a v Rumunsku (právě označení Valaši má původ v rumunských Karpatech) Kolonisté museli vykloučit stromy a na vrchnostenských pastvinách a loukách pásli především ovce. V této oblasti se velmi dlouho, až do 19. století udržela panská držba gruntů, jejichž obyvatelé museli odvádět desátek.

Historický vývoj tohoto území znamenal, že se zde nedochovalo mnoho středověkých stavebních památek, o jejich někdejší významu svědčí spíše již jen mohutné zříceniny. V oblasti je však mnoho církevních staveb, zvl. Sv. Hostýn, známé poutní místo s velkomoravskou tradicí a mnoha vynikajícími ukázkami barokního stavitelství, nebo poutní chrám Panny Marie ve Štípe. Velmi četné jsou i drobné sakrální stavby (kaple, boží muka, křížové cesty) a volně stojící plastiky.

V oblasti se dochovalo velké množství lidových staveb nebo celých zachovalých sídel – významné ukázky nalezneme např. v Rusavě nebo v muzeu lidové architektury v Rymicích. Vedle nich se vyskytují roubené zvonice, seníky nebo jednotlivé kopaničářské usedlosti prakticky v celém území.

Je tedy patrné, že posuzované území bylo člověkem odpradáвна obýváno a vedly jím i důležité cesty přes Vlárský a Lyský průsmyk. Z kulturních památek historické doby nebude žádná posuzovanou stavbou dotčena, řada důkazů o lidském osídlení pochází však již z doby prehistorické (nejrannější jsou nálezy z mladší doby kamenné přes kulturu úmětickou přes lužickou až po Kelty a první Slovany). Při zásazích do terénu na takovém území může dojít k narušení archeologických nálezů a je tedy nezbytné provedení záchranného archeologického výzkumu (v první fázi formou dohledu při zemních pracích). Investor je povinen na základě výše uvedeného zákona umožnit oprávněné organizaci provedení záchranného archeologického výzkumu.

Archeologický průzkum se provádí na základě dohody - uzavřené v dostatečném časovém předstihu před zahájením vlastních prací - mezi investorem stavby a organizací oprávněnou k provádění těchto výzkumů.

Celou trasu komunikace R 49 lze klasifikovat jako území archeologického zájmu, tzn. území s archeologickými nálezy ve smyslu § 22 odst. 2) z. č. 20/1987 Sb. a ve znění jeho pozdějších novel.

Území s archeologickými nálezy

Archeologické nálezy jsou doložené z těchto katastrálních území:

Okres Kroměříž:	Pravčice
	Třebětice
	Količín
	Zahnašovice
	Holešov
	Žeranovice
	Martinice
	Horní Lapač
Okres Zlín:	Fryšták
	Lukov
	Štípa
	Zádveřice
	Vizovice
	Bratřejov

Krajina a krajinný ráz

Krajina

Trasa komunikace je vedena částečně Hornomoravským úvalem, jehož součástí je Holešovská plošina s nadmořskou výškou okolo 200 m n. m. Největší část posuzovaného území zabírá Vizovická vrchovina. Na severu vrchovina začíná protáhlou sníženinou Fryštácké brázdy, na ní v okolí Zlína navazuje Zlínská vrchovina, která lemuje široké údolí středního a dolního toku řeky Dřevnice.

První část komunikace prochází zemědělsky využívaným územím. Pěstují se zde převážně obilniny, dále pak řepka a jetelotrávy. Lesní porosty se vyskytují pouze v izolovaných remízcích. Krajina je využívána již od pravěku, jak dokládají i četné archeologické nálezy. Je poměrně hustě osídlena a zároveň intenzivně zemědělsky obhospodařována. Další část komunikace se vine intenzivně využívanou a z velké části zastavěnou údolní nivou Bratřejovky, dále silnice protíná Vizovickou vrchovinu, která se vyznačuje vysokým podílem přírodních a přírodě blízkých prvků, z nichž nejceněnější část představují lesní celky, trvalé travní porosty s rozptýlenou zelení, extenzivní sady a přírodní úseky vodotečí včetně žlebů a svodnic.

Z důvodu vysokého erozního ohrožení zemědělské půdy, které je doprovázeno aktivními i potenciálními sesuvy, překaly meze se stabilizační zelení i období nejtvrděších hospodářsko-technických úprav. Rozorané plochy byly již většinou zpětně zatravněny.

Převážně členitý terén se zalesněnými vrcholky, pastvinami a množstvím rozptýlené zeleně dává území malebný ráz, charakteristický pro valašskou krajinu. Vizovicko je také častým cílem domácích i zahraničních turistů. Krajinný potenciál tak patří mezi významné hodnoty území.

Krajinný ráz

Zájmové území je situováno na rozhraní člověkem obhospodařované krajiny v prostoru mezi Hulínem, Fryštákem a Vizovicemi a harmonické přírodní krajiny zvedající se Zlínské vrchoviny a Vizovických vrchů. Komunikace je situována v okrajové části Přírodního parku Vizovické vrchy. Pro nižší polohy parku, kudy je trasa komunikace vedena je charakteristický krajinný ráz pasekářského osídlení. Střídají se zde drobné sady, pole, květnaté louky a pastviny. Významný podíl na utváření krajiny má nelesní zeleň podél cest, na kamenitých hrázích a remízcích. Ze solitérních dřevin převládají lípy, duby, a hrušně.

Podle dokumentace Krajinný ráz Zlínského kraje (Arvita P spol. s r. o., 2005) je zájmové území situováno v krajinném celku 7. Vizovice a 8. Zlínsko. Celkový stav krajiny je dobrý, místy se zhoršuje v souvislosti s pokračující zástavbou. Krajinný ráz je výrazný a podíl území se zvýšenou hodnotou krajinného rázu přesahuje 10 %.

Vliv na krajinný ráz je závislý na technickém návrhu řešení liniové stavby ve vztahu k charakteru území, kterým navržená stavba prochází. Zejména v krajině na k. ú. Vizovice a Lhotsko je velké množství rozptýlené zeleně, solitérních dřevin a drobných lesíků s pestrým bylinným podrostem. Souvislá zástavba obcí přechází do rozptýleného osídlení malých osad a samot s typickými znaky staveb této části Valašska.

Rychlostní komunikace je významný urbanistický prvek dlouhodobého charakteru, který v případě necitlivého začlenění do krajiny může výrazně poškodit krajinný ráz území, které má relativně nedotčený přírodní charakter.

Výstavba náspů a mostních těles v rámci výstavby liniové komunikace představuje nové, měřítkem nápadné nadzemní linie v území, které vedou k narušení harmonického měřítko krajiny. Vzhledem k lokalizaci komunikace na pohledově exponované okrajové části přírodního parku s dochovanými přírodními i kulturními charakteristikami je tento vliv významný. Částečnou kompenzaci lze provést kvalitním projektem ozelenění s nadstandardními výsadbami, které těleso komunikace začlení do krajiny. K ozelenění je nutno volit výhradně stanovištně původní druhy dřevin.

S ohledem na skutečnost, že mimořádná kvalita zdejší krajiny právě z hlediska krajinného rázu byla vyjádřena i vyhlášením několika přírodních parků v dotčeném území, lze předpokládat, že orgán ochrany přírody bude v některém z pozdějších stupňů přípravy stavby (územní nebo stavební řízení) požadovat zpracování samostatné **studie vlivu stavby na krajinný ráz** ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb.. Protože přírodní park je nástrojem obecné ochrany přírody, využívaným zejména k zachování (či alespoň nezhoršování) krajinného rázu, nemůže být takové posouzení součástí procesu EIA ani případného biologického hodnocení, jedná se o samostatný dokument. Trasa posuzované rychlostní komunikace R 49 navíc vede poměrně dlouhým úsekem poblíž hranice přírodního parku Vizovické vrchy a v centrální části ho téměř kolmo protíná. Je tedy její vliv na krajinný ráz tohoto území přímý a výrazný.

Vlivy na krajinu

Navržená silnice může zvláště v některých úsecích vytvářet negativní krajinnou dominantu a může významně narušovat krajinný ráz. Jedná se zejména o mostní objekty, umělé zářezy a násypy. V mnoha případech mohou být narušeny pohledové osy, především proto, že trasa komunikace vede kopcovitým terénem v jeho nejnižších částech – osídlených údolích, která poskytují charakteristické panorama, nebo po blízkých úbočích, na nichž je – i když nenaruší linii horizontu, stavba charakteru a rozměrů rychlostní komunikace vždy nápadným jevem. Rozhodující jsou ovšem vlivy vizuálního vnímání a estetického cítění. Současně lze předpokládat, že požadavek na zachování nenarušených pohledových os může kolidovat s potřebami ochrany některých přírodních území – např. delší a vyšší mostní objekty zajišťující zachování průchodnosti skladebných částí ÚSES a migračních tras. Zajištění souladu obou hledisek náleží příslušným orgánům ochrany přírody, které budou v jednotlivých případech vydávat závazné stanovisko jak k zásahům do ZCHÚ, VKP a ÚSES, tak z hlediska krajinného rázu podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Dá se očekávat, že z pohledu krajinářského bude rychlostní komunikace R49 vytvářet velmi nápadnou urbanistickou osu v celé oblasti, podél které může docházet k dalšímu rozvoji území, a tedy potenciálně se sekundárním vlivem na krajinu.

Vlivy na obytná území

Doprava je obecně důležitou součástí moderního života. Umožňuje lepší profesní i osobní kontakty mezi lidmi, zvyšuje možnosti volby trávení volného času a soukromých aktivit. Na snadné dostupnosti zaměstnanců a transportu výrobků záleží ekonomický rozvoj celých regionů. Tyto pozitivní aspekty jsou však úzce spojeny i s riziky, které zejména silniční doprava představuje pro životní prostředí a lidské zdraví. Jde zejména o riziko dopravních nehod a úrazů, riziko nepříznivých zdravotních vlivů hluku a imisí škodlivin v ovzduší, případně i vibrací. V neposlední řadě jsou nově budované komunikace nepříznivě vnímány místními obyvateli jako málo estetické a v krajině cizí.

Provoz na komunikaci typu R 49 může být pro obyvatele žijící v blízkém okolí významným zdrojem rizika nepříznivých zdravotních účinků hluku.

Z hlediska zdravotního rizika imisí je podstatná celková úroveň znečištění ovzduší, která podle odhadu z imisních měření představuje v dané lokalitě, stejně jako ve většině jiných

oblastí, relativně významné zdravotní riziko, na kterém se hlavní mírou podílejí suspendované částice v ovzduší (prašný aerosol).

Z hlediska sociálních a ekonomických dopadů lze realizaci záměru hodnotit pozitivně a to z hlediska rozvoje předmětného území, zlepšování dopravní infrastruktury a zaměstnanosti. Koncepce rozvoje sídel bude samozřejmě ovlivněna dosavadním vývojem a existujícím členěním území ale také navrhovanou předmětnou komunikací. Tranzitní doprava, která bude oblastí procházet, vyvolá zájem o rozvoj obslužných aktivit (čerpací stanice PHM, motoresty, nákupní a logistická centra, apod.) a je tak také jedním z faktorů, které ovlivňují rozvoj ekonomické prosperity zájmového území. Realizace stavby může mít kromě zlepšeného tranzitu přes území i vliv na lepší zpřístupnění atraktivního území s velkou přírodní i estetickou hodnotou zájemcům o rekreaci, ať už krátkodobou nebo dlouhodobější (prázdninové pobyty). To může podpořit poptávku po vzniku větší nabídky služeb pro sportovce, penziony, stravování a veškeré aktivity, které podporují cestovní ruch a rekreaci.

Znečištění ovzduší

Ovzduší v řešeném území není v současné době výrazně znečišťováno s překračováním limitů znečišťujících látek (s výjimkou území bezprostředně podél silnice I/49). Současný stav ovzduší je však nutno považovat za limitní, pokud jde o zatížení, a to zejména ve vztahu k obyvatelstvu především imisemi NO_2 v dopravně exponovaných částech území.

Hodnocená území obcí nepatří (dle Sdělení odboru ochrany ovzduší MŽP o hodnocení kvality ovzduší - vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší, na základě dat za rok 2004 Věstník MŽP, částka 12, prosinec 2005) mezi oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší.

Silniční doprava patří mezi liniové zdroje znečištění ovzduší. S rozvojem automobilové dopravy dochází k narůstajícímu znečišťování z těchto zdrojů. Plánovaná komunikace může znečištění ovzduší z automobilové dopravy částečně zlepšit, protože dojde ke zvýšení plynulosti a snad i bezpečnosti dopravy. Ovzduší selepší také v obcích, kterými v současné době prochází stávající komunikace I/49. V časovém horizontu let 2015 až 2035, kdy lze předpokládat stálý nárůst dopravy nehrozí významné zvýšení produkce škodlivin, protože současný trend vývoje motorů směřuje k omezování produkce emisí a ke snižování celkové spotřeby pohonných hmot. K přechodnému překračování imisních limitů (zejména NO_x a ozónu) může docházet v zimním období při nepříznivých rozptylových podmínkách (velmi slabé proudění, teplotní inverze, atd.) nebo v letních měsících při dlouhodobějším trvání slunných a tedy bezoblačných dnů, kdy vlivem působení UV záření vzniká přízemní ozón. Zvyšování imisních limitů základních škodlivin, zejména CO , NO_x a $\text{C}_x \text{H}_y$, se nepředpokládá.

Jako lokální zdroj znečištění ovzduší mohou působit i vyústění větracích systémů tunelů.

Kvalita ovzduší v zájmovém území je měřena automatizovaným imisním monitoringem (AIM) ve Zlíně (ZZLNA). Ke sledovaným veličinám patří koncentrace SO_2 , NO_2 , NO_x , CO , O_3 a PM_{10} .

Exhalace

Hlavními sledovanými faktory, kterými působí automobilový provoz na své okolí, patří exhalace prachu, CO , NO_x .

Oxidy dusíku NO_x - směs oxidů dusíku (N₂O, NO, NO₂). Silniční doprava a spalovací procesy produkují značnou část NO_x. NO_x jsou v rámci modelování vlivu silniční dopravy na kvalitu okolního ovzduší nejkritičtějším polutantem, jak v podílu dopravy na celkových koncentracích, tak i v četnosti překračování hygienických limitů.

Většina NO_x je produkována formou emisí NO, který ve styku se vzduchem rychle vytváří NO₂. Ten je nejvíce toxický a poškozuje zejména dýchací systém.

NO_x jsou důležitou součástí chemismu ovzduší, podílejí se na vzniku fotochemického smogu a vzniku kyselých dešťů. NO_x jsou svým složením jedním z důležitých faktorů vzniku skleníkového efektu.

Oxid uhelnatý (CO) - Tvoří značný podíl ve výfukových plynech automobilů. V lidském těle je rychle absorbován krví a snižuje schopnost červených krvinek vázat kyslík. Toxické působení CO spočívá v tvorbě stálé adiční sloučeniny s hemoglobinem - *karboxyhemoglobinu*. Oxid uhelnatý má přibližně 200 krát větší afinitu k hemoglobinu než kyslík. Díky tomu blokuje transport kyslíku krví. Přítomnost karboxyhemoglobinu v krvi ohrožuje zejména lidi s anginou pectoris. Podílí se také na vzniku skleníkového efektu.

Mezi významné znečišťující látky produkované v souvislosti s automobilovou dopravou patří rovněž **přízemní ozón (O₃)**. Ozón je označován za sekundární znečišťující látku v ovzduší. Nemá totiž vlastní významné zdroje emisí, ale vzniká na základě řady chemických reakcí z tzv. prekurzorů, kterými jsou oxidy dusíku a těkavé organické látky (VOC) za účinku slunečního záření. Koncentrace O₃ rovněž roste se stoupající teplotou vzduchu. Chemické reakce, vedoucí ke vzniku a odbourávání ozónu se projevují výrazným denním i ročním chodem. Právě složitý komplex chemických vazeb způsobuje, že koncentrace ozónu v ovzduší prakticky nelze standardními výpočetními způsoby modelovat.

Vzhledem k tomu, že v daném stupni projektové přípravy zatím nejsou specifikovány časové postupy (harmonogram) výstavby a tedy ani definitivní cílová a zdrojová místa přísunu materiálu, pohyb zemin, resp. vhodného materiálu v rámci stavby, není možné v současné době tyto vlivy kvantifikovat. Tuto problematiku bude nutné řešit v dalším stupni projektové dokumentace.

Převedením hlavního tahu dopravy mimo obytnou zástavbu se zlepší kvalita ovzduší v obcích. Naproti tomu nárůst imisní zátěže je třeba očekávat podél nové komunikace, která se však většinou vyhýbá obytné zástavbě. Z přilehlých obcí budou nárůstem koncentrací nejvíce ovlivněny Alexovice, jižní část Fryštáku, Kostelec, Zádveřice, Vizovice, Lhotsko. Mírné zvýšení se projeví i na okrajích zástavby dalších sídel ve směru k nové komunikaci.

Hlukové zatížení

Hluk je považován za jeden z nejzávažnějších faktorů negativně působících na zdravotní stav obyvatel. V městském prostředí je pak jedním z hlavních faktorů ovlivňujících kvalitu životního prostředí. Z tohoto pohledu představuje plánovaná rychlostní komunikace R 49 odlehčení dopravy ve městech a obcích. Mezi nejpostiženější města a obce, kterými prochází stávající komunikace I/49, I/55, I/57 a II/491 patří v současné době Hulín, Tlumačov, Otrokovice, Kvítkovice, Malenovice, Zlín, Fryšták, Slušovice, Lípa, Zádveřice – Raková, Vizovice, Pozděchov, Lidečko a Horní Lideč. Limitní hladiny hluku v chráněných venkovních prostorech a chráněných venkovních prostorech staveb (60 dB v denní době a 50 dB v noční době) jsou podél stávající trasy I/49 v řadě případů překračovány, zejména v k.ú. Vizovice.

Stavba je vedena mimo centra obcí, nicméně v osídlené krajině podhůří se nemůže vyhnout veškeré obytné zástavbě. To může znamenat zhoršení životních podmínek občanů žijících v komunikaci dotčené oblasti. V těchto exponovaných místech je nutné na základě provedených akustických studií instalovat protihlukové stěny. Lze očekávat, že součástí dokumentace EIA bude

akustická studie, která posoudí vliv stavby i provozu předkládaného záměru na životní prostředí a zdraví obyvatel. Podrobněji navrhne také případná protihluková opatření.

V této fázi lze konstatovat následující:

Provoz na komunikacích je považován za liniový zdroj hluku, který je emitován vozidly pohybujícími se po těchto komunikacích. K emisi hluku bude docházet i v průběhu výstavby silnice v důsledku dopravy stavebních materiálů a provádění stavebních prací.

Nepříznivé účinky hluku na lidské zdraví

Nepříznivé účinky hluku jsou obecně definovány jako morfologické nebo funkční změny organismu, které vedou ke zhoršení jeho funkcí, ke snížení kompenzační kapacity vůči stresu nebo zvýšení vnímavosti k jiným nepříznivým vlivům prostředí.

Za dostatečně prokázané obecné nepříznivé zdravotní účinky hluku je v současnosti považováno poškození sluchového aparátu v pracovním prostředí, vliv na kardiovaskulární systém a nepříznivé ovlivnění spánku. Omezené důkazy jsou např. u vlivů na imunitní a hormonální systém, vlivů na mentální zdraví.

V naší legislativě, konkrétně v nařízení vlády č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací jsou taxativně specifikovány limitní hladiny pro venkovní i vnitřní prostory a právě tyto limity jsou hodnotami, při jejichž překračování by mohlo docházet k výše uvedeným vlivům na populaci. Je třeba si uvědomit, že při stanovování rizika možného ovlivnění populace nadměrným hlukem, by bylo nutné vycházet především z celkové dlouhodobé zátěže populace v průběhu dne, tzn. z její zátěže v pracovním i mimo pracovním prostředí.

Posuzovaná trasa rychlostní komunikace R 49 je v maximální možné míře vedena mimo zastavěná území obcí a lze proto očekávat, že její realizace nebude mít na obytná území výrazně zhoršující přímý vliv. Protože se však jedná o velmi citlivou otázku pocitu životního komfortu obyvatel daného území, je nezbytné vycházet v dalších stupních projektové přípravy i z velmi podrobné hlukové, popř. rozptylové studie a navrhnout tam, kde se to ukáže jako nezbytné, vhodná kompenzační opatření.

4.1.4. CELKOVÉ VYHODNOCENÍ

Území posuzované předkládaným krajinářským hodnocením zahrnuje úseky stavby v **České republice** ve vztahu k ochraně přírody.

Na území České republiky bylo identifikováno několik desítek střetů s prvky ÚSES a VKP. Stavbou jsou přímo i nepřímo dotčeny skladebné části ÚSES prakticky všech úrovní a typů. Jejich ekologicko-stabilizační funkce a obecně kvality, pro které byly jako prvky systému ekologické stability vymezeny, by neměly být stavbou poškozeny nebo zničeny. Jedná se především o zásahy do koryt a břehových porostů vodních toků, do niv a mokřadních lokalit, popř. do vzrostlé zeleně lesních celků, remízů a úžlabin. Kromě toho, že k zásahu do VKP je vždy třeba souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody (rozhodnutím ve správním řízení), platí podobná pravidla jako pro posouzení skladebných částí ÚSES. Konkrétní lokality spolu s navrhovanými opatřeními, která by měla negativní vliv stavby omezit nebo vyloučit, jsou vyjmenovány v příslušné kapitole.

Nejvýznamnějším střetem na území ČR je vedení trasy navrhované komunikace územím dvou přírodních parků, a to Hostýnské vrchy (v oblasti Fryštáku, přibližně km 17,00- 21,00) a Vizovické vrchy (přibližně v km 31,500 – 48,00, tedy celá trasa stavby 4903). Přírodní park je zřizován na ochranu krajinného rázu - kategorie, která v sobě zahrnuje jak hodnoty přírodovědné a krajinářské, tak kulturní a estetické. Liniové stavby jsou z hlediska této kategorie zpravidla konfliktní a orgán ochrany přírody bude v uvedených případech zřejmě požadovat samostatné posouzení vlivu projektované trasy R49 na krajinný ráz. Jiné přímé střety se zájmy ochrany přírody (např. velkoplošná a maloplošná zvláště chráněná území) nebyly identifikovány. Stavbou však mohou být nepřímo dotčeny EVL, ptačí oblasti a území CHKO Beskydy. Vliv na CHKO Bílé Karpaty bude patrně možné vyloučit. V bezprostředním sousedství stavby se nachází několik maloplošných ZCHÚ (PP Hrádek, PP Sucháckovy paseky), jejichž ovlivnění stavbou nelze vyloučit. Doporučujeme prot věnovat v přípravě stavby pozornost např. hydrogeologickému posouzení v blízkosti citlivých lokalit, zohlednění jejich přítomnosti při navrhování zařízení stavby (komunikace, deponie apod.)

Přímý střet navrhované komunikace s vodohospodářskými zájmy byl identifikován v km 43,90 – 45,20, kde trasa přímo prochází PHO. Trasa dále překonává okraj vodní nádrže Fryšták a těsně míjí několik rybníků či jejich soustav a překonává jejich přítoky. Střety s ostatními přírodními zdroji nebyly identifikovány. Vzhledem k historickému charakteru dotčeného území však nelze vyloučit střety s archeologickými lokalitami. V takových případech bude nutné zajistit záchranný archeologický průzkum.

Provoz na rychlostní komunikaci může výrazně negativně působit na migrující zástupce fauny, zejména na plazy, obojživelníky, drobné i velké savce a ptáky. V území střetů silničních úseků se segmenty ÚSES je nutno řešit přechod pokud možno kolmým křížením a navrhnout technická opatření. K zabránění průniku zvířat na rychlostní komunikaci a k zabránění jejich kolize s projíždějícími vozidly je vhodné vybudovat oplocení komunikace s ohledem na ochranu savců střední a velké velikosti. Na ochranu obojživelníků, zejména v okolí rybníků a podmáčených míst je možno vybudovat naváděcí ohrádky, které zajistí usměrnění obojživelníků do podchodů pod komunikaci.

V rámci projektované trasy je plánovaná úprava celkem 53 vodotečí. Navrhováno je zpevnění břehů kamennou dlažbou do betonu, případně provedení kamenného záhozu, který se napojí na stávající stav koryta. Zához má být ukončen příčnými prahy z monolitického betonu. Takto plánované regulace toků se neslučují se zachováním jejich funkce v územním systému ekologické stability, navíc se jedná o zásah do VKP podle zákona 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V případě rozsáhlejších přemostění toků a údolí jsou navrhované úpravy vodotečí předimenzované a v několika případech přecházejí do úpravy koryt vodních toků v délce až 300 m, což není zásah z hlediska technických požadavků na vlastní stavbu odůvodnitelný.

Doporučujeme minimalizovat přeložky vodních toků, v co největší míře zachovat břehové doprovodné porosty, zamezit znečištění vodoteče, doplnit břehové porosty a zachovat jejich funkci migračních tras zejména dostatečně velkým přemostěním. Kácení porostů omezit na nezbytně nutnou míru, chránit přilehlé porosty bedněním nebo oplocením. Pokud je převedení drobné vodoteče pod komunikací plánováno trubním propustkem, doporučujeme použití rámového propustku, jež je z hlediska možné migrace živočichů vhodnější.

V případě průchodu trasy dřevinnými porosty doporučujeme omezit kácení dřevin jen na nezbytně nutnou plochu, přilehlé dřeviny a porosty chránit bedněním nebo oplocením proti poškození v průběhu stavby. Kácení provádět jen mimo vegetační období (XI – III). Okraje průseků lesních porostů osázet rychle rostoucími dřevinami keřového i stromového patra (rychlá obnova porostního pláště). Instalovat vhodně umístěné oplocení, jež by zabránilo vnikání živočichů na vozovku a zároveň je vhodně navádělo do podchodů pro zvěř.

V rámci stavby a provozu dočasných obslužných komunikací nebudou ohroženy vyhlášené památné stromy, stavební činnost se však může dotknout kvalitních dřevin, které se nacházejí v těsné blízkosti projektované komunikace a nebude rozhodnuto o jejich nezbytném pokácení. Tyto dřeviny musejí být dostatečně chráněny dle ČSN DIN 18 920 (Ochrana stromů, porostů a ploch pro vegetaci při stavebních činnostech).

4.1.5. DOPORUČENÍ NÁSLEDNÝCH PRŮZKUMŮ

Pro omezení resp. vyloučení střetů navrhovaného záměru se zákonem chráněnými zájmy lze doporučit následující průzkumy.

- Biologický průzkum v rozsahu § 67 zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, se zvláštní zaměřením na výskyt zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin v konkrétních lokalitách přímo dotčených stavbou, nebo jejich aktualizaci, pokud byly v minulosti provedeny. Toto hodnocení ve smyslu zákona může uložit příslušný orgán ochrany přírody v rámci správních řízení spojených s přípravou stavby.
- Posouzení vlivu stavby na krajinný ráz tam, kde se trasa rychlostní komunikace přímo dotýká území přírodního parku (Hostýnské a Vizovické vrchy)
- Podrobný hydrogeologický průzkum v lokalitách, kde se nacházejí zákonem chráněné mokřadní biotopy včetně rybníků a jejich soustav, zaměřený především na stálost a úroveň hladiny podzemních vod
- Podrobný hydrogeologický průzkum dotčených vodních zdrojů s ohledem na požadavek vypracování odborného hydrogeologického posudku

Dále lze doporučit zajištění následujících stanovisek:

- Zajištění stanoviska příslušného orgánu k posuzování vlivů na životní prostředí
- Stanovisko dendrologa v případech, kdy bude třeba kácení většího počtu stromů (5 a více), na které se vztahuje povinnost investora opatřit si pro jejich skácení souhlas (rozhodnutí) příslušného orgánu ochrany přírody.
- Vyjádření příslušného orgánu ochrany přírody z hlediska možného vlivu záměru stavby na lokality soustavy Natura 2000 v zájmovém území (dle platné legislativy)
- Stanovisko entomologa v případě nutnosti likvidace starých stromů nebo jejich zbytků v oblastech s významným výskytem bezobratlých
- Vyjádření Národního památkového ústavu o existenci archeologicky cenných lokalit na území ČR
- V případech, kdy posuzovaná komunikace vytváří významnou migrační bariéru, samostatnou studii zaměřenou na konkrétního živočicha v konkrétní lokalitě, včetně navržení vhodných kompenzačních opatření

4.1.6. ZÁVĚR

Závěrem lze konstatovat, že území vymezené pro výstavbu komunikace je z hlediska zájmů ochrany složek životního prostředí, zejména ochrany přírody citlivé, a to především v úseku na území České republiky. Zde prochází územím přírodních parků, a charakter stavby má nepochybně přímý vliv na krajinový ráz. Ostatní zájmy ochrany přírody a krajiny zvláště chráněné zákonem budou dotčeny především nepřímo. **Navržené řešení tyto skutečnosti v maximálně možné míře zohlednilo. Při respektování příslušných opatření pro eliminaci, minimalizaci a příp. kompenzaci negativních vlivů stavby na předmětné složky životního prostředí podle požadavků orgánů státní správy nebude posuzovaný záměr v rozporu se zákonem vymezenými zájmy ochrany přírody a krajiny a lze ho realizovat.**

CITOVANÁ LITERATURA

1. Culek M. ed. (1996 a 2005): Biogeografické členění České republiky, Enigma Praha
2. Iuell a kol.: Wildlife and Traffic: An European Handbook for Identifying Conflicts and Designing Solutions, KNNV Publishers, Delft (2003)
3. Mackovčín P., Matková M. a kol. (2002): Zlínsko. In: Mackovčín, P. a Sedláček, M. (eds.) Chráněná území ČR, svazek II, AOPK ČR a Ekocentrum Brno, Praha
4. Zákon ČNR ČR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
5. Krajinový ráz Zlínského kraje, ARVITA P s.r.o. (2005)
6. <http://stanoviste.natura2000.cz/>
7. <http://ptaci.natura2000.cz>
8. <http://www.env.cz>
9. <http://www.cenia.cz>
10. <http://www.nature.cz>